

Di sản của biển sâu

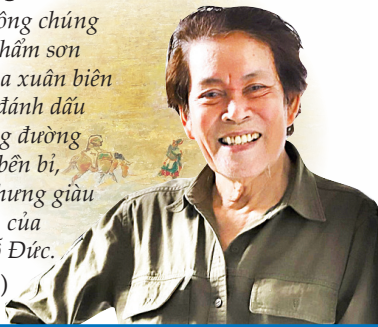
Trên đảo Jeju (Hàn Quốc), những “haenyeo” - nữ thợ lặn tự do đã bám biển suốt hơn một thiên niên kỷ để mưu sinh, bảo vệ nguồn lợi đại dương. (trang 15)

ẤN PHẨM CỦA BÁO NHÂN DÂN ■ SỐ 1674 - THỨ NĂM, NGÀY 29/1/2026

"Tôi tìm chiều sâu, không tìm sự khác lạ"

Ra mắt công chúng loạt tác phẩm sơn mài “Mùa xuân biên cương”, đánh dấu một chặng đường sáng tạo bên b, lặng lẽ nhưng giàu chiều sâu của họa sĩ Đỗ Đức. (trang 13)

Khi quy mô đặt lại luật chơi

Mục tiêu nền kinh tế 1.000 tỷ USD là phép thử đối với năng lực của thể chế. (trang 2)

Cấm đoán không là giải pháp bền vững cho quản lý đô thị

Từ một hiện tượng đô thị tự phát, câu chuyện đang đặt ra yêu cầu phải thay đổi tư duy quản lý, hướng tới những giải pháp căn cơ, hài hòa giữa an toàn, sinh kế người dân. (trang 10)

Phía trước sẽ luôn là bầu trời rộng mở

(trang 17)

"Ngựa xuân" chào xuân Bình Ngô

Đón xuân Bình Ngô 2026, Báo Nhân Dân tổ chức triển lãm “Ngựa xuân” với sự phối hợp của Ban Chuyên đề và nhiều họa sĩ cộng tác viên thân thiết. Triển lãm diễn ra từ ngày 2 đến 7/2 trong khuôn viên trụ sở Báo Nhân Dân (71 Hàng Trống, phường Hoàn Kiếm, Hà Nội).

“Ngựa xuân” giới thiệu 32 tác phẩm hội họa lấy hình tượng con ngựa làm chủ đề trung tâm của 18 họa sĩ. Trong văn hóa phương Đông, ngựa là biểu trưng của sức mạnh, sự bền bỉ, tinh thần tiến bước và khát vọng vươn xa. Các tác phẩm triển lãm được thể hiện bằng nhiều chất liệu và bút pháp khác nhau, từ hiện thực đến cách điệu, từ cảm hứng truyền thống đến tiếp cận đương đại, với các chất liệu sơn dầu trên vải, bột màu trên giấy, acrylic, vàng bạc trên toan... Các tác phẩm đều tập trung khắc họa vẻ đẹp khỏe khoắn, sinh động của ngựa trong không khí mùa xuân, tạo nên một không gian nghệ thuật hài hòa, giàu tính thẩm mỹ.

Triển lãm là hoạt động văn hóa chào xuân, hướng tới kỷ niệm 75 năm Báo Nhân Dân ra số đầu. Thông qua hoạt động này, Báo mong muốn góp phần làm phong phú đời sống văn hóa tinh thần của bạn đọc, đồng thời tăng cường sự gắn kết giữa báo chí và mỹ thuật.

Phòng, chống dịch bệnh do virus Nipah ngay từ cửa khẩu

Trong bối cảnh một số quốc gia ghi nhận các trường hợp mắc bệnh do virus Nipah (một bệnh truyền nhiễm đặc biệt nguy hiểm với tỷ lệ tử vong cao), Bộ Y tế đã liên tiếp ban hành các văn bản chỉ đạo hỏa tốc, yêu cầu các địa phương, đơn vị y tế chủ động triển khai đồng bộ các biện pháp giám sát, phòng, chống dịch ngay từ cửa khẩu, cơ sở y tế và cộng đồng, nhằm ngăn chặn nguy cơ dịch bệnh xâm nhập và lây lan.

VIỆT NAM CHƯA GHI NHẬN CAM MẮC, NHƯNG NGUY CƠ XÂM NHẬP HIỆN HỮU

Bộ Y tế thông báo, theo thông tin từ Hệ thống giám sát bệnh truyền nhiễm, từ ngày 27/12/2025 đến 27/1/2026, Ấn Độ đã ghi nhận 5 trường hợp nghi mắc bệnh do virus Nipah, trong đó 2 trường hợp có xét nghiệm khẳng định, tại một bệnh viện thuộc bang Tây Bengal. Đây là khu vực từng nhiều lần ghi nhận ca bệnh Nipah trong các năm trước. (Xem tiếp trang 3)

Sẵn sàng cho chuyển đổi sang xăng E10

■ HỒNG HẠNH

Theo quy định, từ ngày 1/6/2026, xăng E10 (nhiên liệu sinh học pha 10% ethanol vào xăng khoáng) sẽ chính thức được sử dụng trên toàn quốc, đánh dấu bước chuyển quan trọng trong chính sách năng lượng sạch, giảm phát thải khí nhà kính, phù hợp định hướng phát triển bền vững. Như vậy, thời gian chỉ còn chưa đầy 5 tháng trước thời điểm bắt buộc triển khai trên phạm vi toàn quốc. (Xem tiếp trang 23)

Nguồn cung ethanol là yếu tố then chốt quyết định sự thành công của lộ trình chuyển đổi nhiên liệu sinh học tại Việt Nam. Đồ họa: ANH QUÂN

ĐIỆN ẢNH VIỆT:

Vượt khỏi bóng thị hiếu để tìm lại bản sắc

Năm 2025, điện ảnh Việt dường như không còn cần phải chứng minh cho sự tồn tại của mình. Sự bùng nổ đồng thời về doanh thu và tầm nhìn cho thấy những con số của năm nay đã vượt ra khỏi ý nghĩa của thành tích thương mại, để trở thành dấu hiệu rõ ràng cho một cuộc chuyển mình sâu sắc. (Xem tiếp trang 12)

THỜI ĐÀM

Giải pháp tình thế

■ TRẦN KHÁNH

Hai tuần trôi qua kể từ khi quy định cấm xe tải có tổng trọng tải từ 2 tấn trở lên hoạt động vào ban ngày (6 giờ đến 21 giờ) trong đường vành đai 3,5 của Hà Nội có hiệu lực, người dân Thủ đô vui mừng trước những biến chuyển rõ rệt về giao thông. Không đến mức “thoảng như ngày Tết”, nhưng rõ ràng tình trạng ùn tắc đã giảm hẳn.

Tắc đường, theo góc nhìn hài hước, thường được gọi là “đặc sản” của Hà Nội. Nhưng thực chất, nó là bài toán đau đầu đến mức thành “vấn nạn”. Theo số liệu từ Viện Chiến lược và Chính sách tài chính (Bộ Tài chính) công bố năm 2025, Thủ đô phải chịu thiệt hại khoảng 1,2 tỷ USD (tương đương hơn 31 nghìn tỷ đồng theo tỷ giá hiện tại) mỗi năm do ùn tắc giao thông. Một số ý kiến từ các hội thảo nghiên cứu chiến lược thậm chí đưa ra con số thiệt hại 2-3 tỷ USD/năm khi tính gộp các chi phí cơ hội và hệ lụy sức khỏe lâu dài. (Xem tiếp trang 23)

Khi quy mô đặt lại luật chơi

■ ĐẠI KIM

Để đạt được mục tiêu tăng trưởng, các doanh nghiệp phải nỗ lực đổi mới sáng tạo và áp dụng khoa học - công nghệ.

Ảnh: BẮC SƠN

Mục tiêu nền kinh tế 1.000 tỷ USD vừa là câu chuyện về quy mô, vừa là phép thử đối với năng lực cải cách và chất lượng tăng trưởng của Việt Nam. Con đường phía trước đòi hỏi tăng trưởng cao, bền vững, dựa trên năng suất, đổi mới sáng tạo và một thể chế đủ mạnh để khơi thông nguồn lực.

Nhìn lại chặng đường đã qua, quy mô kinh tế Việt Nam tăng trưởng với tốc độ ấn tượng. Từ một nền kinh tế chỉ vài chục tỷ USD đầu những năm 90 thế kỷ trước, đến năm 2025, GDP Việt Nam được ước đạt khoảng 510-514 tỷ USD, đứng thứ 32 thế giới. GDP bình quân đầu người dự kiến vượt mốc 5.000 USD, đánh dấu bước chuyển quan trọng đưa Việt Nam gia nhập nhóm quốc gia có thu nhập trung bình cao.

Khát vọng lớn và bài toán cải cách

Tuy nhiên, như nhiều chuyên gia nhấn mạnh, mục tiêu quy mô nền kinh tế đạt 1.000 tỷ USD không đơn thuần là bài toán cộng dồn tăng trưởng. Theo TS Lê Duy Bình, chuyên gia kinh tế, để đạt mốc 1.000 tỷ USD, Việt Nam cần duy trì tăng trưởng ít nhất 8% trong suốt một thập niên. “Điều kiện tiên quyết không còn nằm ở mở rộng vốn hay lao động giá rẻ, mà phải chuyển đổi mô hình tăng trưởng sang dựa trên năng suất tổng hợp, đổi mới sáng tạo và khoa học-công nghệ”, ông Bình nói.

Thực tế năm 2025 cho thấy những tín hiệu tích cực. Trong bối cảnh kinh tế toàn cầu liên tiếp chịu các cú sốc, Việt Nam vẫn duy trì được đà tăng trưởng gần 8% trong ba quý đầu năm

so với cùng kỳ 2024. Xuất khẩu tăng 16%, dòng vốn đầu tư trực tiếp nước ngoài (FDI) tiếp tục cải thiện, đầu tư công tăng mạnh gần 28%. Đặc biệt, xuất khẩu sang thị trường Mỹ tăng tới 41% về giá trị trong chín tháng đầu năm, phản ánh khả năng thích ứng linh hoạt của nền kinh tế trước các rào cản thương mại mới.

Song, đằng sau những con số tích cực vẫn còn không ít thách thức. Tăng trưởng tiêu dùng trong nước vẫn khá trầm lắng, tín dụng đã mở rộng nhanh, tiềm ẩn rủi ro. Trong khi đó, nhu cầu điện (chỉ báo quan trọng của tăng trưởng) chỉ tăng 6,5% trong 11 tháng. Mặt khác, áp lực cạnh tranh từ làn sóng hàng hóa giá rẻ, được trợ cấp từ Trung Quốc đang đặt doanh nghiệp trong nước trước nhiều thách thức.

Mục tiêu tăng trưởng hai con số cho năm 2026 được nhiều chuyên gia đánh giá là rất tham vọng trong bối cảnh các đối tác thương mại lớn như Trung Quốc và Mỹ đều được dự báo tăng trưởng chậm lại. Ngay cả trong kịch bản thuận lợi, duy trì tăng trưởng 7-8%/năm trong dài hạn đã là thành tích đáng kể so với mặt bằng chung thế giới.

Động lực tăng trưởng mới và bài toán cải cách thể chế

Nếu nhìn sâu hơn, câu hỏi cốt lõi không phải là Việt Nam có thể đạt mốc quy mô nền kinh tế 1.000 tỷ USD hay không, mà là đạt được bằng cách nào. Kinh nghiệm quốc tế cho thấy, khi quy mô nền kinh tế lớn dần, dư địa tăng trưởng theo chiều rộng sẽ thu hẹp, buộc các quốc gia phải chuyển sang tăng trưởng dựa trên chất lượng.

Theo các chuyên gia, để duy trì tăng trưởng cao, tổng vốn đầu tư toàn xã hội của Việt Nam cần đạt khoảng 36 - 37% GDP. Khi nền kinh tế chạm

mốc 1.000 tỷ USD, lượng vốn đầu tư hàng năm có thể lên tới 360-370 tỷ USD. Con số này đặt ra thách thức rất lớn về huy động, phân bổ và sử dụng hiệu quả nguồn lực.

Trong bối cảnh đó, vai trò của khu vực kinh tế tư nhân trở nên đặc biệt quan trọng. Theo TS Lê Duy Bình, hiện khu vực này chiếm khoảng 60% tổng vốn đầu tư xã hội, song năng lực cạnh tranh quốc tế còn hạn chế. “Nhiều tập đoàn lớn trong nước vẫn tập trung vào bất động sản, tài chính, ngân hàng, ít tham gia sâu vào các chuỗi giá trị toàn cầu có hàm lượng công nghệ cao”, ông Bình nói.

TS Nguyễn Minh Phong, chuyên gia kinh tế nhận định, năm 2026 sẽ là năm bản lề, khi các thách thức từ chuyển đổi mô hình kinh tế, cải cách thể chế và bối cảnh quốc tế biến động đan xen mạnh mẽ. Nhưng nếu nhận diện đúng xu hướng, đặc biệt là công nghệ 4.0, Việt Nam hoàn toàn có cơ hội bứt phá.

Một trong những động lực tăng trưởng mới được nhắc tới nhiều là kinh tế số, công nghiệp bán dẫn, trí tuệ nhân tạo (AI) và nông nghiệp công nghệ cao. Tuy nhiên, thực tế cho thấy khoảng cách giữa định hướng và năng lực thực thi còn khá lớn.

Thí dụ, quy mô FDI vào Việt Nam trong lĩnh vực trung tâm dữ liệu và điện toán đám mây, vốn là nền tảng quan trọng cho kinh tế số và AI, chỉ bằng 5-10% Malaysia. Các rào cản về hạ tầng năng lượng, quy định dữ liệu và nguồn nhân lực chất lượng cao vẫn là “nút thắt” lớn.

Trong khi đó, Trung Quốc đã tạo dựng lợi thế cạnh tranh trong nhiều ngành công nghiệp mới như xe điện, pin, năng lượng tái tạo nhờ chính sách hỗ trợ mạnh mẽ và thị trường nội địa khổng lồ. Dù còn tồn tại nhiều vấn đề

Trung tâm Nghiên cứu Kinh tế và kinh doanh (CEBR): Việt Nam có thể vươn lên vị trí thứ 24 thế giới vào năm 2033 và quy mô nền kinh tế đạt hơn 1.500 tỷ USD vào năm 2038. Theo các kịch bản tăng trưởng khác nhau, mục tiêu 1.000 tỷ USD có thể đạt được vào khoảng năm 2031 - 2032 nếu duy trì tốc độ tăng trưởng cao, hoặc muộn hơn vào khoảng năm 2040.

về hiệu quả, mô hình này cho thấy vai trò quan trọng của chính sách công nghiệp và năng lực điều phối của Nhà nước.

Ở Việt Nam, “bộ khung chiến lược” cho giai đoạn tăng trưởng mới đang dần hình thành. Hệ thống các nghị quyết lớn của Bộ Chính trị về khoa học-công nghệ, hoàn thiện thể chế pháp luật, phát triển kinh tế tư nhân và hội nhập quốc tế sâu rộng được xem là bốn trụ cột cho quá trình bứt phá. Cùng với đó là nỗ lực tinh gọn bộ máy, giảm tầng nấc trung gian, cải cách thủ tục hành chính.

Ông Nguyễn Đức Chi, Thứ trưởng Bộ Tài chính nhấn mạnh, định hướng hoàn thiện thể chế theo hướng kiến tạo phát triển, sử dụng hiệu quả đầu tư công, phát triển thị trường vốn và thúc đẩy đổi mới sáng tạo. Theo ông, đây là những điều kiện then chốt để chuyển đổi mô hình tăng trưởng và nâng cao năng suất của toàn nền kinh tế.

Tuy nhiên, theo PGS, TS Đào Ngọc Tiến, Phó Hiệu trưởng Trường đại học Ngoại thương, vấn đề hiện nay không phải là thiếu chiến lược hay nghị quyết, mà là làm thế nào để biến những tư duy đột phá đó thành hành động cụ thể, chính sách cụ thể và kết quả thực chất. Thách thức lớn nhất nằm ở khâu thực thi, nơi mà năng lực của bộ máy, sự phối hợp giữa các cấp, các ngành và tính nhất quán của chính sách sẽ quyết định thành bại.

Một yếu tố khác không thể bỏ qua là chất lượng nguồn nhân lực. Dân số trẻ được xem là lợi thế của Việt Nam, nhưng lợi thế này chỉ phát huy khi được chuyển hóa thành lực lượng lao động có kỹ năng cao, đáp ứng yêu cầu của nền kinh tế tri thức. Nếu không làm được điều này, Việt Nam có nguy cơ rơi vào “bẫy thu nhập trung bình”, kịch bản mà nhiều nền kinh tế Đông Nam Á từng được kỳ vọng trở thành “hố mới” đã và đang đối mặt.

Hướng tới quy mô nền kinh tế 1.000 tỷ USD là hành trình dài, đòi hỏi sự kiên định và quyết tâm chính sách cao độ. Đó không chỉ là câu chuyện tăng trưởng nhanh, mà là tăng trưởng bền vững, dựa trên năng suất, đổi mới sáng tạo và một thể chế đủ mạnh để khơi thông mọi nguồn lực. Nếu tận dụng tốt cơ hội và vượt qua được những nút thắt cố hữu, mục tiêu 1.000 tỷ USD sẽ không chỉ là cột mốc về quy mô, mà còn là dấu ấn cho một giai đoạn phát triển mới - nơi Việt Nam tiến gần hơn tới khát vọng trở thành quốc gia thu nhập cao trong những thập niên tới.

Ngành thép dự báo tăng trưởng 8-10% trong năm 2026

Theo Hiệp hội Thép Việt Nam (VSA), năm 2026, nhờ các chính sách thúc đẩy đầu tư công và sự phục hồi của bất động sản dân dụng, ngành thép dự báo đạt tăng trưởng 8-10%, nhu cầu tiêu thụ thép trong nước ước đạt 26 triệu tấn.

Thị trường thép trong nước 2025 dần hồi phục và đạt kết quả tăng trưởng tích cực. Sản lượng sản xuất thép thô cả năm đạt gần 24,7 triệu tấn, tăng 12% so cùng kỳ 2024. Đây

là mức cao kỷ lục trong 5 năm trở lại đây. Sản lượng tiêu thụ đạt 24,1 triệu tấn, tăng 12,9% so cùng kỳ.

Bên cạnh những tín hiệu tích cực, VSA cũng nhận định thị trường thép đang đối mặt những khó khăn từ những hàng rào kỹ thuật tiêu chuẩn xanh, quy tắc xuất xứ hàng hoá, kiểm kê khí nhà kính, các vụ kiện phòng vệ thương mại liên quan sản phẩm thép xuất khẩu của Việt Nam tiếp tục có xu hướng tăng...

Phòng, chống dịch bệnh do virus Nipah ngay từ cửa khẩu

■ MINH TÂM

Virus Nipah được phát hiện lần đầu vào năm 1999 tại Malaysia, sau đó bệnh do virus này được ghi nhận trên người tại Bangladesh (năm 2001) và tiếp tục xuất hiện rải rác tại Ấn Độ cùng một số quốc gia Nam Á và Đông Nam Á. Theo đánh giá của Tổ chức Y tế thế giới (WHO), bệnh do virus Nipah hiện mới ghi nhận các ổ dịch nhỏ, chưa bùng phát trên diện rộng, song có mức độ nguy hiểm cao do tỷ lệ tử vong ở các trường hợp nhập viện dao động từ 40-75%, hiện chưa có vaccine và thuốc điều trị đặc hiệu cho cả người và động vật.

Virus Nipah là bệnh truyền nhiễm nhóm A, lây truyền chủ yếu từ động vật sang người, đặc biệt là dơi ăn quả - ổ chứa tự nhiên của virus. Bệnh có thể lây truyền từ người sang người thông qua tiếp xúc trực tiếp với dịch tiết, dịch bài tiết của người bệnh, nhất là trong môi trường chăm sóc, điều trị y tế nếu không bảo đảm kiểm soát nhiễm khuẩn.

Sáng 27/1, Bộ Y tế cho biết, đến ngày 26/1, Việt Nam chưa ghi nhận trường hợp mắc bệnh do virus Nipah. Tuy nhiên, trước diễn biến dịch bệnh tại một số quốc gia và nguy cơ xâm nhập từ bên ngoài, Bộ Y tế khẳng định không chủ quan, lơ là, đồng thời triển khai các biện pháp phòng, chống dịch ở mức cao nhất.

Nguy cơ virus Nipah xâm nhập Việt Nam có thể đến từ người nhập cảnh trở về từ vùng đang có dịch, cũng như yếu tố dịch tễ học khi Việt Nam nằm trong khu vực có sự phân bố của các loài dơi ăn quả - vật chủ tự nhiên của virus. Do đó, việc tăng cường giám sát, phát hiện sớm và đáp ứng kịp thời được xác định là yêu cầu then chốt.

Chỉ đạo khẩn về phòng, chống dịch Nipah

Tối 27/1, Cục Phòng bệnh (Bộ Y tế) đã ban hành văn bản khẩn gửi Sở Y tế 31 tỉnh, thành phố, 5 Trung tâm Kiểm dịch y tế quốc tế (Hải Phòng, Lạng Sơn, Lào Cai, Quảng Ninh, Khánh Hòa) và 26 Trung tâm Kiểm soát bệnh tật (CDC) các địa phương, yêu cầu tăng cường giám sát và phòng, chống dịch bệnh do virus Nipah.

Theo đó, Bộ Y tế đề nghị các địa phương tăng cường công tác phòng, chống dịch ngay tại cửa khẩu, giám sát chặt chẽ người nhập cảnh, đặc biệt là những trường hợp đến hoặc trở về từ các quốc gia đã và đang ghi nhận ca mắc trong vòng 14 ngày, nhằm phát hiện sớm các trường hợp nghi ngờ và xử lý kịp thời ngay tại cửa khẩu.

Các cơ sở y tế được yêu cầu thực hiện nghiêm biện pháp phòng hộ

Kiểm soát chặt y tế tại các sân bay để phòng dịch bệnh thâm nhập. Ảnh: NAM NGUYỄN

cá nhân đối với nhân viên y tế và người tiếp xúc gần với ca nghi ngờ hoặc xác định mắc bệnh; tăng cường kiểm soát nhiễm khuẩn, chuẩn bị sẵn sàng khu vực cách ly, phương án thu dung, điều trị khi có tình huống xảy ra.

Bộ Y tế cũng yêu cầu xây dựng kế hoạch phòng, chống dịch Nipah tại các cửa khẩu, tổ chức tập huấn cho cán bộ y tế các tuyến về giám sát, phát hiện ca bệnh, công tác phòng hộ và kiểm soát nhiễm khuẩn. Đồng thời, đẩy mạnh truyền thông nguy cơ, cung cấp thông tin đầy đủ, chính xác để người dân không hoang mang, lo lắng, nhưng nâng cao ý thức phòng bệnh.

Đối với các Viện Vệ sinh dịch tễ và Viện Pasteur, Bộ Y tế yêu cầu hướng dẫn, hỗ trợ kỹ thuật cho địa phương trong công tác giám sát, lấy mẫu, bảo quản, vận chuyển và tiếp nhận mẫu bệnh phẩm, đồng thời rà soát, củng cố đội phản ứng nhanh, sẵn sàng đáp ứng khi ghi nhận ca nghi ngờ.

Cùng ngày, Cục Quản lý Khám, chữa bệnh cũng có văn bản hỏa tốc gửi các bệnh viện trực thuộc Bộ Y tế, y tế các bộ, ngành và Sở Y tế các tỉnh, thành phố, yêu cầu cách ly nghiêm ngặt tất cả các trường hợp nghi ngờ hoặc xác định mắc virus Nipah; tăng cường kiểm tra, giám sát thực hiện kiểm soát nhiễm khuẩn tại các cơ sở khám, chữa bệnh.

Tại Hà Nội, sáng 28/1, Phó Giám đốc Sở Y tế thành phố Vũ Cao Cương ký ban hành văn bản khẩn gửi UBND

các xã, phường; các cơ sở khám, chữa bệnh công lập và ngoài công lập; Trung tâm Kiểm soát bệnh tật (CDC) Hà Nội về việc chủ động triển khai các biện pháp phòng, chống bệnh do virus Nipah.

Để chủ động phòng, chống dịch trên địa bàn, Sở Y tế Hà Nội đề nghị UBND các xã, phường chỉ đạo chuẩn bị sẵn sàng hóa chất khử khuẩn, trang bị phòng hộ cá nhân cho lực lượng y tế tham gia phòng chống dịch bệnh nhóm A, cùng các vật tư, trang thiết bị cần thiết khác.

Các trạm y tế được yêu cầu phối hợp chặt chẽ với cơ sở y tế trong và ngoài công lập giám sát tình hình dịch bệnh truyền nhiễm, đặc biệt lưu ý các trường hợp có biểu hiện viêm não, suy hô hấp cấp tính kèm yếu tố dịch tễ liên quan đến virus Nipah

KHUYẾN CÁO CỦA BỘ Y TẾ:

Hạn chế đến khu vực đang có dịch do virus Nipah nếu không thật sự cần thiết.

Tự theo dõi sức khỏe trong vòng 14 ngày kể từ khi trở về từ vùng dịch; khi xuất hiện các triệu chứng như sốt, đau đầu, đau cơ, nôn mửa, đau họng, chóng mặt, buồn ngủ, lú lẫn, co giật... cần đến ngay cơ sở y tế, hạn chế tiếp xúc với người khác và thông báo rõ tiền sử dịch tễ.

Bảo đảm an toàn thực phẩm: thực hiện “ăn chín, uống sôi”; rửa sạch, gọt vỏ trái cây trước khi ăn; không sử dụng thực phẩm, trái cây có dấu hiệu bị động vật như dơi, chim cắn hoặc gặm nhấm; tránh uống nước nhựa cây chưa qua chế biến.

Không tiếp xúc gần với động vật có nguy cơ cao, đặc biệt là dơi ăn quả; rửa tay thường xuyên bằng xà-phòng hoặc dung dịch sát khuẩn sau khi tiếp xúc, giết mổ động vật.

Hạn chế tiếp xúc trực tiếp với người bệnh hoặc vật phẩm nghi nhiễm, sử dụng khẩu trang, găng tay và đồ bảo hộ cá nhân khi chăm sóc người nghi ngờ hoặc mắc bệnh, sau đó rửa tay đúng cách.

như đi, đến hoặc trở về từ vùng có dịch, tiếp xúc với người nghi mắc hoặc mắc bệnh.

Ngoài ra, Sở Y tế yêu cầu 100% số cơ sở khám, chữa bệnh trên địa bàn thực hiện điều tra, khai thác tiền sử dịch tễ đối với các trường hợp có triệu chứng nghi ngờ mắc bệnh do virus Nipah.

CDC Hà Nội được giao tăng cường giám sát người nhập cảnh tại Sân bay quốc tế Nội Bài, đặc biệt là những người đến, đi, về từ vùng có dịch như Ấn Độ (nhất là bang Tây Bengal), thông qua đo thân nhiệt tự động và các biện pháp chuyên môn nhằm phát hiện sớm, cách ly, điều tra dịch tễ và xử lý kịp thời, không để dịch lây lan trong cộng đồng...

Không chủ quan nhưng cũng không hoang mang

Trao đổi ý kiến về nguy cơ và biện pháp phòng ngừa dịch bệnh do virus Nipah, ông Trần Đắc Phu, nguyên Cục trưởng Y tế dự phòng nhấn mạnh: Virus Nipah là tác nhân truyền nhiễm đặc biệt nguy hiểm, có tỷ lệ tử vong cao, cần được giám sát chặt chẽ.

Theo ông, điểm đáng lo ngại trong đợt ghi nhận ca bệnh tại Ấn Độ lần này là lây nhiễm trong cơ sở y tế, khi có nhân viên y tế mắc bệnh trong quá trình chăm sóc bệnh nhân. Điều này cho thấy, nếu không kiểm soát tốt nhiễm khuẩn, nguy cơ lây lan trong môi trường bệnh viện là hoàn toàn có thể xảy ra.

Về nguy cơ tại Việt Nam, chuyên gia cho rằng cần đặc biệt lưu ý hai yếu tố: Nguy cơ xâm nhập từ người đi về từ vùng có dịch và nguy cơ dịch tễ học do sự tồn tại của các loài dơi ăn quả trong khu vực. Tuy nhiên, nếu thực hiện tốt các biện pháp giám sát, phát hiện sớm và kiểm soát, bệnh do virus Nipah sẽ khó có khả năng bùng phát thành dịch lớn tại Việt Nam.

Trường tiểu học Đoàn Thị Điểm - Hà Nội đón nhận danh hiệu Anh hùng Lao động

Ngày 28/1, Trường tiểu học Đoàn Thị Điểm - Hà Nội tổ chức lễ đón nhận danh hiệu Anh hùng Lao động và sơ kết học kỳ I năm học 2025 - 2026.

Phát biểu ý kiến tại buổi lễ, NGND Nguyễn Thị Hiền, Chủ tịch HĐQT nhà trường nhấn mạnh, danh hiệu Anh hùng Lao động là niềm vinh dự lớn lao đối với tập thể thầy và trò Trường tiểu học Đoàn Thị Điểm, đồng

thời là kết tinh của niềm tin, sự đồng hành bền bỉ giữa nhà trường, gia đình và xã hội. Đây cũng là động lực để nhà trường tiếp tục đổi mới sáng tạo, kiên định theo đuổi triết lý giáo dục nhân văn, vì hạnh phúc và sự phát triển toàn diện của mỗi học sinh.

Trường tiểu học Đoàn Thị Điểm - Hà Nội thành lập ngày 7/5/1997. Đây là trường ngoài công lập tiêu biểu,

tiên phong thực hiện mô hình trường chất lượng cao, với quy mô hơn 3.700 học sinh và 460 cán bộ, giáo viên, nhân viên. Riêng học kỳ I, năm học 2025-2026, học sinh Trường tiểu học Đoàn Thị Điểm - Hà Nội đã đoạt 3.187 giải cá nhân và 138 giải tập thể, trong đó có 42 giải quốc tế (về các lĩnh vực Toán, Khoa học và Thể dục-thể thao).

Dịp này, nhà trường phát động đợt

thi đua đặc biệt hướng tới kỷ niệm 30 năm thành lập trường (1997-2027) với chủ đề “Rạng rỡ danh hiệu Anh hùng - Tự hào tiếp bước tương lai”. Theo đó, mỗi thầy giáo, cô giáo tiếp tục là những người gieo mầm xanh bằng trí tuệ, tình yêu thương và tinh thần trách nhiệm; mỗi học sinh nỗ lực học tập, rèn luyện để xứng đáng với truyền thống của một ngôi trường Anh hùng.

Goi tên những tinh hoa

MỸ DUNG

Nhà báo Lê Quốc Minh, Ủy viên Trung ương Đảng, Tổng Biên tập Báo Nhân Dân, Phó Trưởng ban Tuyên giáo và Dân vận Trung ương, Chủ tịch Hội Nhà báo Việt Nam và ông Trương Thành Trung, Tổng Biên tập Báo Đại đoàn kết công bố giải thưởng hạng mục "Tinh hoa cống hiến".
Ảnh: BTC cung cấp

Từ hơn 70 đề cử tiêu biểu, giải thưởng Tinh hoa Việt 2025 đã chọn lọc, vinh danh các hạng mục đa dạng, phản ánh bức tranh toàn diện của đời sống văn hóa - nghệ thuật nước nhà.

Tôn vinh những cống hiến lặng thầm

Hạng mục đặc biệt nhất của Tinh hoa Việt 2025 là "Tinh hoa cống hiến". Chiếc cúp cao quý này đã được trao đến nhạc sĩ Phạm Tuyên, tri ân sự tận hiến của ông cho nước nhà. Là gương mặt tiêu biểu của nền âm nhạc Việt Nam hiện đại, trong hành trình sáng tác miệt mài, ông có gần 700 ca khúc và được mệnh danh là "người chép sử bằng âm nhạc". Năm 2025, khi đất nước kỷ niệm các ngày lễ lớn, ca khúc quen thuộc với bao thế hệ "Như có Bác trong ngày đại thắng" lại tiếp tục ngân vang trên mọi nẻo đường.

Đại diện gia đình lên sân khấu nhận giải, nhà báo Phạm Hồng Tuyền - con gái nhạc sĩ Phạm Tuyên chia sẻ: "2025 là một năm đáng nhớ của nhạc sĩ Phạm Tuyên, khi ông đón nhận được rất nhiều tình cảm của nhân dân qua các bài hát quen thuộc. Với bài "Như có Bác trong ngày đại thắng", tôi nhận được

Đại diện Nhà hát Ca múa nhạc Thăng Long nhận giải "Tinh hoa sân khấu" cho vở nhạc kịch "Giấc mơ Chí Phèo".
Ảnh: BTC cung cấp

nhiều video khán giả hát trên via hè khi các đoàn duyệt binh đi qua. Bố tôi rất cảm động khi đến tận tuổi này vẫn được mọi người nhớ đến".

Giải thưởng còn có hai hạng mục khác là "Tinh hoa âm nhạc" và "Tinh hoa đa lĩnh vực" với 14 giải thưởng được vinh danh. Đại diện ban tổ chức, nhà báo Trương Thành Trung, Tổng Biên tập Báo Đại đoàn kết cho biết, quy trình tổ chức và chấm chọn triển khai nghiêm túc, minh bạch, phù hợp bối cảnh chuyển đổi số với sự tham gia của các nhà báo, nhà khoa học, văn nghệ sĩ uy tín cùng sự đồng hành trách nhiệm của công chúng.

Lễ hội ánh sáng trong lòng di sản

Chương trình "Hòa nhạc Ánh sáng - Chào năm mới 2026" do Báo Nhân Dân phối hợp UBND thành phố Hà Nội tổ chức sẽ diễn ra vào 20 giờ ngày 31/1 tại Quảng trường Cách mạng Tháng Tám, phía trước Nhà hát Lớn Hà Nội. Chương trình quy tụ dàn nghệ sĩ tiêu biểu với sự góp mặt của nhiều thế hệ, nhiều phong cách như: Lam Trường, Trúc Nhân, ca nương Kiều Anh, Phương Ly, Quân A.P, buitruonglinh, Đông Hùng, Hoàng Quyên; các nghệ sĩ nhí Ali Thực Phương, Kim Cương, Đặng Kim Thiên Kim; nghệ sĩ guitar Cao Minh Đức, Đoàn nghệ thuật HT, Vũ đoàn Xtreme Power cùng MC Thanh Thanh Huyền. Chương trình có sự tham gia của nhiều nhạc sĩ, điểm mới góp phần tạo nên diện mạo nghệ thuật đa dạng, giàu sức lan tỏa.

Theo đồng chí Lê Quốc Minh, Ủy viên Trung ương Đảng, Tổng Biên tập Báo Nhân Dân, Phó Trưởng ban Tuyên giáo và Dân vận Trung ương, Chủ tịch Hội Nhà báo Việt Nam, việc tổ chức Hòa nhạc Ánh sáng được xem như một dấu mốc ý nghĩa để chào mừng thành công của Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV của Đảng, đồng thời đón chào xuân Bính Ngọ 2026, góp phần lan tỏa tinh thần đoàn kết, niềm tin và khát vọng phát triển của đất nước trong giai đoạn mới.

Đạo diễn Đặng Lê Minh Trí cho biết, chương trình năm nay có nhiều điểm khác biệt nổi bật. Ban tổ chức sẽ ra mắt linh vật tên gọi Lumi, Đại sứ Ánh sáng của Hanoi Light, có khả năng tương tác trực tiếp với khán giả. Bên cạnh đó là việc ứng dụng hàng

loạt công nghệ trình diễn tiên tiến như sân khấu trượt tự động, sàn bay biểu diễn đa tầng, cấu trúc tự hành 75 tấn để tạo nên điểm nhấn thị giác đặc biệt, kể câu chuyện về "Ánh sáng của niềm tin"...

Với chủ đề "Vibrant Light - Ánh sáng rực rỡ", "Hòa nhạc Ánh sáng - Chào năm mới 2026" tiếp tục là điểm nhấn mở đầu trong khuôn khổ Lễ hội Ánh sáng Quốc tế Hà Nội, góp phần quảng bá hình ảnh Thủ đô - Thành phố Sáng tạo.

"Cội nguồn tổ tiên của Đại thi hào Nguyễn Du"

Chiều 27/1, UBND xã Dân Hòa (Hà Nội) phối hợp Chi hội Kiều học Hà Nội và Trung tâm Hoạt động Văn hóa khoa học Văn Miếu - Quốc Tử Giám tổ chức hội thảo khoa học "Cội nguồn tổ tiên Đại thi hào Nguyễn Du", thu hút đông đảo các nhà nghiên cứu, chuyên gia trong lĩnh vực lịch sử, gia phả và văn hóa tham dự.

Hội thảo tập trung làm rõ cội nguồn tổ tiên và dòng họ Nguyễn Tiên Điền, đặc biệt là mối liên hệ

Đặc biệt, chương trình nghệ thuật giàu cảm xúc "Tổ quốc trong tim" của Báo Nhân Dân đã được trao giải "Chương trình biểu diễn của năm". Sự mới mẻ, độc đáo khi kết hợp giữa âm nhạc dân tộc, công nghệ hiện đại với ẩm thực truyền thống cũng giúp "Chào show" tạo ấn tượng tốt tại giải thưởng năm nay. Chương trình này vinh dự nhận cùng lúc hai giải "Tinh hoa sáng tạo" và "Lan tỏa văn hóa Việt".

Tiếp sức cho sự sáng tạo, đổi mới

Trước khi lọt vào danh sách đề cử "Tinh hoa sân khấu" cùng bốn tác phẩm chất lượng khác, vở nhạc kịch "Giấc mơ Chí Phèo" của Nhà hát Ca múa nhạc Thăng Long đã đoạt giải Xuất sắc tại Liên hoan Ca múa nhạc toàn quốc năm 2024. Chọn đề tài kinh điển pha trộn khéo léo yếu tố đương đại cùng công nghệ tương tác mới, tác phẩm được đầu tư công phu, hướng đến loại hình nhạc kịch mang hơi thở ngôn ngữ quốc tế nhưng vẫn lột tả rõ nét bản sắc, hồn cốt Việt trong từng chi tiết. Khi thực hiện vở nhạc kịch này, bên cạnh yếu tố chuyên môn, toàn bộ ê-kíp đặt ra tiêu chí là làm sao mọi thứ phải đến với công chúng theo cách gần gũi, trọn vẹn nhất thay vì chỉ đem đi thi rồi "cất tủ". Hơn một năm công diễn tại Hà Nội, "Giấc mơ Chí Phèo" đã tạo dấu ấn riêng khi thuyết phục được tệp khán giả đa dạng độ tuổi. Kết thúc mỗi đêm diễn, ê-kíp lại chỉnh sửa, nâng cấp công nghệ để phiên bản sau luôn hoàn thiện, cuốn hút hơn. "Sau giải Xuất sắc ấy, chúng tôi miệt mài tìm cách đưa vở kịch đến với công chúng nhưng không bao giờ nghĩ tới việc sẽ được đề cử vào giải thưởng Tinh hoa Việt 2025. Khi nghe xướng tên, toàn bộ ê-kíp rất bất ngờ, hạnh phúc. Giải thưởng là động lực quý giá, khiến chúng tôi tin rằng đã mở ra con đường đúng để tiếp tục tiến về phía trước. Hiện tại, nhà hát đang ấp ủ một kịch bản mới về thể loại này, hy vọng sẽ có thể giới thiệu đến công chúng trong thời gian gần nhất", NSND Tấn Minh, Giám đốc Nhà hát Ca múa nhạc Thăng Long cho hay.

Bên cạnh các tên tuổi lớn trong lĩnh vực văn hóa - nghệ thuật suốt nhiều năm qua như họa sĩ Ca Lê Thăng (giải "Tinh hoa mỹ thuật" với triển lãm "Đồng chìm đáy nước"), nhà văn Phan Thị Vàng Anh (giải "Tinh hoa văn học" với "Chuyện nhà Tí và chuyện nhiều nhà khác"), đạo diễn Đặng Thái Huyền cùng ê-kíp (giải "Tinh hoa điện ảnh" với phim "Mưa đỏ"), giải thưởng Tinh hoa Việt 2025 còn dành rất nhiều kỳ vọng cho các đề cử thể hiện rõ sự sáng tạo, đột phá, lan tỏa đến cộng đồng.

Nữ ca sĩ Hòa Minzy cũng nhận cú đúp giải thưởng với danh hiệu "Ca sĩ của năm" và "MV của năm" cho "Bắc Blink". Với nhiều bài hát được cộng đồng yêu mến, nhạc sĩ, ca sĩ trẻ Nguyễn Hùng đã nhận về danh hiệu "Nhạc sĩ của năm". Ý nghĩa và sự lan tỏa của bản hit "Còn gì đẹp hơn" tiếp tục giúp anh được xướng tên trong giải "Bài hát của năm". Nhóm DTAP là chủ nhân của hai giải "Album của năm" với "Madein Vietnam" và "Nhà sản xuất âm nhạc của năm".

giữa vùng đất Canh Hoạch (xã Dân Hòa) với gia phả và truyền thống khoa bảng của dòng họ, góp phần hình thành nền tảng gia đình, nhân cách đại thi hào Nguyễn Du. Hội thảo định hướng quy hoạch Công viên văn hóa - du lịch Nguyễn Du trên diện tích khoảng 8 ha tại xã Dân Hòa nhằm tạo một điểm đến văn hóa tổng hợp, giáo dục truyền thống và thúc đẩy phát triển du lịch - kinh tế - xã hội.

Khánh thành tu bổ chùa - quán Ngọc Thanh

Ngày 26/1, tại phường Đông Triều (Quảng Ninh), Ban Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam tỉnh Quảng Ninh phối hợp chính quyền địa phương khánh thành công trình tu bổ, tôn tạo chùa - quán Ngọc Thanh, thuộc trong quần thể Khu di tích Quốc gia đặc biệt Nhà Trần.

Công trình được khởi công từ tháng 6/2025, với tổng mức đầu tư hơn 40 tỷ đồng từ nguồn xã hội hóa, trong đó Quỹ Thiện Tâm (Tập đoàn Vingroup) cùng các doanh nghiệp, tổ chức, cá nhân đóng góp chính. Sau 7 tháng thi công tích cực, các hạng mục trọng yếu như Tam quan, Tam bảo, nhà Tổ, vườn tháp, khu trưng bày và hệ thống đường nội bộ cơ bản hoàn tất, tạo dáng vẻ khang trang, hài hòa giữa kiến trúc truyền thống và không gian tín ngưỡng.

Chùa - quán Ngọc Thanh tọa lạc trên núi Đạm Thủy, còn giữ giá trị lịch sử thời Trần, là nơi yên nghỉ của hai vị vua Trần Duệ Tông và Trần Thuận Tông. Di tích được công nhận Di tích lịch sử Quốc gia đặc biệt từ năm 2013.

Vân Anh năm nay 40 tuổi, sống cách Hoàn Kiếm của Hà Nội chỉ hơn chục cây số. Chị từng là giám đốc điều hành của một công ty có hàng trăm nhân viên, quen với áp lực, nhịp sống gấp gáp và những quyết định lớn nhỏ mỗi ngày. Nhưng không có bất kỳ trường lớp hay trải nghiệm nào chuẩn bị cho chị khoảnh khắc định mệnh: cậu con trai 26 tháng tuổi bỗng nhiên “biến mất” khỏi thế giới của mẹ. Đứa trẻ vẫn ăn, vẫn ngủ, vẫn sinh hoạt bình thường. Nhưng mọi giao tiếp bị cắt phẳng.

5 năm con không nhìn về phía mẹ một lần

Sau hành trình dài khám chữa và tìm hiểu, biết con mình bị mắc chứng tự kỷ, Vân Anh đã xin nghỉ việc trong một thời gian dài để chăm sóc con. Và, hành trình ấy cũng là con đường truyền cảm hứng tuyệt vời. Giờ đây, chị có thể tự tin nói theo cách của người Nhật và nhiều người khác nữa: Nhà nào có trẻ tự kỷ, cần hiểu là nhà ấy đang có một “thiên tài tiềm năng”. Đừng nghĩ nhiều về những phiên bản đáng buồn khác của các con, hãy tự tin vào nỗ lực của mình và cộng đồng.

Còn nhớ, lúc mới xuất hiện “triệu chứng lạ” ở cháu N.A, mọi việc trở nên cực kỳ căng thẳng và nhiều nước mắt. Gọi to bằng nào cháu cũng không thưa. Vuốt má không phản ứng. Mặt chạm mặt, hơi thở mẹ con quện vào nhau, nhưng ánh mắt con trôi tuột đi đâu đó rất xa. Vân Anh gõ xoong nồi, bắt đĩa đến méo mó, âm thanh chất chứa vang khắp nhà, cháu vẫn ngồi im, như thể thế giới này không hề tồn tại. Suốt 5 năm ròng, con không nhìn vào mắt mẹ dù chỉ một lần. Ngay cả khi Vân Anh nâng cầm con lên, ép hai khuôn mặt kề sát, mí mắt chạm mí mắt, thì ánh nhìn ấy vẫn lạc đi. Không có một khoảnh khắc kết nối.

“Cái kinh khủng nhất không phải là con không nói”, chị kể, “mà là con không nhìn mẹ”. “Em thường xuyên gục xuống vì hoang mang và kiệt sức”.

Hồi đầu, vợ chồng Vân Anh cứ nghĩ đơn giản: Con bị điếc. Cả nhà gào gọi, lay lắc, đập đồ kim loại đến biến dạng. Đứa trẻ vẫn không phản ứng gì. Đưa con đi khám tai mũi họng. Khi bác sĩ đưa thiết bị vào tai, con gào thét, giãy giụa dữ dội đến mức phải gây mê mới khám được. Nhưng kết luận khiến người mẹ choáng váng: Thính giác của N.A hoàn toàn bình thường.

Đứa trẻ sống như búp bê: Không lời nói, không cử chỉ, không biểu lộ cảm xúc. Con có lúc đi nhón trên mười đầu ngón chân, rồi lại thôi. Đi học cùng trẻ bình thường, thì cô giáo báo về: Cháu không tương tác với bất kỳ ai.

Hành trình tìm lối thoát cho con của Vân Anh là những ngày tháng ném trái đu đầy cay của thực trạng giáo dục trẻ đặc biệt. Mỗi giờ can thiệp giá vài trăm nghìn. Mỗi tháng hàng chục triệu đồng. Trong những căn phòng kín, tối, tường cũ kỹ, có khi gồm cả song sắt, cô giáo và đứa trẻ ngồi đối diện nhau bên cái bàn nhỏ, với vài tấm thẻ hình, vài bức tranh nhàu cũ. Những bài giảng lặp đi lặp lại đến mệt mỏi. Có trẻ gào khóc vì quá tải. Có trẻ bị “trùng phạt nghiêm khắc”, rồi ám ảnh suốt đời.

Có một nỗi sợ mà Vân Anh chưa từng dám nói thành lời trong nhiều năm: Nếu một ngày mình chết đi, ai sẽ chăm sóc đứa con tự kỷ này? Con

Giấc mơ về một khu vườn sáng

■ Bài và ảnh: ĐỖ DOÃN HOÀNG

Nhiều trẻ mắc chứng tự kỷ vui chơi với người thân tại khu vực Amehouse mà vợ chồng Vân Anh đã lập ra.

Theo Tổng cục Thống kê công bố vào đầu năm 2019, Việt Nam có khoảng 1 triệu người tự kỷ, kéo theo đó là 8 triệu người bị ảnh hưởng trực tiếp. Ước tính cứ 100 trẻ sinh ra thì có một trẻ mắc hội chứng tự kỷ. Số lượng trẻ tự kỷ ở Việt Nam tăng đáng kể và trở thành một vấn đề xã hội đau đầu với nhiều hệ lụy không nhỏ. Trẻ tự kỷ hiện chiếm tới 30% số trẻ mắc các khuyết tật học đường.

Nếu được can thiệp đầy đủ và đúng cách, kết hợp giữa gia đình và các chuyên gia, nhất là trong “giai đoạn vàng” trước 3 tuổi, thì sẽ giúp trẻ phát triển não bộ tốt hơn, giảm thiểu các tác động tiêu cực của chứng tự kỷ.

không biết nói. Không biết tự bảo vệ. Chỉ tồn tại lặng lẽ như một cái bóng. Nỗi ám ảnh ấy lớn đến mức vợ chồng chị giầu cả hai bên gia đình, âm thầm rời đi nơi khác để sinh thêm hai con gái, như một phương án sinh tồn cho cả mẹ lẫn con trai.

“Ít nhất, nếu N.A không tiến triển, con vẫn còn anh chị em ruột thịt để nương tựa, khi mẹ khuất núi”, chị nói, giọng trầm xuống.

Tuyệt vọng đến tận cùng, Vân Anh bắt đầu tự cứu mình và cứu con. Chị đọc sách, xem tài liệu, tìm chuyên gia khắp Mỹ, Nhật, châu Âu. Chị xem một bộ phim tài liệu của Mỹ, về một thanh niên từng tự kỷ nặng, lớn lên, hòa nhập tốt, và tự làm phim kể lại tuổi thơ “địa ngục” của chính mình, với các video mà bố mẹ cậu giữ được. Trong phim, cậu nói: “Tôi hiểu tất cả. Tôi cảm nhận được tình yêu của bố mẹ. Tôi chỉ không nói ra được”.

Vân Anh đã bật khóc. “Phiên bản ấy sẽ rất giống, sẽ chính là con tôi đây!”. Từ đó, Vân Anh tin một điều sống còn: Đằng sau sự im lặng của trẻ tự kỷ là một thế giới đầy đủ, thậm chí phi thường. Và khát khao về một khu vực sáng láng, đầy cây xanh và núi đồi để chữa lành cho N.A, cho những trẻ không may mắc chứng tự kỷ khác đã nhen nhóm. Chị lao vào làm việc, tích góp tiền bạc. “Lúc kiệt sức, gục trên mặt bàn, nhìn ra ngoài, thấy những đứa trẻ bình thường đi lại, em đã bật khóc nghĩ tới con mình đang ngơ ngác ở nhà...”, Vân Anh kể.

Khi thiên nhiên là phương thức chữa lành

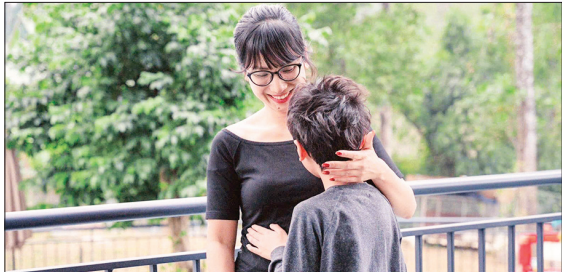
Bước ngoặt đến khi Vân Anh tiếp cận với các triết lý của Nhật Bản, nơi chị vốn gắn bó trong công

việc. Chị đi Nhật “như com bữa”, thăm gần 20 trung tâm liên quan đến trẻ tự kỷ và nhận ra một sự thật lay động: Người Nhật gọi trẻ tự kỷ là những Otaku - những thiên tài tiềm năng cần được tự hào thay vì kỳ thị.

Nhiều mô hình nổi tiếng ở Nhật, thí dụ họ bán tranh do người tự kỷ vẽ, nhiều người là CEO (lãnh đạo) của các tập đoàn lớn. Cả những bức tường vẽ toàn tranh của người tự kỷ. Nhiều công ty sản xuất quần áo thời trang, có in tranh của trẻ tự kỷ. Tính theo tiền Việt Nam thì lên tới vài triệu đồng một chiếc áo kiểu đó. Có các công ty sản xuất chocolate mà người làm là trẻ tự kỷ ở Nhật Bản, rất ngon và “đắt xắt ra miếng”.

Đang ấp ủ về một mô hình chữa trị cho trẻ tự kỷ, thì dịch Covid-19 ập tới. Tình trạng giãn cách xã hội, không được giao tiếp và can thiệp đều, N.A có những biểu hiện “thoái lui” đau đớn. Bao nhiêu công sức tiền bạc, bao nhiêu năm tháng “nhặt nhạnh” từng từ vựng, từng cử chỉ tương tác của con bỗng chốc tan biến. N.A không còn gọi mẹ được nữa. Cậu bé im lặng một cách đáng sợ và bắt đầu những hành vi tự hành hạ mình. Tiếng nắm đấm thui vào ngực con thỉnh thoảng giữa đêm khuya trở thành nỗi ám ảnh xé lòng.

Trước bối cảnh đó, chị quyết định tự cứu lấy con mình trước khi... quá muộn. Từ khao khát cứu con và giúp đỡ những gia đình cùng cảnh ngộ, Vân Anh cùng chồng đã xây dựng một không gian đậm chất Nhật Bản cách Hà Nội khoảng 50 km. Tại đây, không có bốn bức tường giam cầm, chỉ có thiên nhiên khoáng đạt để “chữa lành” và đánh thức các giác quan của trẻ.

Niềm vui ánh lên, khi cháu N.A biết ôm hôn mẹ, lau nước mắt cho mẹ, thay vì cảm lạnh như một cái bóng.

“Đó là một cuộc tháo chạy để tìm sự sống”, Vân Anh kể.

Những ngày xây dựng khu vực “gắn gũi thiên nhiên” cho con trai N.A, trong đại dịch Covid-19, hai vợ chồng Vân Anh tự tay khiêng đá, đào đất, trồng cây. Chị làm việc như một cái máy, không phải vì chị quá khỏe, mà vì nếu dừng lại, chị sẽ bị nỗi sợ hãi nuốt chửng. Có những chiều tà, đứng giữa vùng đồi hoang sơ, Vân Anh vừa làm vừa khóc, theo sau là bóng dáng N.A lêu đêu “như cái đuôi của mẹ”.

Thay vì ngồi trong phòng điều hòa đối diện với những giáo cụ vô tri, tại không gian giữa núi rừng này, N.A được chạm vào bộ lông mềm của con thỏ đang tho thong đi lại ngoài vườn, được cảm nhận cái sần sùi của vỏ cây, được nhìn đàn lừa đáng yêu thung thảng gặm cỏ. Chính sự bao dung của cỏ cây đã chữa lành những vết rạn trong tâm hồn đứa trẻ.

Khi N.A lần đầu tiên biết bung ly nước mời mẹ, hay khi con biết chạy đến dụi đầu vào ngực chị nói “con yêu mẹ” một cách khê khàng, Vân Anh hiểu rằng bản án “suốt đời” này đã có những giây phút được “ân xá”. Đôi bàn tay nhỏ bé của N.A - đôi bàn tay từng chỉ biết cào cấu đánh đập chính mình - nay vung về lau nước mắt cho mẹ, đã kéo chị đứng dậy.

Vân Anh nhận ra, chị không chỉ đang cứu con, mà con đang dạy chị cách làm người. N.A dạy chị rằng hạnh phúc không nằm ở những dự án triệu đô, mà nằm ở việc con có thể tự xỏ một đôi tất, hay việc con không còn sợ hãi khi nghe tiếng sấm mưa rào. Hơn thế, Vân Anh có thể tìm ra bí quyết giúp đỡ những gia đình cùng cảnh ngộ với mình.

Ngăn chặn mầm mống tội phạm trên môi trường mạng

■ TẠ LINH

Không gian mạng đang trở thành một mặt trận quản lý xã hội mới, đòi hỏi tư duy và công cụ quản trị tương xứng. Việc tăng cường kỷ cương số, khép kín các “khoảng trống” quản lý là yêu cầu tất yếu để bảo vệ trật tự, an toàn xã hội trong bối cảnh mới.

Tăng cường kỷ cương số là yếu tố tiên quyết để chặn đứng nguồn cung các nội dung độc hại. Đồng thời, cũng cho thấy sự thay đổi tư duy quản lý từ “chạy theo xử lý hậu quả” sang “chủ động phòng ngừa”.

Dùng công nghệ để quản lý

Theo luật sư Nguyễn An Bình (Đoàn Luật sư thành phố Hà Nội), ngoài việc nghiên cứu, bổ sung chế tài xử lý đủ sức răn đe hành vi lợi dụng các hội nhóm kín để phục vụ mục đích lôi kéo, kích động phạm tội, cơ quan chức năng còn cần tăng cường ứng dụng công nghệ để giám sát và cảnh báo sớm nguy cơ. Trong bối cảnh hội nhóm kín trên các nền tảng xã hội mọc lên như “nấm sau mưa”, kỷ cương số chỉ có thể được thiết lập trên cơ sở hệ thống các giải pháp công nghệ tiên tiến.

Đồng tình với ý kiến trên, nhiều chuyên gia cho rằng, các cơ quan quản lý cần đầu tư vào hệ thống phân tích dữ liệu lớn thay vì chỉ tìm kiếm theo tên các nhóm kín như trước đây. “Quá trình phân tích ngôn ngữ đặc trưng, nếu phát hiện sự gia tăng đột biến của các từ khóa liên quan đến “tín dụng đen”, “cách xóa dấu vết”, hay “tấn công trang cá nhân”, AI có thể ngay lập tức kích hoạt hệ thống cảnh báo sớm. Đây là cơ sở quan trọng để chủ động phòng ngừa, ngăn chặn hệ lụy từ các hội nhóm kín trên mạng xã hội”, Thạc sĩ Nguyễn Tuấn Việt, chuyên gia công nghệ thông tin chia sẻ.

Bên cạnh đó, cơ quan chức năng cần tăng cường thiết lập các Chatbot hoặc ứng dụng (App) chuyên dụng để người dân dễ dàng gửi báo cáo

Công an TP Hồ Chí Minh triệt phá đường dây mua bán cần sa và thuốc lá điện tử chứa chất cấm trên mạng xã hội có sự tham gia của người nước ngoài, ngày 21/1.

Cũng theo PGS, TS Nguyễn Minh Cường, cần phát huy vai trò của người có ảnh hưởng (KOLs) và cộng đồng tích cực lan tỏa lối sống lành mạnh. Đồng thời, Nhà nước cần hỗ trợ hình thành các hội nhóm cộng đồng lành mạnh trên mạng xã hội về các vấn đề như khởi nghiệp, văn hóa, lịch sử, truyền thống... Đây chính là những “kháng thể” mạnh mẽ, lấp đầy khoảng trống tâm lý của người trẻ.

(report) các hội nhóm độc hại. Các báo cáo này có thể phân loại tự động bằng AI để ưu tiên xử lý các nhóm có mức độ nguy hiểm cao như kích động tự tử, bạo lực hoặc đánh bạc quy mô lớn...

Nâng cao kỹ năng tự bảo vệ

Khoa học công nghệ dù hiện đại cũng không thể thay thế được ý thức con người. Nói cách khác, công nghệ bảo mật dù hiện đại đến đâu cũng sẽ trở thành vô nghĩa nếu người dùng không có ý thức cảnh giác

hoặc thiếu kỹ năng tự bảo vệ. PGS, TS Nguyễn Minh Cường phân tích, khi sử dụng mạng xã hội, nhất là tham gia các hội nhóm kín, sự nghi ngờ là cần thiết. Người dân cần thực hành nguyên tắc “3 không”: không vội tin khi chưa kiểm chứng thông tin từ nhiều nguồn chính thống; Không chia sẻ thông tin cá nhân cho người quen qua mạng xã hội khi chưa xác minh danh tính thực tế; không kết bạn bừa bãi với các tài khoản ảo, thiếu thông tin minh bạch.

Ở góc nhìn vĩ mô, ông Trần Anh Tuấn, Trưởng Ban Tư vấn Pháp luật và Thông tin Truyền thông, Viện Kinh tế và Pháp luật Quốc tế cho rằng, cần coi trọng hơn nữa việc xây dựng “văn hóa số” và nâng cao khả năng đề kháng cho cộng đồng. Đây là giải pháp có tính lâu dài để mỗi người dân nhận diện được các thủ đoạn lôi kéo, tính chất hai mặt của các trang mạng xã hội, các hội nhóm kín. Các tổ chức đoàn thể cần quan tâm hơn đến đời sống tinh thần của hội viên, đoàn viên, kịp thời hỗ trợ những người gặp khó khăn, bế tắc, để họ không phải

tìm hướng giải quyết thông qua việc tham gia các hội nhóm kín tiêu cực.

Không gian mạng, suy cho cùng, là sự phản chiếu của đời sống thực lên môi trường số. Đã đến lúc mạng xã hội phải được nhìn nhận như môi “trường sống thứ hai” của người tham gia *Facebook, TikTok, Telegram...* Ở đó, pháp luật phải được tuân thủ và các giá trị đạo đức phải được đề cao. Chỉ như vậy, chúng ta mới từng bước lành mạnh hóa môi trường mạng, khắc phục tình trạng “mạng ảo, hệ lụy thật” và tiến tới xây dựng một hệ sinh thái số văn minh trong kỷ nguyên mới.

Thực tiễn chỉ ra, cuộc chiến “làm sạch” mạng xã hội, đẩy lùi “góc khuất” của các hội nhóm kín tiêu cực không thể “khoán trắng” cho cơ quan công an hay cơ quan quản lý nhà nước. Đó là cuộc chiến tổng lực đòi hỏi sự chung tay của cả hệ thống chính trị, trách nhiệm của toàn xã hội, trách nhiệm của các doanh nghiệp công nghệ và quan trọng nhất là ý thức, kỹ năng tự bảo vệ của mỗi người dùng mạng xã hội.

Chuyện THƯỜNG NGÀY

Được ngày cuối tuần thong thả, chị Thanh Hằng (xã Tây Phương, Hà Nội) tranh thủ ghé qua chợ sắm ít mộc nhĩ, nấm hương, măng khô và vài món đồ lặt vặt chuẩn bị cho ngày Tết Nguyên đán Bình Ngô đang đến gần. Với gia đình chị, Tết cổ truyền không thể thiếu bát canh măng trên mâm cúng gia tiên.

Người bán hàng niềm nở mời chị mua thêm các loại hạt, hoa quả sấy ăn Tết, kèm lời bảo đảm chắc nịch: “Để thoải mái đến ngoài năm vẫn không lo mốc hỏng”.

Vậy mà vừa về đến đầu ngõ, nghe các bà hàng xóm đang bàn tán chuyện chủ sạp đồ khô lớn nhất khu chợ vừa bị cơ quan chức năng xử phạt vì bán nhiều mặt hàng phục vụ Tết có tồn dư chất cấm, chị Hà không khỏi hoang mang. Thử bị nhắc đến nhiều nhất là lưu huỳnh và các chất chống mốc.

Qua tìm hiểu, chị được biết, lưu huỳnh là một nguyên tố hóa học khá phổ biến, thường xuất hiện trong thuốc trừ sâu, thuốc diệt côn trùng, chất tẩy rửa. Ở điều kiện bình thường, lưu huỳnh tồn tại ở

Tiềm ẩn rủi ro từ đồ khô

■ THÁI HƯƠNG LIÊN

dạng rắn. Khi bị đốt cháy, nó tạo ra khí SO₂ có mùi nồng, hắc, rất dễ nhận biết.

Vấn đề nằm ở chỗ, nếu hít phải hoặc ăn phải thực phẩm có tồn dư lưu huỳnh trong thời gian dài, chất này có thể gây đau đầu, khó thở, kích ứng đường hô hấp, ảnh hưởng tới hệ thần kinh. Đặc biệt, khi SO₂ đi vào phổi, gặp nước có thể tạo thành axit, làm tổn thương niêm mạc hô hấp. Với những người cao tuổi, trẻ nhỏ hoặc người có bệnh nền về phổi, nguy cơ càng rõ rệt hơn.

Sở dĩ trong măng khô, nấm khô hay nhiều loại đồ khô khác có thể tồn dư lưu huỳnh là bởi một số người sản xuất dùng cách đốt lưu huỳnh để xông, nhằm giữ màu sáng, tránh mốc, kéo dài thời gian sử dụng. Măng khô nhờ đó trông vàng đều, bắt mắt, ít bị sẫm màu. Chính vẻ ngoài “đẹp mã” ấy lại khiến nhiều người tiêu dùng lầm tưởng đây là thực phẩm sạch, mới, an toàn.

Mỗi dịp cuối năm, cơ quan chức năng lại liên tiếp phát hiện, xử lý các vụ sản xuất, buôn bán thực phẩm không bảo đảm an toàn phục vụ thị trường Tết. Những con số xử phạt, những lô hàng

bị thu giữ vẫn đều đặn xuất hiện trên các bản tin. Nhưng ở các khu chợ dân sinh, đồ khô vẫn bày bán tràn lan, người mua - kẻ bán vẫn dựa nhiều vào cảm tính và thói quen.

Câu chuyện thực phẩm sạch vì thế không chỉ nằm ở trách nhiệm của người sản xuất, kinh doanh. Nó còn gắn chặt với cách tiêu dùng hằng ngày của mỗi gia đình, nhất là trong dịp Tết - khi đồ khô được mua nhiều, dùng dồn dập, kéo dài suốt cả tháng.

Chọn thực phẩm có màu sắc tự nhiên, không quá sáng bất thường; cảnh giác với mùi hắc lạ; ngâm rửa kỹ trước khi chế biến; ưu tiên mua ở những địa chỉ quen, có nguồn gốc rõ ràng... là những việc nhỏ nhưng không thừa. Quan trọng hơn, đó là thói quen cần được lặp lại, thay vì chỉ cảnh giác nhất thời sau mỗi vụ việc bị phát hiện.

Những rủi ro từ đồ khô không ập đến ngay tức thì. Chúng âm thầm tích tụ qua từng bữa ăn, từng mùa Tết. Và đến khi sức khỏe bị ảnh hưởng, thì bát canh măng ngày Tết, vốn là biểu tượng sum vầy, lại trở thành điều khiến người ta phải lo lắng nhiều hơn là thưởng thức.

Nhức nhối dự án nhà ở chậm tiến độ 13 năm

■ MINH KHANG

Dù ký hợp đồng mua căn hộ tại tòa 104, cụm CT1, Dự án Khu đô thị mới Văn Khê mở rộng (Usilk City, do Công ty cổ phần Sông Đà - Thăng Long làm chủ đầu tư) từ hàng thập kỷ trước, nhưng giấc mơ an cư của hàng trăm khách hàng đến giờ vẫn chưa thành hiện thực.

Dự án Usilk City do Công ty cổ phần Sông Đà - Thăng Long làm chủ đầu tư nằm trên đường Tố Hữu, phường Hà Đông, Hà Nội.

Thu hàng nghìn tỷ đồng nhưng không bàn giao nhà

Dự án Usilk City nằm trên trục đường Tố Hữu, trước đây thuộc phường Văn Khê, quận Hà Đông, nay là phường Hà Đông, Hà Nội. Được khởi công từ năm 2008, đây là tổ hợp gồm 13 tòa nhà cao từ 25-50 tầng, với khoảng 2.800 căn hộ cao cấp. Tổng mức đầu tư lên tới hơn 10 nghìn tỷ đồng.

Theo kế hoạch ban đầu, giai đoạn 2012-2013, Công ty cổ phần Sông Đà - Thăng Long sẽ bàn giao nhà cho người mua. Tuy nhiên dự án vướng cảnh chậm tiến độ kéo dài. Đến tận những năm 2022-2023, phần lớn các tòa nhà nằm trong dự án mới chỉ đang xây thô đến tầng 4, 5 rồi bị bỏ hoang, khiến cỏ dại mọc um tùm, vật liệu ngổn ngang, tạo nên “nghĩa địa” bất động sản khổng lồ giữa lòng Thủ đô.

Hiện nay, một số tòa nhà đã cơ bản được hoàn thiện sau khi đổi chủ đầu tư. Tuy nhiên, riêng tòa CT1-104 vẫn xây dang dở, bất chấp sự ngóng chờ của hơn 700 khách hàng. Hàng nghìn tỷ đồng đã được thu, nhưng không có bất cứ căn hộ nào được bàn giao.

Chị Nguyễn Thị Thoa (phường Thanh Liệt, Hà Nội), người đứng đơn đại diện cho tập thể khách hàng mua căn hộ tại tòa CT1-104 cho biết, từ năm 2008-2012, Công ty cổ phần Sông Đà - Thăng Long đã chào bán ra hơn 300 căn hộ, thu của khách hàng từ 30-70% giá trị hợp đồng. Đến năm 2019, chủ đầu tư ký hợp đồng hợp tác phát triển dự án với Công ty cổ phần BIDGroup, giai đoạn 2019-2022 tiếp tục bán ra hơn 400 căn, thu tới 95% giá trị hợp đồng. Như căn của chị Thoa rộng 68,5 m², được mua với giá 29 triệu đồng/m² và khi mua đã đóng “một cục” gần 1,9 tỷ đồng.

Theo chị Thoa, những năm qua, đã có rất nhiều cuộc họp ba bên giữa Công ty cổ phần Sông Đà - Thăng Long, Công ty cổ phần BIDGroup và đại diện khách hàng được tổ chức, nhưng hầu như không mang lại hiệu quả bởi phía chủ đầu tư và đối tác chỉ tập trung... đổ lỗi cho nhau.

Các khách hàng đã gửi hàng trăm đơn kiến nghị, đơn cầu cứu đến UBND và các sở, ngành Hà Nội. Đến đầu năm 2025, sau khi có văn bản chỉ đạo của chính quyền thành phố, chủ đầu tư cam kết tiến độ bàn giao nhà vào cuối tháng 6/2026. Mới nhất, mốc này được “nói” ra là trong quý IV/2026.

Năm 2025, Thanh tra Chính phủ ban hành kế hoạch, thanh tra chuyên đề các công trình, dự án có khó khăn, vướng mắc, chậm tiến độ, tồn đọng kéo dài, hiệu quả thấp, nguy cơ gây thất thoát, lãng phí. Trong đó, dự án Usilk City của Công ty cổ phần Sông Đà - Thăng Long là một trong 6 dự án khu đô thị tại Hà Nội nằm trong danh sách do Thanh tra Chính phủ trực tiếp thanh tra.

Tuy nhiên, hy vọng của hàng trăm khách hàng rất có thể lại biến thành thất vọng, do khối lượng công việc tồn đọng rất lớn ở nhiều hạng mục khác nhau gồm cơ điện; ốp, lát; sơn bả, chống thấm; lắp cửa, trần, sàn... Ước tính theo bảng tiến độ, cần tới 400 công nhân thi công liên tục để kịp cuối năm giao nhà. Nhưng thực tế tại công trình, việc thi công vẫn chỉ mang tính cầm chừng, với lượng công nhân bằng khoảng 10-20% số cần thiết.

Bán nhà “trùng căn”, ép khách thanh lý hợp đồng

Anh Đặng Trần Tùng (phường Nghĩa Đô, Hà Nội) cho biết: Năm 2010, anh mua căn hộ rộng 90 m² tại tầng 17 tòa CT1-104, đóng 55% giá trị hợp đồng, tương đương khoảng 1,2 tỷ đồng. Tuy nhiên 13 năm sau, anh tìm hiểu thì mới biết phía chủ đầu tư đã đổi tên căn hộ của anh từ 1711 sang 17B03 và... bán cho một người khác tên Trần Tuấn Anh vào tháng 2/2023.

“Từ lúc đến hạn bàn giao nhà là năm 2013 đến nay, chủ đầu tư không một lần thông báo, liên hệ gì với tôi. Vay ngân hàng mua nhà để ở mà “chết” tiền ở đấy, lại phải loay hoay đóng lãi, ảnh hưởng rất nhiều đến cuộc sống gia đình. Tôi đang làm thủ tục để tố cáo vụ việc ra cơ quan công an”, anh Tùng bức xúc nói.

Theo phản ánh, có nhiều trường hợp bị bán nhà “trùng căn” như anh Đặng Trần Tùng. Biên bản cuộc họp ngày 6/9/2025 cho thấy chủ đầu tư “chưa dám đối thoại trực tiếp với khách hàng về nội dung này. Việc Sông Đà - Thăng Long né tránh làm rõ vấn đề trùng căn, không chịu xác nhận số tiền đã nộp và xác nhận chuyển nhượng càng thể hiện việc chủ đầu tư bán nhà trùng căn là rõ ràng”.

Việc này liên quan các phản ánh khác về việc chủ đầu tư gây khó dễ, không xác nhận số tiền đã nộp để khách hàng chuyển nhượng căn hộ. Thậm chí, khách hàng còn tố cáo chủ đầu tư đơn phương ép họ nộp phạt hoặc thanh lý hợp đồng đã ký để bán theo giá thị trường hiện nay; ép khách hàng nộp tiền vào tài khoản riêng nhằm sử dụng vào mục đích riêng và trốn tránh trách nhiệm với Nhà nước.

Chị Nguyễn Quỳnh Hoa (Ba Đình, Hà Nội) chia sẻ: “Mấy trăm khách hàng chúng tôi đã rờn rã kiến nghị, kêu cứu hàng chục năm nay mà chưa có kết quả. Do sự thiếu trách nhiệm của chủ đầu tư, nhiều người đến giờ vẫn phải ở nhà thuê, lao đao vì lãi ngân hàng. Thậm chí có người đã mất...”.

Để bảo đảm thông tin khách quan, đa chiều, phóng viên *Thời Nay* đã nhiều lần liên hệ làm việc với đại diện Công ty cổ phần Sông Đà - Thăng Long, nhưng không nhận được phản hồi. Những câu hỏi của tập thể khách hàng chung quanh nhiều hành vi có dấu hiệu sai phạm tại dự án Usilk City, trong đó có tòa CT1-104 vẫn đang mõi mòn chờ lời giải đáp.

ĐỪNG NHÌN THẲNG, NÓI THẬT

Luật giao thông bị “bể cong” trong ngõ nhỏ

BẠN ĐỌC VIẾT:

Dương Đức Nghĩa

(Phường Ô Chợ Dừa, thành phố Hà Nội)

Cuối tuần vừa qua, tôi về thăm bố mẹ tại ngõ 27 phố Cát Linh (phường Ô Chợ Dừa, thành phố Hà Nội). Vào thời điểm giữa trưa, cả con ngõ nhỏ bỗng xôn xao vì sự việc hy hữu khi một chiếc xe tải cố gắng len lỏi để đi xuyên qua. Tình huống vượt khỏi tầm kiểm soát khi nóc thùng xe mắc vào các bó dây điện, cáp viễn thông... biến chúng thành “sợi kéo” làm xô lệch nhiều mái nhà và công trình phụ của người dân.

Nhiều người dân bức xúc, kéo ra cản trở, quyết không cho xe tải đi tiếp. Theo bà con, dù đã có biển cấm ô-tô, nhưng do đây là ngõ thông các tuyến phố Cát Linh và An Trạch/Hào Nam nên lái xe thường xuyên đi vào. Hệ quả khiến con ngõ “khốn khổ” này thường xuyên rơi vào tình trạng ùn tắc cục bộ.

Thời gian gần đây, khi các lực lượng chức năng tăng cường tuần tra, kiểm soát, hiện tượng có xu hướng giảm nhưng thực tế vẫn diễn ra ngay khi “khuất mắt trông coi”. Ngoài ra, tình trạng giao thông lộn xộn trong ngõ còn được “đóng góp” bởi một số hộ gia đình có ô-tô nhưng kiên quyết “bê” bằng được phương tiện của mình về dừng, đỗ gần nhà.

Tôi thật sự không hiểu vì lý do gì mà trong bối cảnh camera AI được triển khai rộng khắp trên các tuyến phố Thủ đô, vẫn tồn tại tình trạng một số người ngang nhiên vi phạm pháp luật, tiềm ẩn nguy cơ mất an toàn cho đời sống nhân dân. Đáng lo ngại, các hành vi này không phải cá biệt mà diễn ra tại nhiều ngõ nhỏ, khu dân cư đông đúc. Từ đó, không ít vụ việc đã bị đẩy lên mức phức tạp, dẫn đến xô xát, gây thiệt hại về người và tài sản.

HÃY GỬI CHO CHÚNG TÔI Ý KIẾN CỦA BẠN THEO ĐỊA CHỈ: BAN BIÊN TẬP BÁO THỜI NAY - MỤC NHÌN THẲNG - NÓI THẬT - SỐ 71, HÀNG TRỐNG, HOÀN KIẾM, HÀ NỘI. ĐIỆN THOẠI: 024.39381384, EMAIL: diendan.thoinay@gmail.com

Thành phố Hồ Chí Minh điều chỉnh phân bổ thẻ BHYT năm 2026

Sở Y tế Thành phố Hồ Chí Minh vừa ban hành điều chỉnh phân bổ thẻ bảo hiểm y tế (BHYT) năm 2026 đối với 161 cơ sở khám, chữa bệnh (KCB) và 168 trạm y tế xã, phường, đặc khu trên địa bàn. Việc điều chỉnh được thực hiện trên cơ sở đánh giá khả năng đáp ứng chuyên môn, cơ sở vật chất, nhân lực và nhu cầu thực tế của từng đơn vị. Theo đó, số lượng thẻ BHYT được phân bổ cho các cơ sở y tế năm nay dao động từ 1 thẻ đến không giới hạn, trong đó 168 trạm y tế cơ sở được cấp thẻ không giới hạn nhằm tăng cường vai trò y tế cơ sở trong chăm sóc sức khỏe ban đầu cho người dân.

Quyết định này nhằm bảo đảm quyền lợi khám, chữa bệnh BHYT cho người dân, đồng thời đẩy mạnh hoạt động y tế cơ sở theo quy định tại Thông tư số 01/2025/TT-BYT.

Đánh giá rủi ro quốc gia về rửa tiền, tài trợ khủng bố

Ngân hàng Nhà nước Việt Nam (NHNN) đang triển khai Đánh giá rủi ro quốc gia (NRA) về rửa tiền và tài trợ khủng bố giai đoạn 2023-2027. Hoạt động này được thực hiện theo Quyết định số 3706/QĐ-NHNN về việc thành lập Ban điều phối và 12 nhóm làm việc.

Đánh giá dựa trên hai yếu tố chính là nguy cơ rửa tiền và mức độ tổn thương quốc gia. Theo kế hoạch, nhóm này sẽ thu thập và phân tích dữ liệu liên quan đến phòng, chống rửa tiền (PCRT) và các chỉ số ngành bảo hiểm để xác định các lĩnh vực dễ bị tổn thương, từ đó đề xuất các biện pháp ứng phó phù hợp. Dự thảo báo cáo đánh giá rủi ro quốc gia dự kiến trình Thủ tướng Chính phủ và ban hành kế hoạch hành động vào tháng 6/2027.

Từ năm 2026, hàng triệu hộ kinh doanh chuyển từ nộp thuế khoán sang kê khai, nộp thuế theo phương thức mới. Tuy nhiên, trước những thay đổi về cách tính thuế, hóa đơn và công nghệ, không ít tiểu thương vẫn chờ các hướng dẫn cụ thể, để hiểu để có thể yên tâm tuân thủ.

Cái khó của hộ kinh doanh nhỏ

Kinh doanh tại chợ Phú Cát (xã Kiều Phú, Hà Nội) đã nhiều năm nay, bà Hà Thị Vân, tiểu thương trong chợ còn chưa rõ cách thức kê khai thuế ra sao sau hàng loạt thay đổi, sửa đổi gần đây đối với quy định nộp thuế của hộ kinh doanh (HKD).

Một trong những khó khăn lớn nhất của HKD hiện nay xuất phát từ đặc thù hoạt động sản xuất, buôn bán nhỏ lẻ. Nhiều HKD mua hàng hóa theo lô lớn nhưng bán ra theo hình thức bán lẻ, bán từng phần nhỏ cho người tiêu dùng cuối cùng. Bà Lý là chủ một sạp hoa, chủ yếu mua lại từ các nhà buôn theo bó về bán lẻ cho khách vãng lai. Trong chợ, nhiều HKD nhập gạo theo bao lớn, sau đó bán lẻ 5 kg, 10 kg cho từng người. Trong các trường hợp như vậy, đầu vào có thể yêu cầu hóa đơn, nhưng đầu ra lại phát sinh nhỏ lẻ, không đồng đều theo thời gian. Việc xác định doanh thu thực tế để kê khai, đặc biệt trong các kỳ có lượng hàng tồn kho lớn, là vấn đề khiến nhiều hộ bán khoán.

Thực tế cho thấy, số HKD có doanh thu dưới 1 tỷ đồng/năm và hàng tồn kho từ năm cũ khá lớn. Không ít HKD nhập hàng số lượng lớn, như các cơ sở chế biến nông sản, xưởng đồ gỗ hoặc đại lý phân phối hàng tiêu dùng. Trong nhiều tháng, lượng hàng bán ra chưa tương xứng với lượng hàng nhập vào. Điều này dẫn đến tâm lý lo ngại rằng nếu kê khai không đúng thời điểm hoặc không phản ánh đầy đủ hàng tồn kho, HKD có thể bị hiểu nhầm là kê khai không trung thực, từ đó phát sinh rủi ro về xử lý thuế.

Việc mua bán hàng hóa trong dân không phải lúc nào cũng có đầy đủ hóa đơn. Đây là thực trạng phổ biến hiện nay. Sử dụng hóa đơn điện tử, phần mềm quản lý bán hàng, khai và nộp thuế điện tử là yêu cầu tất yếu trong quản lý thuế hiện đại. Tuy nhiên, với nhiều HKD nhỏ, đặc biệt là người lớn tuổi, việc làm quen với các ứng dụng công nghệ không đơn giản.

Ông Hoàng Anh, chủ một cửa hàng tại xã Liên Minh (Hà Nội) chia sẻ: “Khi kê khai thuế, chúng tôi luôn lo lắng gặp phải sai sót, bị phạt, tâm lý căng thẳng. Chủ trương này có mặt tích cực, nhưng đối với tiểu thương thì thật sự rất khó. Chúng tôi phải kê

Thuế mới, nỗi lo cũ

■ HÀ GIANG

Với nhiều hộ kinh doanh nhỏ, việc làm quen với các ứng dụng công nghệ gặp nhiều khó khăn. Ảnh: NAM ANH

Từ ngày 14/2/2026 tới, Nghị định số 373/2025/NĐ-CP sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định 126/2020/NĐ-CP ngày 19/10/2020 quy định chi tiết một số điều của Luật Quản lý thuế, sẽ chính thức có hiệu lực thi hành. Người nộp thuế không bị xử phạt vi phạm hành chính về chậm nộp hồ sơ khai thuế đối với hồ sơ khai thuế của các kỳ tính thuế phải nộp lại do thay đổi kỳ tính thuế.

khai hàng ngày, phải quản lý hàng tồn kho, nếu áp dụng đúng quy định thì cần được hướng dẫn cụ thể, cầm tay chỉ việc liên tục trong thời gian dài mới có thể làm quen và thực hiện thành thạo”.

Bà Vân (chợ Phú Cát) cho biết: “Nộp thuế chủ yếu thông qua các ứng dụng điện tử, nhiều khi chỉ được hướng dẫn một lần, trong khi thao tác nhiều bước nên rất khó nhớ. Chúng tôi tự bán hàng, tự ghi chép, nhiều khi không có đủ thời gian để vừa bán vừa thực hiện đầy đủ các bước kê khai”. Có trường hợp bán xong hàng, đến cuối ngày mới sắp xếp lại chứng từ, đặc thù HKD là một nhân lực đảm nhận nhiều đầu việc nên khó xuất hóa đơn ngay tại thời điểm bán hàng. Chính vì vậy, nhiều người lo lắng sẽ bị xử phạt do chậm trễ hoặc làm sai quy trình, trong khi bản thân không biết phải bắt đầu từ đâu.

Khi được hỏi, hầu hết các HKD đều đồng tình mong muốn cơ quan thuế có những giải pháp đơn giản, phù hợp hơn với tiểu thương, để việc

kê khai trở nên dễ thực hiện, giúp họ yên tâm tuân thủ chính sách thuế.

Hướng dẫn cụ thể, đồng hành cùng HKD

Dù đã được giải thích, tuyên truyền, một bộ phận HKD vẫn lo lắng rằng thuế kê khai sẽ làm tăng nghĩa vụ thuế, tăng chi phí tuân thủ và ảnh hưởng đến hoạt động kinh doanh.

Bà Phạm Thị Minh Hiền, Phó trưởng Ban Chính sách, thuế quốc tế (Cục Thuế, Bộ Tài chính) cho biết, trong bối cảnh đó, các chính sách thuế mới được ban hành được thiết kế theo hướng phân loại rõ ràng theo quy mô doanh thu, nhằm bảo đảm tính công bằng và phù hợp thực tiễn sản xuất, kinh doanh.

Theo quy định mới, kể từ ngày 1/1/2026, ngưỡng doanh thu không thuộc diện nộp thuế giá trị gia tăng và thuế thu nhập cá nhân được nâng từ 100 triệu đồng/năm lên 500 triệu đồng/năm. Điều này đồng nghĩa HKD, cá nhân kinh doanh có doanh thu hàng năm từ 500 triệu đồng trở xuống sẽ không phải nộp hai sắc thuế này, nhưng vẫn phải thực hiện kê khai. Đây được xem là thay đổi quan trọng, giúp giảm gánh nặng thuế cho các HKD nhỏ, đồng thời khuyến khích hoạt động kinh doanh minh bạch. Tuy vậy, để những thay đổi này thật sự đi vào cuộc sống, vấn đề then chốt vẫn nằm ở cách hướng dẫn và hỗ trợ thực thi.

Về hóa đơn điện tử, Bà Hiền cho biết chính sách tiếp tục kế thừa quy

định hiện hành, trong đó HKD có doanh thu từ 1 tỷ đồng trở lên phải sử dụng hóa đơn điện tử theo quy định của Chính phủ. Đối với HKD có doanh thu từ 500 triệu đồng trở xuống, pháp luật không bắt buộc áp dụng hóa đơn điện tử, đồng thời việc kê khai thuế được thực hiện một lần trong năm.

Tần suất kê khai thuế cũng được thiết kế linh hoạt theo từng nhóm doanh thu. HKD đang hoạt động từ năm 2025 và tiếp tục sang năm 2026 thực hiện kê khai hai lần trong năm. Trường hợp trong năm 2026 phát sinh doanh thu vượt ngưỡng 500 triệu đồng, việc kê khai và nộp thuế được thực hiện kể từ quý phát sinh doanh thu vượt ngưỡng. Với các HKD kê khai theo phương pháp thu nhập trừ chi phí, việc tạm nộp thuế được thực hiện theo quý, kèm theo quyết toán theo quy định.

Cục Thuế cho biết, trong số hơn 120 nhà cung cấp giải pháp đã đăng ký với cơ quan thuế hiện nay, có gần 40 đơn vị cung cấp các gói giải pháp trọn gói, từ phần mềm quản lý bán hàng, hóa đơn điện tử, chữ ký số đến khai và nộp thuế điện tử. Các gói hỗ trợ đang đa dạng, ưu đãi hơn, thể hiện sự chung tay của toàn xã hội cùng ngành thuế trong quá trình chuyển đổi của HKD.

Bà Hà Thị Lan Anh, chuyên viên chính Ban Công nghệ chuyển đổi số và tự động hóa, Cục thuế, chia sẻ người dân sử dụng các phương tiện điện tử để thực hiện nghĩa vụ kê khai, nộp thuế như phần mềm hỗ trợ kê khai, nộp thuế qua ứng dụng trên mobile, phần mềm hỗ trợ offline và cổng dịch vụ công để hỗ trợ các thủ tục này. “Tuy nhiên, bên cạnh kết quả đạt được, chúng tôi cũng ghi nhận vẫn còn những băn khoăn, lo lắng của HKD liên quan đến hàng tồn kho, mua bán trong dân, sai sót khi kê khai, thời điểm lập hóa đơn, kế toán và nguy cơ bị xử phạt. Những nội dung này đã và đang được ngành thuế tổng hợp để tiếp tục giải đáp, nhằm giúp bà con yên tâm hơn trong quá trình thực hiện nghĩa vụ thuế”, đại diện Cục Thuế khẳng định.

Ngành thuế cũng yêu cầu cán bộ, công chức phổ biến sâu rộng các chính sách pháp luật về thuế, xây dựng các cẩm nang hướng dẫn dễ hiểu, đa dạng hình thức tiếp cận, đồng thời xử lý nghiêm các hành vi vi phạm có tính chất trốn, tránh thuế. Đối với những sai sót không cố ý trong quá trình thực hiện, cơ quan thuế sẽ hướng dẫn, hỗ trợ để HKD khắc phục. Cơ quan thuế nhấn mạnh nguyên tắc đồng hành, hỗ trợ người nộp thuế, đặc biệt đối với các sai sót không cố ý trong giai đoạn đầu thực hiện. Việc xử lý vi phạm được đặt trong bối cảnh phân loại rõ giữa hành vi cố tình trốn, tránh thuế và những sai sót phát sinh do chưa quen với phương thức quản lý mới.

Nhập khẩu ô-tô tăng mạnh trong năm 2025

Theo số liệu của Cục Hải quan Việt Nam, năm 2025 nhập khẩu ô-tô nguyên chiếc đạt mức kỷ lục với 205.630 chiếc các loại, tổng kim ngạch gần 4,74 tỷ USD, tăng 31,1% về giá trị và 18,6% về lượng so với năm 2024. Đây là lần đầu lượng ô-tô nhập khẩu về Việt Nam vượt mốc 200.000 xe/năm, đánh dấu sức hút lớn của thị trường ô-tô nhập khẩu trong nước. Trong cơ cấu nhập khẩu, ô-tô du lịch dưới 9 chỗ ngồi tiếp tục chiếm tỷ trọng lớn nhất với 152.854 chiếc, tương đương gần 74% tổng lượng, phản ánh nhu cầu mạnh mẽ về xe phục vụ cá nhân, gia đình và các dòng SUV, MPV đa dụng. Nhóm ô-tô vận tải, gồm các dòng phục vụ logistics, xây dựng và sản xuất, cũng ghi nhận tăng trưởng

nhANH, với 28.338 chiếc, tăng gần 89% so với năm trước, cho thấy nhu cầu đầu tư cơ sở hạ tầng và dịch vụ vận tải cũng gia tăng.

Về thị trường nguồn cung, Indonesia dẫn đầu xuất khẩu ô-tô vào Việt Nam với 78.156 chiếc, kim ngạch khoảng 1,1 tỷ USD; tiếp theo là Thái Lan với 66.109 chiếc, trị giá khoảng 1,3 tỷ USD; và Trung Quốc đứng thứ ba với 47.895 chiếc, kim ngạch đạt khoảng 1,6 tỷ USD, tăng mạnh cả về lượng và giá trị so với năm trước. Điều này cho thấy sự đa dạng nguồn cung và tác động của dòng xe nhập khẩu từ Đông Nam Á và Trung Quốc đối với thị trường Việt Nam.

Việt Nam chi 4,74 tỷ USD nhập khẩu ô-tô trong năm 2025. Ảnh: TPO

Cổ phiếu hạ tầng trong vùng nhiễu

TÙY ANH

Trong khi hàng loạt hạng mục tại sân bay Long Thành và các dự án hạ tầng trọng điểm vẫn gấp rút thi công, dòng tiền trên thị trường chứng khoán lại quay đầu rút lui tại nhóm cổ phiếu hạ tầng xây dựng. Điều này dấy lên nhiều nghi vấn về câu chuyện nội tại doanh nghiệp.

Tin đồn ảnh hưởng nhiều đến tâm lý của nhà đầu tư với các cổ phiếu hạ tầng xây dựng.
Ảnh: NGUYỆT ANH

Tâm điểm của thị trường chứng khoán trong những ngày gần đây dồn vào cổ phiếu VCG của Tổng công ty CP Xuất nhập khẩu Việt Nam (Vinaconex) và ACV của Tổng công ty Cảng hàng không Việt Nam (ACV) khi liên tiếp bị bán tháo, trắng bên mua.

Đà giảm đến từ tâm lý

Cụ thể, cổ phiếu VCG rơi xuống vùng giá thấp nhất hơn 6 tháng, khiến vốn hóa thu hẹp còn khoảng 12.800 tỷ đồng. Trong khi đó, chỉ trong hai phiên (26-27/1), cổ phiếu ACV đã giảm tổng cộng hơn 15%, xóa gần như toàn bộ đà hồi phục suốt một tháng, kéo vốn hóa “bốc hơi” hơn 30.000 tỷ đồng, còn khoảng 184.000 tỷ đồng, mức thấp tương đương đầu năm.

Tính đến phiên 28/1, lực cầu bắt đáy đã xuất hiện, giúp ACV hồi phục hơn 3%. Tuy nhiên, đà tăng này thiếu bền vững khi dòng tiền chủ yếu đến từ nhà đầu tư cá nhân, trong lúc khối nước ngoài vẫn duy trì bán ròng khoảng 44 tỷ đồng ngay từ đầu phiên, cho thấy tâm lý thận trọng chưa hề giảm bớt. Với VCG, áp lực cung vẫn chiếm ưu thế, cổ phiếu chỉ thu hẹp đà giảm còn 1,77%, dừng ở 19.450 đồng/cổ phiếu.

Diễn biến suy yếu của cả hai mã diễn ra trong bối cảnh Vinaconex và ACV đều chuẩn bị bước vào các đợt thanh tra theo kế hoạch năm 2026 của Thanh tra Chính phủ. Theo đó, Vinaconex sẽ được thanh tra trong quý II, tập trung vào việc chấp hành pháp luật về đầu tư xây dựng và kinh doanh bất động sản tại các dự án do doanh nghiệp làm chủ đầu tư. ACV cũng sẽ được kiểm tra ngay trong quý I, với trọng tâm là quản lý, sử dụng vốn và tài sản nhà nước giai đoạn 2021-2025.

Dù vậy, cần nhấn mạnh đây đều là các cuộc thanh tra định kỳ, đã được lên kế hoạch từ tháng 11/2025, không phải động thái đột xuất. Trong khi đó, cả hai doanh nghiệp đều ghi nhận kết quả kinh doanh tích cực trong quý III/2025 khi ACV báo doanh thu thuần tăng 37% so cùng kỳ năm trước, còn Vinaconex đạt lợi nhuận kỷ lục nhờ hoàn tất thoái toàn bộ vốn tại Công ty CP Đầu tư và phát triển

Du lịch Vinaconex (mã: VCR), chủ đầu tư dự án bất động sản nghỉ dưỡng Cát bà Amatina.

Bên cạnh kết quả kinh doanh tích cực, ACV hiện còn đang triển khai nhiều dự án hạ tầng hàng không trọng điểm. Cập nhật trạng thái mới nhất cho thấy, ACV dự kiến bố trí khoảng 2.200 tỷ đồng cho khu hàng không dân dụng tại Cảng hàng không Tuy Hòa.

Trong đó, riêng dự án xây dựng Nhà ga hành khách T2 (Sân bay quốc tế Long Thành) có tổng mức đầu tư khoảng 1.830 tỷ đồng. Ngoài ra, các hạng mục khu bay như nâng cấp đường cất hạ cánh và hoàn thiện hệ thống thoát nước sẽ được đầu tư khoảng 1.300 tỷ đồng từ nguồn ngân sách nhà nước.

Điểm hẹn sân bay Long Thành

Nếu ACV giữ vai trò chủ lực ở các dự án đầu tư, vận hành cảng hàng không, thì Vinaconex lại đứng ở tuyến đầu của lĩnh vực thi công hạ tầng, là một trong những nhà thầu xây dựng lớn nhất cả nước.

Doanh nghiệp này đã hiện diện trên hàng loạt công trình giao thông trọng điểm, đặc biệt là các tuyến cao tốc xuyên suốt Bắc - Nam, với nhiều gói thầu thuộc giai đoạn 2 như Bãi Vọt - Hàm Nghi, Vũng Áng - Bùng hay Vân Phong - Nha Trang.

Đặc biệt, gần đây, Vinaconex đã tham gia vào nhiều gói thầu tại dự án Sân bay quốc tế Long Thành. Cụ thể, tháng 8/2025, Vinaconex có mặt trong liên danh thầu tại gói thầu 4.12: Thi công xây dựng và lắp đặt thiết bị công trình đường cất hạ cánh số 2, đường lăn và các hạng mục đồng bộ khác, có giá trị 2.570 tỷ đồng.

Trước đó, Vinaconex cũng đã từng có mặt trong liên danh được trúng gói thầu 5.10 có quy mô lớn nhất của của dự án Sân bay quốc tế Long Thành giai đoạn 1 năm 2023 gồm thi công xây dựng và lắp đặt thiết bị nhà ga hành khách sân bay giá trị khoảng 35.200 tỷ đồng.

Không chỉ dừng lại ở gói thầu 5.10, Vinaconex còn liên tiếp hiện diện tại nhiều gói thầu khác của

Sân bay quốc tế Long Thành giai đoạn 1 như 4.6, 4.7, 4.12, 4.8 và 3.4. Tổng giá trị các phần việc tham gia lên tới gần 68.000 tỷ đồng.

Ở chiều ngược lại, dự án xây dựng Sân bay quốc tế Long Thành do ACV làm chủ đầu tư, được quy hoạch xây dựng chia làm ba giai đoạn với tổng mức đầu tư là 336.600 tỷ đồng (tương đương hơn 16 tỷ USD). Dự án gồm 15 gói thầu, trong đó 3 gói đã hoàn thành, 12 gói đang triển khai thi công. Tổng giá trị khối lượng thực hiện đến nay đạt 67% giá trị hợp đồng.

Điều đáng nói, trong quá trình thực hiện giai đoạn 1 của dự án, đã xảy ra rất nhiều tranh cãi. Tại thời điểm cạnh tranh gói thầu 5.10, ngoài liên danh có mặt của Vietur (có sự góp mặt của Vinaconex) còn xuất hiện của 2 liên danh khác là Hoa Lư (đứng đầu là Cotecons) và CHEC-BCVG-Vietnam Contractors (đứng đầu là phía Trung Quốc).

Ngay sau khi kết quả được công bố, Liên danh Hoa Lư từng gửi văn bản khiếu nại, đặt vấn đề về năng lực kỹ thuật của thành viên đứng đầu phía Vietur và bày tỏ lo ngại điều này có thể ảnh hưởng đến uy tín và chất lượng công trình.

Trước các khiếu nại liên quan đến kết quả lựa chọn nhà thầu, ACV cho biết, quá trình đánh giá hồ sơ dự thầu đã được thực hiện đầy đủ, đúng quy trình và tuân thủ quy định của pháp luật về đấu thầu. Đại diện bên mời thầu khẳng định việc thẩm định hồ sơ kỹ thuật được tiến hành thận trọng, khách quan và minh bạch.

Nhìn tổng thể, Vinaconex và ACV chưa ghi nhận thông tin tiêu cực mang tính bản chất nào về hoạt động kinh doanh hay pháp lý. Vì vậy, đà giảm sâu của VCG và ACV nhiều khả năng phản ánh yếu tố tâm lý và tin đồn hơn là sự suy yếu nội tại.

Tuy nhiên, trong bối cảnh thị trường nhạy cảm với thông tin thanh tra, áp lực ngắn hạn có thể còn kéo dài. Những phiên tới sẽ là phép thử để xác định đây chỉ là nhịp “rủ hàng” nhất thời hay mở đầu cho một chu kỳ điều chỉnh sâu hơn của nhóm cổ phiếu hạ tầng.

LEN SAN

Cẩn trọng với ủy thác "bao lỗ"

THANH NGỌC

Mặc dù nhân viên môi giới không được nhận ủy thác đầu tư từ khách hàng, nhưng trong thực tế hoạt động này vẫn diễn ra theo nhiều hình thức lách luật và đương nhiên cũng để lại không ít hệ lụy trước mắt và cả tiềm tàng.

Một nhân viên môi giới có thâm niên gần 15 năm trong nghề phân tích, nếu chỉ hưởng lương từ công ty chứng khoán (CTCK) và hoa hồng từ phí giao dịch của khách thì... chỉ đủ sống. Cần nhấn mạnh giữa “đủ sống” và “chỉ đủ sống” là những lựa chọn của từng người và tham vọng thái quá dễ sinh rủi ro. Và nếu không hài lòng với việc “chỉ đủ sống” thì tất yếu phải “thâm canh tăng vụ”. Khách hàng có tiền không thiếu và đương nhiên có nhu cầu sinh lời, còn nhân viên môi giới cũng muốn có thêm thu nhập và dẫn đến những thỏa thuận hoàn toàn cá nhân và tự nguyện giữa đôi bên về hoạt động tương tự ủy thác đầu tư.

Tất nhiên, làm dịch vụ gì cũng phải có điểm nhấn để thu hút khách hàng và một trong số đó sẽ là “bao lỗ” ở mức một phần cho đến toàn phần theo nguyên tắc, tỷ lệ bao lỗ càng lớn thì hưởng lợi nhuận càng lớn. Thí dụ: Một người nhận đầu tư cho “đối tác” số tiền 1 tỷ đồng và bao lỗ hoàn toàn, tức là nếu tài khoản còn 950 triệu đồng thì người nhận ủy thác (thỏa thuận miệng) sẽ bỏ ra 50 triệu đồng bù vào. Với thỏa thuận bao lỗ này, nếu tài khoản có lợi nhuận thì phần lãi có thể chia đôi, thậm chí người nhận ủy thác 2 phần chủ tài khoản 1 phần. Tỷ lệ ăn chia thường rất đa dạng và mang tính thuận mua vừa bán giữa đôi bên. Theo một số nhà đầu tư (NĐT) kỳ cựu chia sẻ, có những NĐT cá nhân hoặc nhân viên môi giới ăn nên, làm ra nhờ “đánh chứng hộ”, nhưng trong đầu tư chứng khoán hoàn toàn có thể lãi đó rồi lại lỗ. Chỉ cần một đợt điều chỉnh mạnh thì tình thế đảo ngược ngay lập tức. Với nhân viên môi giới mà nhận làm hình thức này là không đúng quy định, đến khi phải bù lỗ cho khách thì nhiều khả năng còn ảnh hưởng đến công việc chung.

Trong hoạt động của nhân viên môi giới có chức năng tư vấn cho khách hàng lựa chọn chiến thuật hay cổ phiếu phù hợp. Nhưng nếu chỉ là tư vấn thì giả sử khách hàng có lãi mới có “lì xì”, còn lại thì không. Đây cũng là một nguyên nhân dẫn đến những thỏa thuận ủy thác giữa đôi bên. Còn một lý do khác, dù mang tính chủ quan nhưng cũng phải kể ra, là chỉ tiêu về giá trị giao dịch mà các nhân viên môi giới phải bảo đảm. Chẳng hạn, nhân viên kéo về một khách có giá trị tài sản 10 tỷ đồng, nhưng khách này giao dịch mỗi năm chỉ 1-2 lần, thì giá trị giao dịch sẽ thấp hơn khách hàng tài sản 5 tỷ đồng, nhưng mỗi tháng lướt sóng 3-4 lần. Như vậy, hoặc nhân viên môi giới phải tìm nhiều khách hơn để gia tăng giá trị giao dịch, hoặc sẽ phải tìm cách để các tài khoản sẵn có tăng cường mua-bán. Trong trường hợp nếu được ủy thác danh mục, hoàn toàn có khả năng nhân viên sẽ tìm cách để giao dịch thường xuyên để tăng giá trị giao dịch cho mình. Nhưng từ đó cũng phát sinh rủi ro dẫn đến phải bù lỗ nếu thỏa thuận từ trước là bao lỗ.

Nói tóm lại, các hoạt động ủy thác và nhận ủy thác theo thỏa thuận cá nhân, mang tính chất tự phát luôn ẩn chứa những rủi ro mà có lẽ trước khi tham gia, các bên nên xác định trước để tránh những cú sốc không đáng có.

Cấm đoán không là giải pháp bền vững cho quản lý đô thị

■ HOÀNG PHÚ

“Cà-phê đường tàu” ở Hà Nội nhiều lần bị yêu cầu dừng hoạt động vì ảnh hưởng an toàn giao thông đường sắt, nhưng thực tế cho thấy các biện pháp cấm đoán hành chính chỉ mang lại hiệu quả ngắn hạn.

Cà-phê đường tàu đã là nơi quen thuộc với nhiều du khách nước ngoài khi đến Hà Nội. Ảnh: HẢI ANH

Từ một hiện tượng đô thị tự phát, câu chuyện đang đặt ra yêu cầu phải thay đổi tư duy quản lý, hướng tới những giải pháp căn cơ, hài hòa giữa an toàn, sinh kế người dân và phát triển đô thị bền vững.

Vừa qua, UBND thành phố Hà Nội đã đề xuất các đoàn tàu khách phía nam vẫn dừng tại ga Hà Nội, trong khi các đoàn tàu khách phía bắc sẽ dừng tại ga Gia Lâm. Việc tổ chức trung chuyển hành khách giữa hai ga sẽ do Sở Xây dựng Hà Nội cùng các sở, ngành và đơn vị liên quan xây dựng phương án, tổ chức thực hiện. Tất cả nhằm bảo đảm lưu thông hành khách, vừa bảo vệ không gian di sản, đặc biệt giảm ùn tắc giao thông phía trong nội đô mỗi khi có tàu hỏa chạy qua. Nếu đề xuất trên được thực hiện, tuyến phố “cà-phê đường tàu” sẽ không còn tàu khách chạy qua.

Từ không gian tự phát đến địa điểm check-in

“Cà-phê đường tàu” đã là cái tên quen thuộc với nhiều du khách nước ngoài khi đến Hà Nội, đây hàng quán này nằm ven tuyến đường sắt qua các con phố Phùng Hưng, Trần Phú, Lê Duẩn, Khâm Thiên. Đây là tuyến đường sắt được xây dựng từ đầu thế kỷ XX, chạy xuyên qua khu dân cư đông đúc của Hà Nội, một đặc điểm lịch sử để lại cho không gian đô thị nội đô hiện nay.

Trong nhiều thập kỷ, dọc theo đường ray là nơi sinh sống của các hộ dân, trong đó không ít gia đình gắn bó với ngành đường sắt. Tận dụng phần hiên nhà sát sắt, một số hộ buôn bán nước chè, sau đó phát triển thành quán cà-phê nhỏ. Ban đầu, hoạt động chủ yếu phục vụ người quen, khách qua đường.

Năm 2018, khi hình ảnh đoàn tàu chạy sát dãy nhà dân được lan truyền mạnh mẽ trên mạng xã hội và các kênh truyền thông quốc tế, khu vực này nhanh chóng trở thành điểm check-in nổi tiếng với du khách nước ngoài. Các quán cà-phê cũng theo đó “mọc lên”. Mỗi chuyến tàu chạy sát bên bàn cà-phê đem lại cho họ cảm giác mạnh và thích thú. “Tôi đã thấy tàu chạy qua một lần và thấy nó rất kịch tính. Tôi muốn quay lại và xem nó thêm một lần nữa trước khi rời Hà Nội”, anh Alex, du khách người Anh cho biết.

Không gian hẹp, khoảng cách giữa đoàn tàu với người dân hay du khách chỉ tính bằng cm, tiềm ẩn nguy cơ mất an toàn hành lang đường sắt. Do đó, thành phố Hà Nội đã đưa ra nhiều biện pháp để ngăn chặn điểm “nóng” này. Như ban hành lệnh cấm toàn diện vào năm 2019, rào chắn các lối vào mỗi khi có tàu qua năm 2022 đến các đợt kiểm tra, xử phạt hành chính trong giai đoạn 2023-2024 và gần đây là yêu cầu các doanh nghiệp lữ hành không đưa du khách đến khu vực cà-phê đường tàu.

Tuy vậy, nghịch lý là, cứ sau mỗi lệnh cấm, mỗi đợt siết chặt, hoạt động kinh doanh chỉ “tạm lắng” rồi dần tái diễn, du khách tìm đến lại càng thêm.

Tạo hành lang để giữ mô hình kinh doanh?

Theo nhiều chuyên gia, việc cấm đoán nhưng không hiệu quả là phản ánh giới hạn của cách tiếp cận dựa chủ yếu vào cấm đoán. Khi một nhu cầu xã hội vẫn tồn tại, việc ngăn chặn bằng biện pháp hành chính đơn thuần khó có thể tạo ra trật tự bền vững.

Ở góc độ giao thông, nhiều ý kiến nhấn mạnh an toàn đường sắt là yêu cầu không thể thỏa hiệp, chỉ một sơ suất nhỏ cũng có thể gây hậu quả nghiêm trọng. Song, bài toán đặt ra không chỉ dừng ở an toàn, mà còn là cách thức quản lý hài hòa giữa kỷ cương đô thị, sinh kế người dân và nhu cầu trải nghiệm của du khách.

Từ câu chuyện “cà-phê đường tàu” có thể thấy rõ thách thức trong quản lý các không gian đô thị tự phát tại Hà Nội - một đô thị giàu lịch sử đang chịu sức ép lớn về dân cư, hạ tầng và phát triển du lịch. Khi một hiện tượng đã tồn tại nhiều năm và gắn với đời sống kinh tế-xã hội của người dân, cách tiếp cận chỉ dựa vào cấm đoán khó tránh khỏi những bất cập.

Ông Phan Đình Huệ, đại diện một doanh nghiệp lữ hành cho rằng, cấm hoàn toàn hoạt động du lịch tại khu vực đường tàu là khó khả thi, bởi du khách vẫn tự tìm đến. Theo ông, vấn đề cốt lõi là cần tổ chức lại không gian này với các quy chuẩn an toàn rõ ràng, thay vì để hoạt động tồn tại trong tình trạng nửa hợp pháp, nửa tự phát.

Nhiều ý kiến cũng cho rằng, thay vì đặt câu hỏi “đóng hay mở”, chính quyền cần chuyển sang tư duy quản lý chủ động và linh hoạt hơn: Từ ngăn chặn sang tổ chức, từ xử lý sự vụ sang xây dựng quy chuẩn. Việc nghiên cứu thí điểm mô hình quản lý hợp pháp, với giới hạn cụ thể về không gian, thời gian hoạt động, số lượng khách, cùng cơ chế giám sát chặt chẽ, có thể giúp giảm thiểu rủi ro và đưa hoạt động này vào khuôn khổ.

“Cà-phê đường tàu”, vì thế, không chỉ là câu chuyện của vài dãy phố ven đường ray, mà là phép thử năng lực quản trị đô thị trong bối cảnh Hà Nội đang tìm kiếm sự cân bằng giữa an toàn, trật tự và phát triển bền vững. Lời giải cho bài toán này không chỉ nằm ở các mệnh lệnh hành chính, mà đòi hỏi một tầm nhìn dài hạn, trong đó quản lý nhà nước đóng vai trò kiến tạo, điều tiết và dẫn dắt các không gian đô thị đang vận động không ngừng.

TS Lê Thị Minh Hằng, chuyên gia du lịch đô thị nhận định: Khi chưa có khung pháp lý và tiêu chuẩn an toàn phù hợp cho những không gian đô thị đặc thù như “cà-phê đường tàu”, cấm đoán trở thành giải pháp dễ lựa chọn nhất. Tuy nhiên, nếu không có phương án thay thế cho người dân và không tổ chức lại hoạt động một cách bài bản, lệnh cấm rất khó duy trì hiệu quả lâu dài.

LẮNG NGHE CUỘC SỐNG

Bao dung phố mùa đông

■ SƠN TRẦN

Những cơn mưa dầm xuất hiện. Từng cơn gió lạnh ủa khắp các con đường. Mỗi chiều về ngang phố, thoảng nghe tiếng thì thầm của lá, tiếng chim kêu run rẩy. Ở phố, sự có mặt của mùa đông dường như ít nhận ra từ đặc trưng của thiên nhiên mà thường tạo nên bởi rung động, xôn xao của cảm xúc con người.

Tôi là người nửa phố nửa quê. Phố curu mang tôi cũng ngót ngét hai mươi năm. Để rồi ngần ấy thời gian tôi chắt chiu được nhiều yêu thương, nhiều món quà quý giá mà phố trao tặng. Phố không đơn thuần là chỗ trú chân để tiện bề công việc mà còn là nơi để tôi trải nghiệm, để hiểu thêm nhiều điều mới mẻ cho cuộc sống bớt tẻ nhạt. Trong những lần công tác, có cơ hội lưu lại thành phố nào đấy nhiều nhất thường nửa tháng, còn ít thì cũng vài ngày, tôi hay có thói quen tìm hiểu để nhận ra gương mặt phố phường trong tầng sâu nhất của nó. Phố hiện đại trên phát triển, đầy tiện nghi và ánh sáng. Phố cổ hàng trăm năm vẫn giữ lại nét xưa nhưng cũng toát lên niềm kiêu hãnh trong sự hội nhập. Phố tôi từng qua, nhắc nhớ tôi có những câu hỏi cho riêng mình.

Phố mở rộng vòng tay ôm lấy những số phận từ quê lên lập nghiệp, sinh sống, đa phần họ ở khu lao động nghèo, trong những con hẻm chật chội, dài

Phố đông.

Ảnh: NAM NGUYỄN

ngoài, quanh co. Mỗi mùa đông, phố thêm lần đổi thay diện mạo nhưng yêu thương và ân nghĩa vẫn tràn đầy. Những con hẻm suốt năm ồn ào, náo nhiệt, bỗng một hôm tĩnh lặng, nhịp sống có chút gì mới mẻ. Chiếc lồng đèn trước cửa nhà ai được thắp lên chao trong cái lạnh sẽ sàng. Phố cựa mình bởi sự thay sắc của tán bàng đầu con hẻm. Những ngôi nhà thay màu sơn mới đầu năm nay bắt đầu loang vệt thời gian bởi nắng mưa ghé lại.

Tiếng còi xe vang lên, không inh ỏi mà hồi thúc, những nụ cười thân thiện chào nhau, lướt qua. Tôi có thói quen ngồi lặng hàng giờ nhìn phố trong những ngày mùa đông, vừa để thấy những hoạt động quen thuộc của phố vừa để nghĩ suy về cuộc đời, về con người trong hành trình mưu sinh vất vả. Để rồi chậm

lại trong nghĩ suy và hành động. Trời đông lạnh lẽo bao giờ cũng gọi trong tâm hồn con người nhiều điều, vừa háo hức, đón chờ, vừa ưu tư, lo lắng. Bởi thế, trước dòng chảy bất tận của thời gian, khi đông vừa chạm ngõ, tôi và phố luôn chuẩn bị một tâm thế thật tĩnh tại để hòa cùng. Đây là lúc con phố nhỏ được đánh thức bởi âm thanh thường nhật. Tôi tự thưởng cho tâm hồn những điều nhỏ nhặt mà cuộc sống nơi đô thị mang lại. Tôi lang thang dọc con đường, rẽ vào những con hẻm quen. Hàng quán vẫn bày biện cạnh nhau, nhưng việc tranh giành khách hình như chưa hề xảy ra. Các cô, các chị niềm nở mời chào. Trong ánh mắt chất chứa niềm vui xen lẫn nỗi lo. Con người rời quê mưu sinh nơi phố, vào những ngày đông thường chạnh lòng hoài nhớ những mùa đông đi qua trong cuộc đời. Một chút luyến nhớ trong sự vội vã, một chút suy tư trong cái nhìn màn mưa giăng đầy.

Mùa đông ở phố vẫn vừa quen vừa lạ trong mỗi con người. Con phố dù chật nhưng lòng người bao dung, khiến cho ai mới đặt chân đến phố yên tâm hơn. Gác trọ hẹp, thiếu tiện nghi, giá rẻ nhưng cũng gói trọn tấm chân tình thiết tha giữa chủ và khách. Và hình như, khoảng cách không còn nữa qua những bữa cơm. Một cậu sinh viên hết tiền vào cuối năm được bà chủ trọ mời ăn chung với gia đình rồi cho tiền xe về quê. Cô công nhân thiếu tiền đóng trọ, vì phải gửi tiền về quê lo thuốc thang cho cha bị ốm được khu phố gom góp giúp đỡ. Phố mãi bao dung. Ai đã sống hoặc chỉ một lần ghé thăm chắc hẳn cũng đã nhận lấy cho riêng mình những điều yêu thương nhất.

Mẹo tránh lãng phí thực phẩm

Việc mua sắm quá đà những ngày gần Tết và bảo quản thực phẩm không đúng cách dễ dẫn đến lãng phí và làm giảm hương vị. Sau đây là những cách bạn có thể giảm lãng phí thực phẩm trong nhà bếp.

- Lập danh sách các món ăn cần chuẩn bị, bao gồm món chính như bánh chưng, giò chả, thịt kho và các món phụ như mứt, hạt khô, trái cây. Danh sách này sẽ giúp bạn kiểm soát số lượng thực phẩm cần mua, tránh tình trạng mua dư hoặc thiếu.

- Trong tủ thực phẩm hoặc tủ lạnh, hãy đặt những sản phẩm đã mua trước ở bên ngoài và những sản phẩm mới ở bên trong. Bảo quản thực phẩm đã cắt trong hộp kín và giữ chúng tươi trong tủ lạnh. Bao bì kín khí để tránh côn trùng xâm nhập. Ăn thực phẩm gần hạn sử dụng hoặc đông lạnh thực phẩm trước khi hết hạn sử dụng.

- Nếu bạn không nghĩ rằng mình sẽ có thể ăn thức ăn thừa trong vòng ba ngày, hãy cất chúng trong ngăn đá và dán nhãn.

- Thức ăn thừa không cần phải vứt đi mà có thể làm phân bón. Mẹo này đưa chất dinh dưỡng trở lại đất và giảm lượng khí thải carbon.

Bạn có thể chia sẻ thực phẩm dư thừa với hàng xóm, người thân hoặc tham gia các chương trình thiện nguyện để mang niềm vui đến những người có hoàn cảnh khó khăn trong dịp Tết.

Những tín hiệu lạc quan

■ SƠN TÙNG

Nhờ những dấu ấn nổi bật trong công tác quảng bá, xúc tiến du lịch và định hướng phát triển bền vững, cùng với Huế và Quảng Ninh, Thành phố Hồ Chí Minh vừa được xướng tên là "Những điểm đến ấn tượng của năm 2025" tại lễ vinh danh "The Honor Ceremony - HOTLIST 2025".

Du khách tham quan các tuyến phố tại Thành phố Hồ Chí Minh.

Ảnh: NAM HẢI

Gải thưởng ghi nhận nỗ lực, thành tựu và đóng góp quan trọng của các địa phương đối với sự phát triển chung của ngành du lịch Việt Nam. Trong đó, Thành phố Hồ Chí Minh khẳng định vai trò đầu tàu khi năm qua đã đón khoảng 45 triệu lượt khách nội địa và 8,5 triệu lượt khách quốc tế, đóng góp lớn vào mức doanh thu du lịch hơn 278 nghìn tỷ đồng. Với kết quả này, đây là địa phương dẫn đầu cả nước về tỷ lệ khách và doanh thu, đóng góp nổi bật cho ngành du lịch Việt Nam.

Năm 2025, Thành phố Hồ Chí Minh cũng đẩy mạnh phát triển các tuyến du lịch đặc trưng, tổ chức chuỗi sự kiện quy mô lớn cùng nhiều chương trình kỷ niệm ý nghĩa. Song song đó là các chiến dịch truyền

thông hiệu quả và định hướng phát triển du lịch liên vùng, qua đó củng cố vị thế trung tâm kết nối và lan tỏa giá trị du lịch của cả nước. Cùng được vinh danh, Quảng Ninh nổi bật với tăng trưởng mạnh mẽ về lượng khách và chất lượng điểm đến. Việc Quần thể Yên Tử - Vĩnh Nghiêm - Côn Sơn - Kiếp Bạc được UNESCO công nhận là Di sản văn hóa thế giới đã góp phần nâng tầm hình ảnh Quảng Ninh như một điểm đến hội tụ di sản, thiên nhiên và phát triển bền vững. Trong khi đó Huế ghi nhận bước chuyển mình rõ nét khi đăng cai Năm Du lịch quốc gia 2025, đẩy mạnh các hoạt động văn hóa - lễ hội, đồng thời kiên định với định hướng du lịch xanh, du lịch bền vững, nâng cao chất lượng trải nghiệm.

Năm 2026, Thành phố Hồ Chí Minh đặt mục tiêu đón khoảng 11 triệu lượt khách quốc tế và 50 triệu lượt khách nội địa. Tổng lượng khách phục vụ dự kiến đạt 61 triệu lượt, doanh thu kỳ vọng đạt khoảng 330 nghìn tỷ đồng.

Để đạt mục tiêu này, Sở Du lịch cho biết sẽ tập trung triển khai các nhiệm vụ trọng tâm gắn với không gian đô thị hợp nhất, phát triển sản phẩm du lịch có chiều sâu, nâng cao chất lượng dịch vụ và năng lực cạnh tranh. Trong đó ngành sẽ đẩy mạnh ứng dụng công nghệ số trong quản lý, xúc tiến và phục vụ du khách cũng như tăng cường đào tạo, phát triển nguồn nhân lực theo hướng chuyên nghiệp, đáp ứng yêu cầu hội nhập và phát triển bền vững, đồng thời đẩy mạnh xúc tiến tại các thị trường châu Âu, châu Mỹ và Trung Đông.

Trước đó, trong kỳ nghỉ từ ngày 1 đến 4/1, các khu và điểm du lịch trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh ước đón khoảng 1,24 triệu lượt khách tham quan. Số liệu của Sở Du lịch cho biết, khách quốc tế đạt trên 72.700 lượt, công suất phòng lưu trú ước khoảng 75%. Tổng doanh thu du lịch trong dịp này ước đạt hơn 2.630 tỷ đồng. Lượng khách quốc tế chủ yếu từ các thị trường Đông Bắc Á, Hàn Quốc, Nhật Bản, Trung Quốc, Đài Loan (Trung Quốc), Australia, Đông Nam Á và châu Âu. Du khách ưu tiên lựa chọn các sản phẩm tham quan ngắn ngày, tour khám phá thành phố, tour trải nghiệm văn hóa - ẩm thực.

Còn theo thống kê của Công ty dịch vụ lữ hành Saigontourist, ở thị trường nội địa, trong dịp nghỉ Tết dương lịch 2026, du khách chủ yếu lựa chọn các điểm đến có hệ thống dịch vụ hoàn chỉnh, nhiều hoạt động vui chơi phù hợp nhóm gia đình nhiều thế hệ. Những địa phương có lợi thế về cảnh quan, hạ tầng và kết nối giao thông thuận tiện như Đà Nẵng, Phú Quốc, Nha Trang, Phan Thiết và Đà Lạt tiếp tục ở trong nhóm được chọn lựa và tỷ lệ phòng luôn đạt công suất 87%.

ĐIỂM ĐẾN TUẦN NÀY

Gỗ cửa Bảo tàng Phở

■ DUNG TRẦN

Với tổng diện tích khoảng 800 m², gồm ba tầng trải nghiệm, Phở Museum - Bảo tàng ẩm thực đầu tiên của Việt Nam vận hành theo mô hình tham quan khép kín trong khoảng 60-75 phút. Hành trình được thiết kế theo mạch kể chuyện, dẫn dắt khách tham quan đi từ bối cảnh lịch sử, không gian văn hóa đến trải nghiệm ẩm thực.

Phở Museum kể lại hành trình 100 năm phở Việt bằng nhiều chất liệu độc đáo. Ảnh: BẢO TÀNG CUNG CẤP

Bảo tàng ẩm thực có tên Phở Museum nằm ở số 211 Nguyễn Thái Học, phường Bến Thành, Thành phố Hồ Chí Minh. Ông Trần Văn Bắc, nhà sáng lập cho biết, điểm đến này sẽ kể lại hành trình hơn 100 năm của phở Việt, từ gánh hàng rong đến bàn ăn toàn cầu bằng nhiều chất liệu độc đáo như trình chiếu phim điện ảnh, trưng bày hiện vật, nghệ thuật sắp đặt và các trải nghiệm lý thú khác.

Điểm nhấn của bảo tàng chính là không gian giới thiệu hàng trăm hiện vật, tư liệu và hình ảnh liên quan đến văn hóa phở ba miền. Cùng với hình thức trưng bày vật lý, nơi đây còn đẩy mạnh việc ứng dụng công nghệ mới, bổ sung nhiều thể loại trưng bày và tương tác thân thiện nhằm giúp khách tham quan hiểu rõ hơn về nguyên liệu, quy trình chế biến và giá trị thủ công phía sau mỗi tô phở. Trải nghiệm ẩm thực được đặt ở điểm kết thúc hành trình tham quan, như một cách khép lại câu chuyện bằng cảm nhận cá nhân của mỗi du khách. Nhà hàng Phở của bảo tàng phục vụ 24/24 để ai cũng có thể ghé thăm, thưởng thức món ăn đậm màu văn hóa Việt.

Với sức chứa có thể đón khoảng 1.500 - 2.000 khách/ngày, chuyến tham quan "Hành trình 100 năm phở Việt" tại bảo tàng mở ra những trải nghiệm toàn diện về văn hóa ẩm thực đầy tinh tế với ba hoạt động chính là: Khám phá lịch sử, Ẩm thực đa giác quan và Quà tặng bí ẩn. Tại đây, du khách được thưởng thức những thước phim điện ảnh đầy cảm xúc kể về câu chuyện hình thành và phát triển của món ăn độc đáo do người Việt tạo ra, được định vị rõ nét trên bản đồ ẩm thực thế giới. Sau khi xem phim, khách được hướng dẫn tham quan khu Trưng bày di vật quý giá, ghi nhớ kiến thức thú vị với trò chơi tương tác kỹ thuật số. Thưởng thức hương vị phở truyền thống tại không gian đa giác quan cũng là điểm khác biệt khiến du khách tò mò khi đến với bảo tàng này. Kết thúc hành trình khám phá, du khách trở về với món quà đặc biệt từ Merchandise Shop của bảo tàng với các đặc sản dọc miền đất nước, đánh dấu một chuyến tham quan nhiều bất ngờ, ấn tượng.

BẠN CÓ BIẾT?

■ Thời trang DKNY tung chương trình "GET READY FOR TẾT", giảm 10% khi mua 4 sản phẩm nguyên giá, giảm 5% khi mua 2 sản phẩm nguyên giá. Chương trình kéo dài đến hết ngày 15/2.

■ Từ nay đến hết ngày 31/1, OKAIDI OBAIBI tung ưu đãi giảm giá lên đến 50% cho nhiều mẫu trang phục quần, áo, giày trẻ em.

■ Nhãn hàng nến thơm và nước hoa Diptyque tặng set phong bao lì xì cho mọi hóa đơn mua sắm. Chương trình quà tặng đến hết ngày 15/2.

■ Trang sức cao cấp CAO Fine Jewellery tặng móc khóa ngựa vàng mosaic, cùng voucher liệu trình chăm sóc sắc đẹp đến từ PPP Clinic cho hóa đơn từ 60 triệu đồng. Với hóa đơn 240 triệu đồng khách hàng sẽ nhận được bình gốm hạt thóc Bát Tràng cao cấp. Chương trình quà tặng áp dụng đến hết ngày 15/2.

■ Thương hiệu Swarovski tặng bộ đĩa cao cấp biểu tượng của sự sung túc và đoàn viên dành riêng cho khách hàng hạng thiê Silver, Gold, Diamond & Platinum với hóa đơn mua hàng từ 7,5 triệu đồng. Chương trình quà tặng áp dụng đến hết ngày 17/2.

ĐIỆN ẢNH VIỆT:

Vượt khỏi bóng thị hiếu để tìm lại bản sắc

■ TRẦN TỬ NGUYỄN

(Tiếp theo trang 1)

Cảnh phim "Mưa đỏ", đạo diễn Đặng Thái Huyền.

Có một điều khá quen thuộc trong câu chuyện của một số nền điện ảnh, đó là khi còn mãi miết chạy theo người khác thì luôn bị bỏ lại phía sau. Chỉ đến lúc dám quay về khai thác lịch sử, văn hóa và ký ức của chính dân tộc mình, thì nền điện ảnh đó mới thật sự tìm được bản sắc và bắt đầu cất cánh. Điện ảnh Việt Nam cũng từng đi qua những giai đoạn rực rỡ như thế, trước khi tự đánh rơi hào quang trong cuộc chạy đua dài với thị hiếu dễ dãi.

Thực tế, hành trình quay về với ký ức và bản sắc không phải là câu chuyện riêng của điện ảnh Việt Nam. Lịch sử điện ảnh thế giới từng không ít lần chứng kiến một số nền điện ảnh bị lấn át, thậm chí tưởng như bị nuốt chửng trước khi tìm lại vị thế bằng chính dấu ấn văn hóa của dân tộc mình... Trong bối cảnh đó, những gì điện ảnh Việt Nam thể hiện trong năm 2025 không còn là hiện tượng đơn lẻ. Nó gọi nhớ đến con đường mà nhiều nền điện ảnh từng đi qua, đó là khi thôi lệ thuộc vào thị hiếu ngắn hạn, và bắt đầu quay về với lịch sử, văn hóa và ký ức như một nguồn lực sáng tạo lâu dài.

Cú bứt phá phòng vé chưa từng có của điện ảnh Việt

Việc nhiều phim Việt cùng vượt mốc 100 tỷ đồng trong một năm cho thấy phòng vé nội địa đã bước sang một ngưỡng khác - nơi phim Việt không còn sống nhờ “ăn may”, mà dựa vào niềm tin ngày càng ổn định của khán giả. Trong bức tranh chung ấy, “Mưa đỏ” nổi bật khi thiết lập kỷ lục doanh thu cao nhất lịch sử điện ảnh Việt với hơn 700 tỷ đồng. Nhưng ý nghĩa của thành công này không chỉ nằm ở con số, mà ở chỗ bộ phim cho thấy những câu chuyện gắn với lịch sử và ký ức dân tộc hoàn toàn có thể chạm tới số đông, nếu được kể bằng một ngôn ngữ điện ảnh đủ thuyết phục.

Điều đáng chú ý là “Mưa đỏ” không đứng một mình. Trong nhóm phim Việt vượt mốc trăm tỷ đồng năm 2025 còn có “Bộ tứ báo thù” và “Lật mặt 8: Vòng tay nặng” - những tác phẩm tiếp tục cho thấy sức bền của dòng phim giải trí đại chúng, được tổ chức sản xuất bài bản và nắm bắt khá rõ tâm lý khán giả nội địa.

Bên cạnh đó là “Từ chiến trên không”, tái hiện những vụ không tặc có thật sau năm 1975. “Thám tử Kiên: Kỳ án không đầu” - một nỗ lực mở rộng biên độ của phim trinh thám khi đặt câu chuyện trong không gian lịch sử. “Nhà gia tiên” - khai thác không gian văn hóa và đời sống gia đình truyền thống. Và “Địa đạo - Mặt trời trong bóng tối” với sự tiếp cận đề tài chiến tranh từ góc nhìn ký ức và thân phận con người.

Sự đa dạng ấy gọi ra một điều đáng chú ý, đó là doanh thu không còn gắn với một công thức duy nhất. Phim Việt năm 2025 không chỉ tạo dấu ấn ở phòng vé, mà còn cho thấy khả năng mở rộng biên độ đề tài. Khi thành công thương mại dần trở nên ổn định hơn, nó không còn mang dáng dấp của “ăn

Khán giả đến với phim "Địa đạo: Mặt trời trong bóng tối".
Ảnh: QUANG HƯNG

may”, mà trở thành một nền tảng đủ vững để điện ảnh Việt nghĩ tới những bước đi dài hơi hơn.

“Bản địa hóa” và sức bật mới của điện ảnh Việt

Trong điện ảnh, “bản địa hóa” không đơn thuần là câu chuyện bối cảnh hay ngôn ngữ, mà là lựa chọn kể những câu chuyện được sinh ra từ ký ức, trải nghiệm sống và hệ giá trị của chính cộng đồng bản địa. Đó là khi nhân vật suy nghĩ, hành động và đối diện với xung đột theo logic văn hóa quen thuộc với khán giả trong nước, thay vì vận hành theo những công thức vay mượn từ bên ngoài. Từ góc nhìn đó, sức bật phòng vé của điện ảnh Việt trong thời gian gần đây không chỉ là hiện tượng thương mại, mà phản ánh một sự dịch chuyển sâu hơn trong tư duy làm phim.

Trong nhiều năm, điện ảnh Việt dường như mắc kẹt trong một vòng lặp quen thuộc, đó là tìm kiếm những công thức giải trí an toàn, tham khảo mô-típ từ bên ngoài, và kỳ vọng chạm tới số đông bằng những tiếng cười ngắn hạn. Cách làm ấy giúp phim Việt duy trì sự hiện diện ở phòng vé, nhưng cũng dần làm lu mờ những giá trị từng tạo nên dấu ấn riêng của điện ảnh nội địa.

Năm 2025 đánh dấu một sự dịch chuyển khá rõ. Không đến từ những tuyên ngôn ồn ào, mà thể hiện qua lựa chọn đề tài và cách kể chuyện. Lịch sử, văn hóa và ký ức - những chất liệu từng bị xem là “khó”, “kén khán giả” - bắt đầu trở lại vị trí trung tâm của nhiều dự án lớn, với những cách tiếp cận đa dạng và linh hoạt hơn.

“Mưa đỏ” không kể lịch sử như một bài học minh họa, mà như một ký ức còn đang hiện diện - nơi con người hiện lên với những lựa chọn khó khăn, những mất mát và day dứt rất đời. “Từ chiến trên không” đưa những sự kiện tưởng đã lùi xa trở lại màn ảnh, nhìn chúng qua cảm xúc và trải nghiệm của con người trong hoàn cảnh cụ thể. Còn “Địa đạo: Mặt trời trong bóng tối” không chỉ nói về chiến

tranh, mà tập trung vào nỗi sợ, niềm tin và sức chịu đựng của con người khi bị đẩy tới giới hạn.

Ở một hướng khác, “Thám tử Kiên: Kỳ án không đầu” thử đặt lịch sử vào cấu trúc của một bộ phim trinh thám, để quá khứ được mở ra dần dần qua hành trình đi tìm sự thật, thay vì tái hiện bằng những khuôn hình hoành tráng. “Lật mặt 8: Vòng tay nặng”, dù thuộc dòng phim giải trí đại chúng, vẫn cho thấy nỗ lực giữ mối liên hệ với những giá trị gia đình và cộng đồng - những cảm xúc quen thuộc với khán giả Việt.

Với nhịp điệu chậm rãi hơn, “Nhà gia tiên” quay về không gian gia đình, nơi ký ức không nằm ở những biến cố lớn, mà được lưu giữ trong đời sống thường ngày: Qua bàn thờ tổ tiên, qua những mối quan hệ đứt gãy rồi dần được hàn gắn giữa các thế hệ.

Khán giả Việt - từ người xem dễ tính đến người đồng hành có trách nhiệm

Sự chuyển động của điện ảnh Việt sẽ khó có thể trọn vẹn nếu thiếu một nhân tố then chốt, đó là khán giả. Trong nhiều năm, khán giả Việt thường bị nhìn nhận như những người dễ tính, sẵn sàng bỏ qua thiếu sót để đổi lấy vài giờ giải trí. Nhưng thực tế gần đây cho thấy một diện mạo khác. Khán giả không còn đứng ngoài cuộc. Họ bước vào đời sống của bộ phim không chỉ bằng tấm vé ở rạp, mà bằng những cuộc thảo luận sôi nổi, những tranh luận nhiều chiều, và cả những phân tích kỹ lưỡng về kịch bản, diễn xuất, nhịp kể hay lựa chọn đề tài...

Việc một bộ phim bị “mổ xẻ” kỹ lưỡng trên mạng xã hội, trên các diễn đàn điện ảnh hay trong những cuộc trò chuyện đời thường cho thấy mức độ dân thân ngày càng rõ của khán giả. Họ sẵn sàng trân trọng những tác phẩm được làm từ tế, đồng thời cũng thẳng thắn với những bộ phim hời hợt, dễ dãi, xem nhẹ cảm xúc và trí tuệ người xem. Sự khó tính ấy tạo ra một áp lực cần thiết, buộc các nhà làm phim phải nghiêm túc hơn ở các khâu - từ kịch bản, diễn xuất cho đến cách kể câu chuyện.

Chính sự thay đổi trong cách tiếp nhận ấy giúp lý giải vì sao những bộ phim mang đề tài lịch sử, văn hóa và ký ức có thể tạo dấu ấn trong năm 2025. Khán giả Việt không quay lưng với chiều sâu. Trái lại, họ đang chủ động tìm đến những tác phẩm cho phép họ soi chiếu lại chính mình, đối diện với quá khứ và hiểu rõ hơn xã hội đang sống.

Thay lời kết

Năm 2025, điều trở nên thật sự đáng nhớ nằm ở một lựa chọn mang tính căn cốt, đó là điện ảnh Việt bắt đầu quay về với ký ức, lịch sử và bản sắc như một nền tảng sáng tạo lâu dài, chứ không phải một chiêu bài thời vụ.

Tất nhiên, sự chuyển động này không phải là điều có thể mặc định bền vững. Nó đòi hỏi những người làm phim tiếp tục giữ sự tự trọng nghề nghiệp, dám đi đến cùng với những câu chuyện khó, những đề tài lớn, thay vì quay về những lối đi an toàn mỗi khi thị trường biến động. Đồng thời, nó cũng cần một lớp khán giả đủ tinh táo và đủ trách nhiệm để tiếp tục lựa chọn, bàn luận và phản biện, không phải để khất khe vô có, mà là để điện ảnh Việt không tự bằng lòng với chính mình.

Nếu giữ được sự đồng hành ấy, điện ảnh Việt sẽ không chỉ dừng lại ở một khoảnh khắc khởi sắc. Nó có cơ hội từng bước tìm lại hào quang đã đánh mất, không bằng sự ồn ào, mà bằng một con đường bền bi hơn, đó là kể những câu chuyện mang dấu ấn Việt Nam, trước hết cho khán giả Việt. Và từ đó, một cách tự nhiên, tìm được vị trí của mình trên bản đồ điện ảnh rộng lớn hơn.

Điều đáng nói là các bộ phim này không cố gắng trở thành “phiên bản Việt” của bất kỳ nền điện ảnh nào khác. Chúng chọn kể câu chuyện của mình bằng nhịp điệu, cảm xúc và những giá trị quen thuộc với người Việt. Chính lựa chọn ấy giúp điện ảnh Việt năm 2025 vừa đứng vững ở phòng vé, vừa mở ra thêm không gian sáng tạo - điều mà trước đây hiếm khi xảy ra cùng thời điểm.

Mỗi tuần gặp một người

HỌA SĨ ĐỖ ĐỨC:

“Tôi tìm chiều sâu, không tìm sự khác lạ”

HOÀNG THU PHỔ (Thực hiện)

Họa sĩ Đỗ Đức (ảnh) lần đầu ra mắt công chúng loạt tác phẩm sơn mài “Mùa xuân biên cương” tại Trung tâm Văn hóa Hồ Gươm (Hà Nội). Trưng bày lần này diễn ra đúng dịp xuân Bính Ngọ 2026, đánh dấu một chặng đường sáng tạo bền bỉ, lặng lẽ nhưng giàu chiều sâu của người họa sĩ đã gắn bó trọn đời với miền biên viễn phía bắc.

“Độc Phiêng Sa”, tác phẩm của họa sĩ Đỗ Đức.

Phóng viên (PV): Thưa họa sĩ, ông đến với vùng cao từ khi nào, và vì sao đề tài miền núi lại “hút” ông bền bỉ đến vậy?

Họa sĩ Đỗ Đức: Tôi đến với vùng cao khá sớm. Năm 1973, lần đầu lên Hà Giang cũ, tôi đi mấy huyện trước kia là vùng cao Đồng Văn, Quản Bạ trong suốt 23 ngày. Nhưng điều lạ là, chuyến đi ấy không kết thúc khi tôi rời vùng núi, mà theo tôi suốt cuộc đời làm nghệ thuật sau này.

Từ chuyến đi ấy, tôi không còn nhìn núi như phong cảnh nữa. Núi không chỉ để ngắm, mà là nơi con người bám trụ, sinh tồn, gửi lại dấu vết sống của mình. Tôi nhìn thấy con người trong núi đá, trong sương, trong những bước đi lặng lẽ. Và từ đó, vẽ vùng cao với tôi không phải là lựa chọn đề tài, mà là một cách được sống, được trở về với nơi đã gọi tên mình từ rất sớm.

PV: Trong tác phẩm của ông, hình ảnh của vùng cao hiện ra không chỉ có cỏ cây, núi đá, con người mà còn có cả những chú ngựa thồ. Vì sao ông lại có ấn tượng đặc biệt với hình ảnh con ngựa vùng cao như vậy?

Họa sĩ Đỗ Đức: Tôi vẽ ngựa từ rất sớm, ngay từ khi còn đi học vẽ. Ban đầu đơn giản là vì tôi yêu hình thể con vật ấy: Đẹp, cân đối, có nhịp điệu. Nhưng càng vẽ, càng sống gần với đời sống miền núi, tôi càng nhận ra ở con ngựa những phẩm chất rất giống con người.

Khi vẽ liên tục, tôi nhận ra con ngựa hiền hậu, trung thành, nhẫn nại và rất tử tế với con người. Nó làm nhiều, nói ít; lặng lẽ gánh vác, lựa từng bước đi trên những con đường chênh vênh mà người đi còn khó. Ở vùng núi, ngựa không chỉ là con vật, mà là bạn đường, là một thành viên trong gia đình. Có lúc, đứng bên con ngựa, người ta thấy ấm áp như bên một người bạn thân đáng tin cậy. Chính từ những cảm nhận ấy, việc vẽ ngựa với tôi dần chuyển hóa thành vẽ người. Tôi coi như khi vẽ ngựa là vẽ người, chứ không còn vẽ ngựa nữa. Có lẽ vì thế, tôi vẽ ngựa nhiều mà không bị nhàm, không quanh đi quẩn lại một hai dáng ngựa.

PV: Trong tranh ông, ngựa thường chỉ xuất hiện rất nhỏ trong những bố cục lớn. Vì sao ông lại chọn cách thể hiện ấy?

Họa sĩ Đỗ Đức: Tôi không đặt ngựa ở trung tâm theo nghĩa chiếm lĩnh bố cục. Trong nhiều bức tranh kích thước lớn, ngựa chỉ là những chấm rất nhỏ trong không gian hoành tráng của núi cao, rừng sâu. Nhưng chính những nét bút ấy lại có tính quyết định. Nếu thiếu nó, bức tranh vẫn có núi, có sương, nhưng đời sống sẽ vắng đi.

Để có thể “thêm vào” một cách tự nhiên như vậy, tôi trở đi trở lại vùng cao rất nhiều lần, nhìn

Sinh năm 1945, họa sĩ Đỗ Đức tốt nghiệp Khoa Mỹ thuật, Trường Văn hóa nghệ thuật Việt Bắc năm 1970. Năm 1980, ông tốt nghiệp Trường đại học Mỹ thuật Hà Nội (nay là Trường đại học Mỹ thuật Việt Nam) với bài thi tốt nghiệp tranh khắc gỗ “Chợ vùng cao”. Tác phẩm này đã được Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam đưa vào bộ sưu tập tranh khắc gỗ. Họa sĩ Đỗ Đức còn là nhà nghiên cứu phong tục văn hóa, tập quán. Ông có nhiều quyển sách rất thú vị như “Trang phục và nét văn hóa của các dân tộc thiểu số phía Bắc Việt Nam”, “Hà Nội đây chứ đâu”...

ngắm, ký họa dáng thế của hàng trăm con ngựa. Khi con ngựa đã trở thành một phần trong tâm hồn mình, thì chỉ cần một nét nhỏ cũng đủ làm bức tranh sống lên. Ngựa không cần đứng ở trung tâm, nhưng không thể thiếu. Nó giữ nhịp sống cho toàn bộ không gian tranh.

PV: Ông từng nói mình yêu hiện thực. Vậy hiện thực trong tranh Đỗ Đức được hiểu như thế nào?

Họa sĩ Đỗ Đức: Tôi yêu hiện thực và vẽ hiện thực. Tôi chỉ vẽ những gì mình yêu thích và thật hiểu về nó. Khi vẽ, tôi luôn hướng về con người. Nhưng trong vẽ hiện thực, khi đã vượt qua sao chép, thì nó lại mang một giá trị khác hẳn. Thực đấy mà không phải thực. Tôi không muốn tranh mình chỉ dừng lại ở việc tả đúng cảnh, đúng dáng. Với tôi, bức tranh phải chứa cảm xúc và truyền được cảm xúc đến người xem. Khi làm được điều đó, nó sẽ mang lại cho công chúng nghệ thuật một nguồn năng lượng tích cực, khiến con người yêu hơn và trọng hơn cuộc sống.

PV: Hai năm sau triển lãm “Nước non biên thùy” (2024), ở tuổi 81, họa sĩ Đỗ Đức tiếp tục gây bất ngờ với bộ tranh sơn mài “Mùa xuân biên cương”. Việc “chuyển thể” tác phẩm từ chất liệu khắc gỗ, sơn dầu sang sơn mài, theo ông, có ý nghĩa thế nào, liệu có đạt hiệu quả cao hơn không?

Họa sĩ Đỗ Đức: Với tôi, mỗi chất liệu đều có một đời sống riêng, một ngôn ngữ riêng. Tôi xuất thân từ đồ họa khắc gỗ, sau đó có khoảng 30 năm mài miết vẽ giấy dó, rồi chuyển sang sơn dầu. Mỗi chất liệu cho tôi một cách tiếp cận khác nhau với cùng một đề tài. Khoảng hơn một năm nay, nhờ gợi ý của con gái, tôi thử nghiệm với chất liệu sơn mài. Ban đầu, chỉ định làm vài ba bức để khám phá chất liệu, đồng thời để làm kỷ niệm gia đình. Nhưng sau đó, tôi coi đây là một sự thử nghiệm, một cuộc chơi. Bây giờ, thật sự mà nói, với tôi thành công hay thất bại khi rẽ sang chất liệu sơn mài không phải là điều quá ghê gớm. Bởi tôi xác định là thử nghiệm, là cuộc chơi mà (cười). Việc tôi làm sơn mài ở giai đoạn này cũng không phải để “trở về truyền thống”, mà là một hành trình khám phá. Trước đây, người ta thường quan niệm: Lựa phải ra lựa, sơn dầu phải ra sơn dầu, sơn mài thì phải lấp lánh vàng bạc, sơn then. Nhưng sau này, khi nhìn thấy nhiều họa sĩ trẻ nghĩ khác, tìm cách giao thoa giữa các chất liệu, tôi bắt đầu tự hỏi: Liệu lối nhìn của sơn dầu, của giấy dó, của khắc khổ khi đặt lên chất liệu sơn mài thì sẽ như thế nào? Và tôi quyết định thử theo hướng ấy.

Tôi chọn một số tác phẩm giấy dó, sơn dầu, thậm chí khắc gỗ “chuyển thể” sang sơn mài để thử nghiệm chính điều đó. Vừa làm vừa thử. Có bức hài lòng, có bức chưa. Vì thế, loạt tranh sơn mài này mang tính thể nghiệm rất rõ. Tôi không đi theo lối sơn mài trang trí quen thuộc, mà tập trung vào bề mặt, vào cảm giác vật chất của tranh. Nhiều bức nhìn từ xa, người xem cứ ngỡ là tranh giấy dó hay tranh sơn dầu. Bề mặt mờ, đục, nhám, tôi thấy như vậy là gần với đời sống hơn.

Có những phác thảo tôi làm từ vài chục năm trước, đến bây giờ mới đưa lên sơn mài. Khoảng cách thời gian không làm ý tưởng cũ đi, mà cho phép tôi nhìn lại nó bằng một tâm thế khác. Tôi coi đó là một cuộc “dò tìm”, không nhằm tạo ra điều gì đặc biệt, mà để hiểu sâu hơn khả năng biểu đạt nội tại của chất liệu sơn mài. Tôi thấy như thế là ổn - vì điều tôi tìm không phải sự khác lạ hình thức, mà là chiều sâu biểu đạt.

PV: Ở tuổi ngoài 80, điều gì vẫn khiến ông tiếp tục đi và vẽ?

Họa sĩ Đỗ Đức: Khi sức khỏe cho phép, tôi vẫn đi vùng cao. Đi để diễn dã, để gặp lại con người, để thấy đời sống đang vận động ra sao. Bây giờ sức khỏe không còn như trước, tôi vẽ chậm hơn. Có những bức toan lớn tôi đã lót nền, nhưng đành để đó, chờ khi khỏe hơn mới vẽ tiếp. Tôi nghĩ, vẽ cũng giống như đi đường núi: Không cần nhanh, nhưng phải chắc, và phải đi cho đến cùng.

PV: Xin cảm ơn họa sĩ Đỗ Đức!

“Chiều về bản”, tác phẩm của họa sĩ Đỗ Đức.

Phúc nhà

Truyện ngắn của ĐÀO AN DUYỄN

Minh họa: ĐOÀN ĐỨC HÙNG

Mẹ bàn với tôi Tết này xin phép nhà nội, bọn trẻ rồi vợ chồng con cái ở lại ăn Tết với mẹ, có gì để mẹ nói đỡ với ông bà bên ấy một tiếng. Sau bao nhiêu sóng gió vừa xô đến với gia đình tôi, tóc mẹ trắng như cước và lưng mẹ như oằn hẳn xuống.

Cha tôi hy sinh ở mặt trận biên giới phía bắc khi anh Biên tôi lên năm, tôi còn nằm trong bụng mẹ và mẹ khi ấy chỉ ngoài 20 tuổi. Mẹ ở vậy nuôi anh em tôi trong vất vả cô đơn. Mẹ tôi đẹp. Vẻ đẹp mặn mà khiến con mắt đàn ông trong làng như có lửa, còn đàn bà thì hoang mang lo sợ. Cảnh mẹ góa con côi, mãi sau này khi đã ở vào độ tuổi của mẹ, tôi mới hiểu mẹ đã phải vượt qua chính bản thân mình như thế nào để đi qua tuổi xuân mà dành hết tình cảm cho anh em tôi. Cứ thế, tuổi tác dần qua, mẹ vừa làm cha, vừa làm mẹ. Nổi vất vả có khi còn nhiều hơn số tóc trên đầu mẹ, thỉnh thoảng có đêm, tôi thấy mẹ ngồi nhìn lên tấm ảnh cha trên ban thờ, lặng lẽ khóc. Anh Biên là con trai, đỡ dần mẹ nhiều việc nhưng vô tâm vô tính, tôi thường loanh quanh bên mẹ nên hay để ý những tiếng thở dài và ánh mắt thỉnh thoảng như thất thần của mẹ.

Học hết cấp ba thì anh Biên xin đi bộ đội. Anh bảo anh học yếu, chỉ phù hợp với những việc chân tay, anh xin mẹ cho anh hoàn thành "nghĩa vụ đời trai" rồi sau sẽ đi học nghề, việc học đành trông cậy cả vào tôi. Nói là làm, hết thời gian quân ngũ, anh đi học nghề thật, anh chọn nghề lái xe để thỏa chí đó đây. Về việc chọn nghề của anh, mẹ tôi và anh cũng có những trận tranh luận nảy lửa. Tính mẹ an phận và hay lo, mẹ phân tích cho anh những rủi ro của nghề lái xe mà anh có thể gặp phải. Nhưng chí anh đã quyết, anh bỏ ngoài tai mọi lời khuyên nhủ của mẹ. Anh bảo sẽ tự lo chi phí học hành không phiền đến mẹ, mẹ tôi đành lắc đầu nhượng bộ.

25 tuổi, anh Biên dắt về nhà một người phụ nữ lớn hơn anh 5 tuổi, trông già dặn và từng trải. Anh bảo với mẹ đó là người yêu anh, mẹ chuẩn bị lo cho anh đám cưới. Mẹ tôi tuy chỉ là nông dân nhưng xuất thân trong gia đình nền nếp, có trên có dưới. Mọi việc với mẹ xưa nay phải tuân tự đúng phép tắc trước sau, nên việc đưa con trai duy nhất của mẹ, đưa cháu đích tôn của một dòng họ bỗng dưng dắt về một người lai lịch không rõ ràng, như

từ trên trời rơi xuống, là một bất thường với bà. Khi ấy, tôi đang học đại học cũng được mẹ gọi về gấp. Biết tính anh tôi, mẹ không phản đối mà tìm kế hoãn binh. Mẹ bảo để mẹ có thời gian chuẩn bị đám cưới cho chu tất. Rồi âm thầm, mẹ tìm lên mạn ngược, quê của cô gái ấy để tìm hiểu gia cảnh. Tôi chẳng thể hiểu nổi tại sao một người cả đời không ra khỏi lũy tre làng như mẹ, vậy mà lại có thể tìm đường lên được cái xứ xa tít mù khơi mà ngay cả sức thanh niên như tôi cũng không dám chắc mình có thể đến đó. Có điều, sau khi trở về, mẹ kiên quyết không cho anh Biên cưới, mẹ thắp hương lên bàn thờ cha tôi kêu khóc kể lể.

Mẹ ốm, nằm li bì mấy ngày trời, tôi về chăm mẹ, anh Biên cũng nghỉ làm, quanh quẩn bên bà. Tôi lựa lời để mẹ nói ra lý do mẹ cấm cản chuyện tình duyên của anh Biên. Mãi rồi mẹ cũng chịu kể. Mẹ bảo mẹ không muốn có một đứa con dâu lý lịch gia đình quá phức tạp như vậy. Bố chị ta nghiện rượu, từng ở tù vì trong một lần say rượu đánh thương tích người vợ đầu, sau người ấy bỏ đi biệt tích. Ra tù, mẹ chị ta lúc ấy là gái lơ làng, cũng đang nuôi một đứa con gái nhỏ, thương cảnh gà trống nuôi con đã đến sống cùng ông ta. Chị là đứa con chung của hai người. Thăng con riêng của ông ta nghiện ngập, rồi cũng nổi gót cha vào vòng tù tội vì cái án cướp giật tài sản, bản thân ông ta chìm trong rượu chè, còn "chị dâu tương lai" của tôi trước đây phụ bán hàng quán trong khu đào vàng. Anh Biên trong một cuộc nhậu nhẹt hát xướng, đã ra tay đánh nhau với cánh đào vàng để bảo vệ chị vì có gì không rõ, thế là một bên vì cảm kích, một bên vì xót thương mà đem lòng yêu nhau.

Tôi lặng người, thương anh, thương mẹ. Cả mẹ tôi và anh đều có cái lý riêng. Mẹ tôi thuộc lớp người trước, không hẳn lạc hậu, nhưng tư duy đã mòn đi theo một con đường riêng. Còn anh tôi lại có suy nghĩ khác, anh còn có tấm lòng của người đàn ông rộng lượng. Mẹ biết tính anh, nhưng vẫn không nhượng bộ. Nhà tôi chìm trong lặng lẽ như có đám, không ai nói với ai lời nào.

Nhưng cục diện căng thẳng thay đổi, khi anh Biên thông báo với mẹ bạn gái anh đã có thai. Tôi tưởng mẹ sẽ lại lu loa lên mà kêu khóc như

lần trước. Nhưng không, mẹ chỉ ngồi lặng đi, đôi mắt vô hồn nhìn băng quơ vào khoảng không vô định. Mẹ gọi anh vào bàn chuyện cưới xin, điều kiện mẹ đưa ra là mẹ sẽ không đi đón dâu, nhà bên kia tự đem con đến và mẹ đón từ đầu ngõ nhà mình. Theo phong tục, đưa con dâu có thai khi về nhà chồng sẽ không được bước vào nhà theo lối cửa trước. Điều kiện cuối cùng là sau này không được đem cháu nội của bà về bên nhà ngoại. Khỏi nói anh tôi mừng thế nào nên mẹ nói gì anh cũng đồng ý. Chị ta về làm dâu mẹ tôi trong một ngày tháng chạp mưa phùn gió bắc rét căm căm. Nhìn vẻ nhân nại trên gương mặt chị, tôi chợt chạnh lòng. Những người đàn bà, ở vào hoàn cảnh nào cũng thấy họ đáng thương, tội nghiệp.

Chị dâu tôi sinh con trai, thằng bé giống anh Biên như tạc. Mẹ tôi gọi thằng cháu đích tôn là Cua. Mẹ bảo anh Biên rất giống cha tôi, nên thằng Cua giờ cũng giống ông nội nó. Những ngày chị dâu ở cũ, anh Biên vẫn rong ruổi với những chuyến xe chở hàng đường dài, mẹ chăm sóc chị như con gái, bày vẽ chị mọi chuyện. Chị dâu tôi răm rắp nghe theo lời mẹ. Con người kẻ cũng lạ, cứ sống cùng nhau là dần nảy sinh tình cảm. Mẹ tôi giờ quăn quýt với thằng Cua đâm ra lại thương con dâu. Tôi như cắt đi được một gánh nặng trong lòng.

Thằng Cua được cưng chiều, cấp ba lên trường huyện thì bỏ học theo đám thanh niên lêu lổng. Cô giáo gọi điện báo nhưng mẹ nó giấu, chỉ mãi khi cô không thấy nó quay lại lớp thì gọi cho bố nó, cả nhà tôi mới tá hỏa. Mẹ tôi sai anh Biên tức tốc đi tìm. Anh tìm được nó trong một quán internet trên phố huyện, người hốc hác xanh xao như vừa trải qua sốt rét rừng. Ông chủ bảo nó chơi đã mấy tháng, nghiện rồi, còn nợ tiền chưa trả.

Anh Biên xích thằng Cua vào chân giường, anh bỏ việc, về mua đất làm vườn. Anh bảo anh chỉ có một đứa con, không thể để mất nó. Nhưng rồi những lúc anh mãi vườn tược, chị dâu tôi lại lén thả thằng Cua, còn cho nó tiền để đi chơi games. Chỉ đến khi thằng cháu tôi bỏ nhà đi luôn với đám bụi đời thì chị mới không thể giấu được nữa. Anh tôi gằm lên như con thú dại, cầm dao chặt sợi dây xích và quắc mắt nhìn vợ, cặp mắt anh như có ngàn vạn tia lửa. Anh tuyên bố, nếu không tìm được thằng Cua, chị sẽ chết dưới tay anh, anh gọi chị là kẻ tội đồ.

Lang thang khắp hang cùng ngõ hẻm, mấy tháng trời anh tôi cũng không tìm được con. Anh thất thểu trở về, từ đó lặng lẽ như cái bóng. Anh chìm trong khói thuốc và men rượu và cứ hể nhìn thấy chị dâu là anh xông vào đánh, lạ là chị không hề than khóc nữa lời.

Rồi thằng Cua bỗng nhiên trở về. Nó dắt theo một con bé mặt mũi non choẹt, nhưng cái bụng thì đã sắp vượt mặt. Nó bảo đấy là vợ nó. Mẹ tôi nghẹn uất không nói được lời nào. Anh Biên tôi đổ vật xuống như một thân cây đã bị người ta chém đến nhát rìu cuối cùng. Thằng Cua vẫn đứng trơ ra như thách thức, còn con bé kia sợ sệt nấp sau lưng nó.

Con bé "vợ" thằng Cua phải sinh mổ, vì tuổi của nó còn quá nhỏ không thể sinh thường. Ngày nó sinh, chỉ có chị dâu tôi và thằng Cua túc trực ở bệnh viện. Nhưng người ta bảo mỗi đứa trẻ là một thiên thần, có khả năng chữa lành mọi thương tổn. Sự xuất hiện của thằng Cua trước đây đã kết nối sợi dây tình cảm giữa mẹ tôi và chị dâu, thì giờ đây thằng cu con nó chính là mối ràng buộc cả nhà tôi lại. Vợ chồng thằng Cua xin đi làm trong khu công nghiệp mới mở gần nhà, chúng cứ lần xá vào mẹ tôi, một điều "cụ", hai điều "cụ", lúc đi làm chúng còn đem con sang gửi "cụ". Mẹ tôi lúc đầu ngoày mặt từ chối, hòn mát dăm ba câu, sau rồi cũng đưa tay bế thằng bé. Cho đến khi thằng nhỏ gọi sôi được tiếng "cụ", tiếng "ông nội" thì tôi biết chuyện cũ trong lòng mẹ và anh Biên tôi đã nguôi ngoai hẳn.

Bữa cơm chiều ba mươi, mẹ cho gọi đầy đủ con cháu. Tôi, chị dâu, cháu dâu tất bật lo nấu nướng cúng quây. Anh Biên dọn dẹp, trang trí bàn thờ, thằng Cua lăng xăng phụ giúp anh. Trông nó chừng chặc ra đáng ông bố trẻ lắm.

Mẹ đứng lên thắp hương, bảo chúng tôi lạy tạ tổ tiên, rồi gọi con bé cháu dâu đến bên, mẹ chỉ cho nó từng người được thờ cúng trên bàn thờ như 20 năm trước mẹ đã chỉ cho chị dâu tôi.

Sau bữa cơm tối, anh Biên ngồi uống trà, nói chuyện với thằng Cua như hai người đàn ông trưởng thành. Con nó quăn quýt chơi bên mẹ tôi. Mắt mẹ lâu lắm rồi, lại ngồi lên niềm hạnh phúc. Mùa xuân dường như đã len vào mọi góc ngách, ấm áp yêu thương.

Trên đảo Jeju (Hàn Quốc), những “haenyeo” - nữ thợ lặn tự do - đã bám biển suốt hơn một thiên niên kỷ để mưu sinh, bảo vệ nguồn lợi đại dương và duy trì một cấu trúc xã hội đặc biệt, nơi nữ giới là trụ cột. Được Tổ chức Giáo dục, Khoa học và Văn hóa LHQ (UNESCO) và Tổ chức Lương thực và Nông nghiệp LHQ (FAO) ghi danh là di sản, nhưng trước sức ép của biến đổi khí hậu, già hóa dân số và thiếu lớp kế cận, lối sống độc đáo và nhân văn này đang đứng trước nguy cơ mai một.

MỸ HẠNH

Di sản của biển sâu

Những hải nữ nổi tiếng đảo Jeju hầu hết đã bước qua tuổi trung niên.

Ảnh: GNN

Từ sinh kế cổ xưa đến di sản sống động

Haenyeo (thường được dịch là “hải nữ”) là một cộng đồng phụ nữ hành nghề lặn để khai thác hải sản dựa vào hơi thở, kỹ năng và kinh nghiệm truyền đời. Năm 2016, văn hóa haenyeo được UNESCO công nhận là Di sản văn hóa phi vật thể của nhân loại. Năm 2023, FAO tiếp tục ghi danh Hệ thống nghề cá Jeju Haenyeo là Di sản nông nghiệp quan trọng toàn cầu, khẳng định vai trò của hải nữ như những người gìn giữ đa dạng sinh học và thực hành khai thác bền vững.

Theo các tư liệu lịch sử, nghề haenyeo đã tồn tại trong ghi chép sớm nhất từ năm 1105. Từ xa xưa, phụ nữ đảo Jeju đã giữ vai trò trung tâm trong đời sống của hòn đảo: Vừa là ngư dân, nông dân, vừa sinh con đẻ cái, vừa gánh vác kinh tế gia đình. Đến thế kỷ 17, vị thế ấy càng được củng cố khi nhiều yếu tố lịch sử và tự nhiên khiến phụ nữ trở thành lực lượng lao động chính trong nghề lặn, như khả năng chịu lạnh tốt hơn nam giới, hay sự vắng mặt thường xuyên của đàn ông do đi biển dài ngày hoặc bị huy động vào quân đội.

Trong nhiều thế kỷ, các hải nữ lặn biển trong trang phục bằng vải bông gọi là “mulsojungi”. Mãi đến những năm 1970, họ mới bắt đầu sử dụng bộ đồ lặn cao-su như hiện nay. Dưới làn nước lạnh, họ thu thập bào ngư, nhím biển, rong biển, hải sâm và nhiều sinh vật biển khác, chỉ với một con dao nhỏ hoặc đôi tay trần. Đã có thời Jeju có tới khoảng 14.000 hải nữ. Tuy nhiên, từ thập niên 1980-1990, khi ngành du lịch bắt đầu phát triển mạnh và nghề trông quýt mở ra nhiều cơ hội việc làm ít rủi ro hơn, số lượng hải nữ suy giảm nhanh chóng. Đến năm 2025, toàn đảo chỉ còn hơn 2.700 hải nữ, phần lớn đã ở độ tuổi ngoài 70, thậm chí có người 80 tuổi.

Trở thành một hải nữ là hành trình đòi hỏi thể lực, kỷ luật và sự đánh đổi

Trang phục và dụng cụ lặn biển của hải nữ trưng bày tại bảo tàng.

Ảnh: KOREA.NET

lớn. Các bé gái ở Jeju từng được đào tạo từ khoảng 10 tuổi, thậm chí sớm hơn, để học cách kiểm soát hơi thở, chịu lạnh, thích nghi với áp lực nước và ghi nhớ địa hình dưới nước. Một hải nữ lành nghề có thể lặn sâu từ 5 - 20 m, nín thở từ một đến hai phút mỗi lần, làm việc liên tục trên biển tới bảy giờ mỗi ngày. Trang bị của họ tối giản, gồm bộ đồ lặn, kính lặn, vây chân và áo hoặc đai tạ để chìm xuống. Không có bình dưỡng khí, không có thiết bị hỗ trợ hiện đại, mỗi lần lặn đều tiềm ẩn nguy cơ như ù tai, hạ thân nhiệt, co rút cơ... Chính bản chất khắc nghiệt, nguy hiểm ấy khiến ngày càng ít người theo đuổi nghề nghiệp này.

Ngày nay ở Jeju, phần lớn hải nữ đều ở độ tuổi cao niên và nhận thức rõ ràng họ có thể là những người cuối cùng của công việc độc đáo này. Cô Ryoujin Ko, 42 tuổi, được xem là một trong những hải nữ “trẻ tuổi”. Tại làng của cô có 83 người đang hành nghề, nhưng riêng năm nay đã có 10 người dự định nghỉ hưu. Dưới thế hệ của Ryou-jin, quá ít người có mong

muốn nối nghiệp. “Tôi lo rằng, sẽ phải lặn một mình. Đó là lý do tôi chào đón bất kỳ ai muốn học. Tôi sẽ dạy họ mọi điều tôi biết”, cô khẳng định. Ryou-jin Ko kể tuổi thơ của cô gắn với hình ảnh bà ngoại và mẹ rời nhà từ sáng sớm để lặn dưới vùng biển phía đông Jeju, khai thác nhím biển, ốc xoắn, bào ngư và rong biển nuôi sống gia đình. Như bao thanh niên cùng thế hệ, Ryou-jin cố gắng học tập chăm chỉ, tốt nghiệp đại học và sống ở thành phố lớn. Nhưng trầm cảm và kiệt sức đã đưa cô trở về hòn đảo quê nhà và cũng chính tại đây, cô tìm lại mối liên kết sâu sắc với biển.

Không chỉ là một nghề mưu sinh, hải nữ còn tạo dựng một hệ thống xã hội vận hành dựa trên sự đoàn kết và tinh thần tương trợ chặt chẽ. Các hải nữ dày dặn kinh nghiệm sẽ hướng dẫn lớp sau, truyền dạy kỹ thuật thở và kinh nghiệm sinh tồn. Họ chia sẻ sản phẩm một cách công bằng và đồng hành cùng nhau trong cả những biến cố đời sống như mang thai, bệnh tật hay khủng hoảng gia

đình. Đáng chú ý, văn hóa haenyeo còn thể hiện ở việc duy trì những nghi lễ tâm linh đặc trưng. Trước mỗi buổi lặn, hải nữ hát, nhảy múa và cầu nguyện với Jamsugut - nữ thần biển cả - mong sự an toàn và những chuyến ra khơi thuận lợi. Khi lặn, mỗi người được buộc với một phao màu cam trên mặt nước và lúc nổi lên, họ phát ra tiếng huýt đặc trưng gọi là “sumbisori” để báo hiệu vị trí cho nhau. Âm thanh ấy không chỉ là truyền thống mà còn là tín hiệu của sự sống còn: “Tôi vẫn ở đây”.

Giữ lấy huyền thoại biển xanh

Song song với những biến động xã hội thì nguồn lợi biển quanh Jeju cũng đang ngày một suy giảm. Những loài sản mỗi xâm lấn như sao biển amur và bạch tuộc vòng xanh xuất hiện ngày càng nhiều. Ryou-jin nhớ lại những mùa thu hoạch dồi dào thuở mới vào nghề, nhưng nay sản lượng chỉ còn chưa bằng một phần tư. “Ba năm trước, tôi phơi được 30 bao rong biển; năm nay chỉ có bảy”, cô nói.

Trước thực tế đó, cộng đồng hải nữ vẫn duy trì các quy ước tự quản như đóng cửa mùa vụ, hạn chế khai thác và bảo vệ những loài dễ tổn thương như bào ngư obunjak. Với sự hỗ trợ của chính quyền địa phương, họ tham gia thu gom sao biển xâm lấn, kiểm soát nhím biển để bảo vệ rừng tảo bẹ, đồng thời thả bào ngư non và hải sâm trở lại môi trường. Điều hiếm hoi và đáng trân quý ở cộng đồng này không chỉ nằm ở kỹ năng lặn biển phi thường, mà còn ở tình bạn, tình thương bên chặt giữa những người phụ nữ. Để bảo đảm sinh kế cho những người lớn tuổi, hải nữ duy trì một ngư trường riêng gọi là halmangbadang - “biển của bà”. Đây là những vùng biển nông, gần làng, giàu tài nguyên sinh vật và tương đối an toàn. Khi một khu vực được chỉ định là halmangbadang, chỉ các hải nữ cao tuổi mới được phép khai thác và tất cả những người khác đều nghiêm túc tuân thủ quy định. Cơ chế này phản ánh rõ nét trật tự và sự quan tâm trong cộng đồng hải nữ, nơi người mạnh hỗ trợ người yếu, nơi kinh nghiệm được trân trọng không kém giá sức trẻ.

Theo ông Gyeong-ho Ko, Giám đốc Phòng Di sản văn hóa Haenyeo tại tỉnh Jeju, khoảng 27,3 tỷ won (tương đương 20 triệu USD) đã được đầu tư trong năm 2025 để cải thiện phúc lợi, hỗ trợ thu nhập, nâng cao điều kiện làm việc và truyền dạy văn hóa haenyeo cho thế hệ sau. Chính quyền địa phương cũng trợ cấp chi phí y tế cho các chấn thương liên quan đến lặn, tổ chức lễ hội, triển lãm, vận hành các tour du lịch trải nghiệm cho du khách và xây dựng trường đào tạo hải nữ mới.

Giữa nhịp sống hiện đại, hải nữ tồn tại như một minh chứng cho sức mạnh của lao động nữ và tinh thần cộng đồng vượt qua định kiến xã hội. Khi những đứa trẻ còn mơ về năng tiên cá trong thần thoại, có lẽ đã đến lúc kể cho chúng nghe một câu chuyện có thật, đó là chuyện về những người phụ nữ của biển cả ở Jeju - những “nàng tiên cá” không bước ra từ cổ tích mà từ lòng đại dương sâu thẳm, mang theo hơi thở của lịch sử, của tình người và của một di sản đang cần được gìn giữ cho tương lai.

Thế giới ngầm của ngành kinh doanh vật liệu xây dựng

■ Bài và ảnh: NHÓM PHÓNG VIÊN THỜI NAY

(Tiếp theo và hết)

Kỳ 4: Những câu hỏi chưa có lời đáp

Với hy vọng tìm kiếm căn nguyên dẫn đến sự tồn tại của “thế giới ngầm” ngành kinh doanh vật liệu xây dựng (VLXD), khoảng giữa tháng 12/2025, chúng tôi bắt đầu liên hệ từ cơ quan quản lý chung là Sở Xây dựng TP Hà Nội cho đến chính quyền và công an các địa bàn được xem là “nóng” về tập kết, trung chuyển, buôn bán VLXD như Định Công, Hoàng Mai, Đông Anh, Đông Ngạc, Thiên Lộc, Vĩnh Thanh... của thành phố Hà Nội. Tuy nhiên, sau hơn một tháng kể từ kỳ đầu loạt bài “Thế giới ngầm của ngành kinh doanh vật liệu xây dựng” được xuất bản, thực trạng này vẫn chưa có được lời giải đáp thỏa đáng.

Cát về cảng Thành Luân ngày 18/1.

“Đánh bùn sang ao”, việc đành để đó...

Trong quá trình tìm hiểu vấn đề, chúng tôi đã đặt lịch làm việc với Sở Xây dựng TP Hà Nội và cả chục đơn vị có địa bàn liên quan, nhưng đến nay chỉ làm việc được với hai đơn vị là Công an phường Định Công và UBND phường Đông Ngạc. Thêm Công an xã Thiên Lộc cáo bận, cho biết sẽ xin ý kiến Công an TP Hà Nội để trả lời bằng văn bản với các nội dung Báo Nhân Dân đề nghị thông tin.

Đại diện cho Công an phường Định Công (nơi có nhiều bãi tập kết, trung chuyển VLXD có dấu hiệu hoạt động trái phép, tự phát - đã nêu trong kỳ đầu loạt bài), Trung tá Nguyễn Văn Lợi, Tổ phó Cảnh sát trật tự đô thị cho biết, trên địa bàn phường hiện không ghi nhận bến bãi tập kết VLXD trái phép gây lấn chiếm lòng đường, vỉa hè, ảnh hưởng mỹ quan. “Phường cũng có một số điểm kinh doanh VLXD hình thành kho bãi, nhưng chúng tôi chỉ quản lý trật tự công cộng, họ kinh doanh trên đất của họ thế nào phải hỏi bên công an kinh tế”. Về xử lý các xe ba bánh, xe tự chế để chuyên chở VLXD, đồng chí cho biết trong tháng 3, tháng 4/2025, Công an phường đã yêu cầu của cát tại chỗ với 6 trường hợp. Nhiều trường hợp đã bỏ luôn phương tiện khi bị xử lý.

Như vậy, việc hình thành các bến bãi tập kết VLXD ở Định Công được cho rằng, thuộc về trách nhiệm của lực lượng Cảnh sát Kinh tế. Trách nhiệm của phường và các cơ quan liên quan có vẻ chưa được phối hợp một cách rõ ràng(?!).

Tại phường Đông Ngạc, Phó Chủ tịch UBND phường Nguyễn Văn Công cho biết, sau sắp xếp, địa bàn phường mới rộng, gồm địa giới của 5 phường cũ thuộc quận Bắc Từ Liêm. Nhưng phần địa giới giáp sông Hồng lại thu ngắn lại, chỉ còn chưa đầy 2 km. Trước đây, ở khu vực ven sông có 5 hộ kinh doanh VLXD không phép, nhưng đều đã bị xử lý. Hiện khu vực này không còn bến bãi kinh doanh VLXD nào.

Ở vùng trung tâm phường, có khoảng 8-10 điểm kinh doanh VLXD, trong đó còn một số điểm không phép. “Chúng tôi đã lập hồ sơ để xử lý, tuy nhiên chưa làm được triệt để vì một số khó khăn, trong đó có việc nhu cầu VLXD của người dân rất cao. Phường có khoảng hơn 100 nghìn dân, đang đô thị hóa mạnh và công trình cá nhân xây rất nhiều”, ông Công nhìn nhận.

Với các đơn vị còn lại, chúng tôi tiếp tục kiên nhẫn để chờ đợi câu trả lời.

Cần kiểm soát chặt nguồn cung VLXD Thủ đô

Cuối tháng 10/2025, UBND thành phố Hà Nội có Quyết định số 5340/QĐ-UBND về việc phê duyệt khu vực không đấu giá quyền khai thác khoáng sản tại 3 mỏ cát gồm: Cổ Đô, Thanh Liễu (đều thuộc xã Cổ Đô) và Liên Mạc (Thượng Cát) thuộc phường Thượng Cát. Theo đó, việc phê duyệt khu vực không đấu giá quyền khai thác khoáng sản tại 3 mỏ cát: Mỏ Cổ Đô và Thanh Liễu thuộc địa bàn xã Cổ Đô, mỏ Liên Mạc (Thượng Cát) thuộc địa bàn phường Thượng Cát để bảo đảm nguyên liệu, vật liệu cho các dự án quan trọng quốc gia, dự án đầu tư công khẩn cấp,

Một cán bộ từng công tác tại quận Bắc Từ Liêm cũ cho biết, tình hình tập kết, kinh doanh VLXD nơi này vốn phức tạp từ lâu, với nhiều tay anh chị "nắm trùm", "bảo kê" chủ yếu về cát. Trước đây, Bắc Từ Liêm có 34 bến bãi VLXD, nhưng chỉ 8 có phép, còn lại không phép. Năm 2019, quận ra quân xử lý, nhưng một thời gian sau tình trạng bến bãi không phép lại tái diễn.

“Có thời gian, cả hoạt động kinh doanh VLXD lẫn đổ trộm phế thải trên địa bàn quận đều cực kỳ phức tạp về đêm. Lãnh đạo quận quyết định xây dựng ở ven sông 5 barie có khóa chắc chắn, giao lực lượng công an quản lý, giám sát. Tuy nhiên, các đối tượng vì phạm liên tục cắt khóa, đến mức phải tính phương án mua khóa có giá trị hơn 2 triệu đồng để... có cơ sở khởi tố đối tượng”, vị cán bộ nói. Năm 2024, tình hình “cát tặc” rất căng thẳng, quận Bắc Từ Liêm khi đó dự kiến làm chòi canh ven sông, như chòi gác bên quân đội, lắp đèn công suất lớn rọi thẳng xuống sông để chống “cát tặc” ban đêm. Phương án đã được duyệt, vật tư chuẩn bị mua thì bỏ cấp quận, nên kế hoạch đành... thôi.

công trình, hạng mục công trình thuộc chương trình mục tiêu quốc gia...

Cần nhớ rằng, hồi tháng 11/2023, Sở Tài nguyên và Môi trường Hà Nội cũ (nay là Sở Nông nghiệp và Môi trường) từng tổ chức đấu giá 3 mỏ cát. Kết quả, giá cuối cùng trúng đấu giá 3 mỏ cát lên tới gần 1.700 tỷ đồng, gấp 70 lần mức khởi điểm. Ở thời điểm đó, Công ty CP Đầu tư và thương mại Việt Sơn trúng đấu giá mỏ cát Châu Sơn (huyện Ba Vì cũ) có trữ lượng hơn 700.000 m³ với giá gần 400 tỷ đồng. Công ty TNHH thương mại Phúc Lộc Thịnh trúng đấu giá mỏ cát Tây Đằng - Minh Châu (huyện Ba Vì cũ) có trữ lượng cát gần 4,9 triệu m³, giá trúng đấu giá gần 884 tỷ đồng. Công ty TNHH Đầu tư thương mại dịch vụ KSP trúng đấu giá mỏ Liên Mạc (quận Bắc Từ Liêm cũ, nay thuộc địa bàn phường Thượng Cát) có trữ lượng hơn 500.000 m³ với giá hơn 400 tỷ đồng.

Sau đó, Thủ tướng Chính phủ yêu cầu TP Hà Nội rà soát và báo cáo lại trước ngày 20/11/2023. Đến ngày 6/12/2023, Phó Chủ tịch UBND thành phố Hà Nội Hà Minh Hải cho biết, thành phố xin lùi thời hạn báo cáo Thủ tướng đến ngày 15/12/2023. Từ đó tới giờ, câu chuyện này không được nhắc tới cho đến khi UBND thành phố Hà Nội ra quyết định không đấu giá quyền khai thác khoáng sản tại 3 mỏ cát (trong đó có mỏ Liên Mạc như đã nói ở trên). Như vậy, về cơ bản thì các mỏ cát lớn nằm dọc sông Hồng trên địa bàn Hà Nội đều trong tình trạng ngừng hoạt động.

Chính vì lẽ đó, tính từ khoảng tháng 5/2025, giá cát tại các đại lý kinh doanh VLXD tại Hà Nội tăng gần gấp đôi so với đầu tháng 5. Ở thời điểm đầu năm 2025, giá cát xây dao động ở khoảng 280 - 320 nghìn đồng/m³.

Theo khảo sát của PV, ở thời điểm những ngày cuối năm 2025, giá cát mua lẻ trên thị trường (không có chứng từ) thì cát xây có giá 450-500 nghìn đồng/m³; cát đen đổ nền (cát san lấp) có giá 300- 350 nghìn đồng/m³.

Như đã phân tích, tìm hiểu thì thông thường giá cát hút từ dưới sông lên thuyền chỉ chiếm một phần ba giá trị. Lên tới bãi trên bờ giá cát đã tăng gấp đôi. Vào tới chân công trình thì giá cát sẽ tăng ít nhất ba lần. Điều đó khá hợp lý bởi giá cát đen tại sông Hồng ở thời điểm này đang vào quãng 100 nghìn - 120 nghìn đồng/m³ (giá trên tàu), còn giá trên bờ thì tùy thuộc vào khu vực dân cư và cách thức vận chuyển. Thông tin từ một số đại lý VLXD cho biết, khu vực Long Biên, Ecopark, Ocean Park, Thạch Bàn, giá cát bán lẻ (loại được đóng vào bao kích cỡ tương đương bao xi-măng có giá 36 nghìn đồng/bao (khoảng hơn 500 nghìn đồng/m³), chưa tính phí vận chuyển. Đây mới là giá bán cho đại lý cấp 1. Tới người tiêu dùng thì giá sẽ cao hơn nữa, tùy theo mức độ công trình và cách tính toán của từng công ty xây dựng.

Ở khu vực Thanh Trì, giá cát đóng bao chưa có VAT, chưa tính công vận chuyển, khối lượng lớn được tính là: Cát xây tô (hạt mịn) giá 35 nghìn đồng/bao. Cát bê-tông (hạt vàng) 36 nghìn đồng/bao. Cát hồng ngự (hạt mịn) 30 nghìn đồng/bao. Cát san lấp 23 nghìn đồng/bao. Cát bê-tông (hạt len, đen) 34 nghìn đồng/bao. Cát vàng (hạt nhỏ) dùng cho xây và tô giá 36 nghìn đồng/bao.

Ở khu vực Hoàn Kiếm, Đống Đa và Hai Bà Trưng giá cát đã lên tới 50 nghìn đồng/bao. Điều đáng nói là tất cả những báo giá nêu trên đều không bao gồm giấy tờ hợp pháp và chưa tính chi phí vận chuyển. Như vậy, về cơ bản phí vận chuyển cho khối lượng cát tới chân công trình sẽ do chủ đầu tư phải gánh chịu. Câu hỏi đặt ra là: Cùng khối lượng cát có chất lượng như nhau nhưng tại sao giá lại cao lên gấp nhiều lần khi vào trong nội thành (dù rằng chi phí vận chuyển do người mua phải trả)?

Điều kỳ lạ là mặc dù ở thời điểm này người ta nói rằng cát đang trong tình trạng thiếu nguồn cung, sự khan hiếm ấy đẩy giá cát lên cao. Đó là quy luật cung cầu. Nhưng hầu hết các công trình xây dựng vẫn đang liên tục được triển khai và các đại lý vẫn có thể cung cấp cho người tiêu dùng khối lượng lớn cát, đá, sỏi các loại.

Phía trước sẽ luôn là bầu trời rộng mở

■ THANH TÂM

Trợ lực cho sinh viên nghèo hiếu học trong giai đoạn bước ngoặt của cuộc đời, khích lệ các em vững tin tiến về phía trước. Với tinh thần rộng mở đó, Nguyễn Bình Nam - người sáng lập Câu lạc bộ Bạn thương nhau tại Đà Nẵng - đã có 15 năm bền bỉ làm thiện nguyện bằng tâm thế sẵn sàng đối mặt thử thách.

Anh Bình Nam trong một chương trình cuối năm 2025.

Ảnh: NVCC

Đường lên núi của những cậu trò nghèo.

Ảnh: BÌNH NAM

Công sách cho trò nghèo trên núi.

Ảnh: BÌNH NAM

Vốn là một kỹ sư điện lực, anh đã “bén duyên” với công tác thiện nguyện, khuyến học cho học sinh miền núi, xây trường vùng cao suốt 15 năm qua. Năm 2025, đầu đầu lời hứa giúp thêm cho hành trình tìm chữ, Nguyễn Bình Nam khởi động trao máy tính, laptop, xe máy và hỗ trợ học phí, sinh hoạt phí cho sinh viên có hoàn cảnh khó khăn. “Sau này các em đủ vững chãi lo được cho bản thân, gia đình và hướng về làng bản xây dựng vùng cao còn nhiều gian khó”, anh nghĩ.

Chấp cánh én nhỏ

Hồ Văn Hạnh, sinh viên năm hai Trường cao đẳng Y tế Đà Nẵng (Tam Kỳ, Quảng Nam cũ), dè dặt kể: “Có lần con nhìn tới 2 ngày, con từng bật khóc và nghĩ là sẽ bỏ học để về phụ giúp ba mẹ”. Hạnh là người dân tộc Ca Dong, nhà ở thôn Măng Tra, Trà Don (Nam Trà My, Quảng Nam cũ - nay là Đà Nẵng). Nhà Hạnh có 5 anh em, cha mẹ già yếu, cả nhà chỉ trông chờ vào nương rẫy, kinh tế khó khăn. Năm ngoái được hỗ trợ cho vay 30 triệu đồng để làm nhà thì năm nay bị sạt lở, gia đình em phải di dời, khoản nợ vẫn y nguyên.

“Ba mẹ con suốt ngày đi rẫy, lúc mô về trên núi con mới đi làm cho người ta kiếm chút tiền để dành dụm xuống phố đi học. Nhà con lâu lâu cũng gửi 200 - 300 nghìn đồng, gạo con mang từ nhà xuống. Thời gian đầu mới đi học, nhiều lúc đói bụng... con hay ăn mì gói cho qua ngày. Sáng dậy, con nhìn lên lớp, tới trưa ăn mì gói, tối con lại đi trực Bệnh viện Đa khoa...”, lời nhắc của Hạnh giữa bộn bề tin nhắn đã thu hút anh Nam.

Mì gói mà Hạnh nói cũng là từ phần quà của các đoàn cứu trợ tặng trong đợt lũ vừa qua. Nhận quà, cha mẹ em không nỡ ăn mà gom lại, gửi xuống thành phố cho con đi học. Ngay khi nhận tin, Hạnh mong có được một chiếc máy tính, Nguyễn Bình Nam kết nối với những người bạn từng giúp đỡ nhiều hoạt động trước đây. Nhờ vậy chỉ ít lâu sau, mong ước của Hạnh thành hiện thực.

“Anh xúc động: “15 năm hướng về giáo dục vùng cao, chúng tôi tập trung cho bà con tại các địa phương, chủ yếu thông qua tặng quà, xây trường. Khi thời gian đủ lớn và đủ dài, có những bạn ở trong dự án trên núi đã học hết cấp ba lên đến đại học, cao đẳng. Lúc này, chúng tôi cảm nhận rõ bước ngoặt quan trọng này”.

Nếu như trước đây, cây viết, quyển vở là hành trang đến trường thì nay mọi việc học tập đều cần đến máy tính, chiếc laptop là công cụ quan trọng để tiếp thu tri thức, mở cửa kết nối thế giới. Từ suy nghĩ đó, Nguyễn Bình Nam quyết tâm duy trì tặng máy tính và xe máy cũ cho sinh viên nghèo. Dự án không thể thiếu “đội ngũ vàng” là nhóm các kỹ sư công nghệ thông tin ở Đà Nẵng sẵn sàng kiêm nhiệm vai thợ sửa máy tính, bảo trì miễn phí để các em yên tâm học tập. Ngoài ra, “team thợ chữa xe máy” gồm một số giảng viên đại học, trong đó có anh Phan Thành Tin, giảng viên Trường đại học Thể thao Đà Nẵng.

Mỗi hoàn cảnh tìm đến, nhóm lọc kỹ tin nhắn tìm ra những “đối tượng ưu tiên” bằng trực giác và kinh nghiệm nhiều năm qua. Với Bling B, người dân tộc Co Tu, là sinh viên Trường đại học Thể thao Đà Nẵng. “Bạn này đặc biệt chút là vì sinh năm 1993, năm nay 33 tuổi rồi, nhưng vẫn quyết tâm học đại học để thay đổi cuộc đời mình”, thầy Tin kể về hoàn cảnh cậu sinh viên hiếu học.

Do hoàn cảnh khó khăn, Bling B đi nghĩa vụ công an 3 năm rồi lập gia đình và có hai con. 6 năm trôi qua em muốn đi học lại để trở thành thầy giáo thể dục. “Chú sinh viên” 33 tuổi khắc khoải thừa nhận mình vẫn loay hoay con đường mới: “Em cũng biết sẽ khó khi học với các bạn trẻ, nhưng không vì vậy mà em từ bỏ ước mơ. Sau em còn ba, mẹ và vợ con em nữa. Gia đình phải vay mượn để cho em có thể bước vào con đường đại học, nên em càng có quyết tâm cao hơn!”.

Mỗi chiếc máy tính thêm giúp các em giữ lửa quyết tâm, hoàn thành ước mơ đại học và trở về xây

dựng quê hương. Lớn lên giữa rừng núi, tấm gương vượt khó vươn lên, tinh thần, nghị lực lớn của chính những cậu trò nghèo vùng cao lại càng tỏa sáng và lan tỏa mạnh mẽ.

Lời hứa với đại ngàn

Hành trình của Nguyễn Bình Nam và những người bạn bắt đầu từ chuyến đi thiện nguyện làng Nước Ui (xã Trà Mai, Nam Trà My cũ) năm 2012. Chứng kiến học sinh trong những gian nhà dột nát, nhóm “Bạn thương nhau” đã quyết tâm dựng lại phòng học. Từ đó đến nay, thêm nhiều điểm trường kiên cố dựng lên nhờ sự chung tay đóng góp. Từ tháng 9/2022, anh tiếp nối dự án “Đi học trên núi”, kết nối 1 gia đình dưới phố nhận hỗ trợ 1 em nhỏ mồ côi, khó khăn với mức hỗ trợ 500 nghìn đồng mỗi tháng. 400 em học sinh đã được thụ hưởng chương trình này.

Những đứa trẻ trên núi năm nào nay trở thành sinh viên ra thành phố với nhiều bề bộn, anh lại thêm mỗi lo mỗi. Chia sẻ trong một chiều vừa trở về từ núi rừng nóc Ông Yên, anh nói: “Từ một nơi toàn rừng núi, chung quanh không có gì hết, các em ăn gạo nương rẫy với rau rừng, nói tiếng đồng bào, xuống đây phải xoay 180 độ với nhịp sống hiện đại khác biệt hoàn toàn, phải đi làm thêm mới có tiền đi học”. Đó cũng là sự gửi gắm của những thầy, cô giáo trên các điểm trường vùng cao nơi Bạn thương nhau từng đi qua trước đây.

Trong căn nhà nhỏ hơn 40 m², Nguyễn Bình Nam thường xuyên đón sinh viên, trò nghèo vùng cao xuống, lo chỗ ăn ngủ, lo cho các em dọn vào ký túc, lo phương tiện, động viên thi lấy bằng lái xe máy... Những cuộc trò chuyện kéo dài tới hôm sau, đủ tin tưởng rồi lũ trẻ mới dám thổ lộ đang thiếu thốn gì.

Đến nay, nhóm Bạn thương nhau đã trao tặng gần 30 chiếc máy tính, 8 chiếc xe máy, hỗ trợ hàng tháng cho 16 em sinh viên, có những bạn mồ côi cả cha lẫn mẹ hoặc là người khuyết tật. Hồ N. T, sinh viên năm cuối Khoa Công nghệ thông tin - Trường đại học Công nghệ thông tin và Truyền thông Việt Hàn, bị khuyết tật nhưng rất ham học và học giỏi. Vượt nghịch cảnh, em đậu đại học, học công nghệ thông tin là một ngành khó.

Cứ 10 ngày gia đình gửi 500 nghìn gói gọn toàn bộ chi tiêu nên để tiết kiệm, em đi học tiếng Anh buổi tối bằng xe bus vì được miễn phí. Nhưng ca học tới 20 giờ mới xong, hết xe bus em sẵn sàng đi bộ 7 km về ký túc. Khi được thầy giáo ngỏ ý tặng xe đạp, em còn ngần ngại mãi vì phí gửi xe. Các em trong những lúc khó khăn nhất vẫn không quên nghĩ về người khác, biết trân trọng công sức và tiền bạc.

Bởi vậy, những hỗ trợ dù nhỏ hàng tháng càng có ý nghĩa. Chứng kiến các em thiếu thốn vẫn biết nhường nhịn, chăm lo cho nhau, dành dụm từng đồng và “hiếu chuyện đến đau lòng”, Nguyễn Bình Nam càng thêm vững tin. Điều quý giá nhất trao đi không chỉ là vật chất, mà là sự trợ lực cho mỗi mảnh đời bước tiếp ở khúc ngoặt, sau này các em đủ vững chãi lo được cho bản thân, gia đình và hướng về làng bản xây dựng vùng cao còn nhiều gian khó.

Học kỳ đầu mới nhập học là giai đoạn khó khăn nhất! Tiền hỗ trợ của Nhà nước chưa về vì đang chờ trường thống kê. Có những em xuống núi chỉ với vài chục nghìn đồng, loay hoay, bơ vơ. Lúc ấy anh là người dẫn đường, lo bữa ăn, chỗ ngủ, dặn dò chúng không bị người xấu dụ dỗ, lợi dụng. Vô hình trung, sự trợ lực lúc này góp phần định hình tương lai khi nhiều em đứng giữa lựa chọn quyết định cuộc đời: tiếp tục hay nghỉ học.

Từ lớp học chênh vênh trên triền núi ở làng Nước Ui năm nào đến những chiếc laptop trao tay sinh viên nghèo hôm nay, quãng đường 15 năm không dài không ngắn, song đủ chứng minh cho những điều xuất phát từ trái tim sẽ chạm tới trái tim.

Mỗi chiếc máy tính, xe máy làm phương tiện di chuyển hay khoản học bổng nhỏ chỉ từ 500 nghìn đến 1,5 triệu đồng/tháng đủ là ánh sáng ấm áp, dẫn các em sinh viên vùng cao đi tiếp. Sự trợ lực kịp thời giúp các em vững tâm học tập, bởi anh tâm niệm chỉ cần nỗ lực, phía trước các em sẽ luôn là bầu trời rộng mở.

■ **Tuần lễ “Sinh viên Thành phố Hồ Chí Minh tiến theo cờ Đảng”** năm học 2025-2026 đang được tổ chức tại các trường đại học, học viện, cao đẳng và các không gian sinh hoạt chính trị - văn hóa phù hợp trên địa bàn thành phố. Các hoạt động tiêu biểu của tuần lễ gồm chương trình gặp gỡ, biểu dương cán bộ đoàn học sinh trúng tuyển đại học, trao tặng công trình “Phục hồi di ảnh” cho gia đình chính sách, cuộc thi viết “Thừa Đảng quang vinh”, các hành trình về nguồn, giao lưu đảng viên trẻ tiêu biểu, tọa đàm và các chương trình văn hóa nghệ thuật mừng Đảng-mừng Xuân.

■ **Sở Giáo dục và Đào tạo TP Hồ Chí Minh vừa công bố 13 dự án xuất sắc nhất, đại diện học sinh thành phố tham dự Cuộc thi Khoa học kỹ thuật cấp quốc gia năm học 2025-2026 tại Hà Nội.** Vòng phỏng vấn cuộc thi khoa học kỹ thuật cấp thành phố đã diễn ra trong 4 ngày. Năm học 2025-2026, các cơ sở giáo dục đã đầu tư mạnh về chất lượng và số lượng dự án. Tại vòng xét duyệt hồ sơ, Ban tổ chức đã thẩm định 1.574 dự án với hơn 300 dự án cá nhân, thu hút khoảng 2.850 học sinh tham gia. Cuối cùng đã chọn được 13 dự án tham dự cuộc thi cấp quốc gia diễn ra vào tháng 3 tới.

■ **Theo quyết định của Sở Giáo dục và Đào tạo Hải Phòng, môn thi thứ ba được lựa chọn cho kỳ thi vào lớp 10 THPT năm 2026 là Ngoại ngữ.** Như vậy, kỳ thi tuyển sinh vào lớp 10 THPT công lập trên địa bàn thành phố sẽ gồm 3 môn bắt buộc là Toán, Ngữ văn và Ngoại ngữ. Với môn Ngoại ngữ, thí sinh được đăng ký dự thi một trong các thứ tiếng phù hợp với chương trình học gồm tiếng Anh, tiếng Pháp, tiếng Nhật hoặc tiếng Hàn. Việc công bố môn thi thứ ba ngay từ cuối tháng 1 được đánh giá là khá sớm so với mặt bằng chung nhiều năm trở lại đây. Điều này giúp học sinh lớp 9 chủ động hơn trong việc xây dựng kế hoạch ôn tập, tránh tâm lý lo lắng, chờ đợi kéo dài.

HỎI & ĐÁP

Bạn đọc:

Xin hỏi Thời Nay, trẻ 16 tuổi điều khiển xe gắn máy có dung tích 50 cm³ khi xảy ra va chạm nhẹ thì trách nhiệm có thuộc về cha mẹ hay không? (Trần Thị Lan, phường Hòa Xuân, TP Đà Nẵng).

Thời Nay:

Điểm g khoản 1 Điều 34 Luật Trật tự, an toàn giao thông đường bộ quy định, xe gắn máy là xe có hai hoặc ba bánh chạy bằng động cơ, được thiết kế, sản xuất để hoạt động trên đường bộ, có vận tốc thiết kế không lớn hơn 50 km/h.

Nếu động cơ dẫn động là động cơ nhiệt thì dung tích làm việc hoặc dung tích tương đương không lớn hơn 50 cm³; nếu động cơ dẫn động là động cơ điện thì công suất của động cơ không lớn hơn 4 kW; xe gắn máy không bao gồm xe đạp máy.

Bên cạnh đó, khoản 4 Điều 56 Luật Trật tự, an toàn giao thông đường bộ quy định điều kiện của người điều khiển xe gắn máy tham gia giao thông đường bộ phải hiểu biết quy tắc giao thông đường bộ, có kỹ năng điều khiển phương tiện; đủ điều kiện về độ tuổi, sức khỏe theo quy định tại điểm a khoản 1 và khoản 2 Điều 59.

Theo đó, người đủ 16 tuổi trở lên được điều khiển xe gắn máy.

Căn cứ các quy định nêu trên, nếu con bạn đủ các điều kiện thì được điều khiển xe gắn máy có dung tích tương đương không lớn hơn 50 cm³.

Ngoài ra, theo khoản 1 Điều 56 Luật Trật tự, an toàn giao thông đường bộ quy định khi tham gia giao thông đường bộ, người lái xe phải mang theo các giấy tờ như chứng nhận đăng ký xe và bảo hiểm bắt buộc trách nhiệm dân sự của chủ xe cơ giới còn hiệu lực.

Theo điểm a khoản 1 Điều 5 Luật Xử lý vi phạm hành chính năm 2012 quy định người từ đủ 16 tuổi trở lên bị xử phạt vi phạm hành chính về mọi vi phạm hành chính. Do đó, nếu con bạn đủ điều kiện được phép điều khiển xe 50 cm³ thì con bạn là người phải chịu trách nhiệm chính khi tham gia giao thông.

Cơ hội đóng góp cho giáo dục môi trường ASEAN

■ Bài và ảnh: HỒNG LÝ

Thu hút gần 300 hồ sơ dự thi, Giải thưởng “Trường học sinh thái ASEAN Việt Nam 2025” - “Trường học không rác thải nhựa” do Bộ Nông nghiệp và Môi trường phát động là bước đi chiến lược để Việt Nam tiên phong xây dựng mô hình mẫu về giảm rác thải nhựa, tiến tới chuẩn hóa giải pháp giáo dục môi trường cho khu vực.

Hoạt động "Đổi sách lấy cây" và các vật dụng tái chế của Trường FPT Polytechnic Hà Nội.

Hành động vì “thế hệ xanh”

TS Nguyễn Đỗ Anh Tuấn, Vụ trưởng Hợp tác quốc tế (Bộ Nông nghiệp và Môi trường) cho biết, Giải thưởng “Trường học sinh thái ASEAN” (ASEAN Eco-schools Award) là một trong các hoạt động thuộc khuôn khổ Tổ chức Các quan chức cấp cao về môi trường ASEAN (ASOEN). Ban Thư ký ASEAN giao cho từng quốc gia tổ chức, các trường đoạt giải sẽ được vinh danh tại sự kiện bên lề nhân dịp Hội nghị ASOEN hoặc Hội nghị Bộ trưởng Môi trường ASEAN. Với chủ đề “Trường học không rác thải nhựa”, chương trình năm nay được kỳ vọng sẽ giải quyết điểm nghẽn lớn của khu vực về giáo dục môi trường.

Việt Nam được đề cử đảm nhiệm vai trò Chủ trì nhóm công tác ASEAN về Giáo dục môi trường trong giai đoạn 2025-2028. Trên cương vị này, các sáng kiến giáo dục môi trường đã được Hội nghị Bộ trưởng ASEAN thông qua là những hành động cụ thể nhằm thúc đẩy giáo dục vì môi trường, hành động vì “thế hệ xanh”, góp phần thực hiện mục tiêu bảo vệ môi trường trong kỷ nguyên phát triển mới, phù hợp các định hướng lớn đã được cụ thể hóa tại Nghị quyết Đại hội XIV của Đảng.

Trước bối cảnh đó, việc lựa chọn chủ đề này là bước đi tiên phong nhằm thiết lập các tiêu chuẩn cụ thể. Đây là cách Việt Nam đóng góp sáng kiến thực chất cho khu vực, chuyển hóa các cam kết vĩ mô thành hành động mẫu mực tại từng điểm trường. Với khoảng 25 triệu học sinh trên cả nước, trung bình mỗi em có ít nhất hai người thân trực tiếp là bố mẹ hoặc ông bà, các hoạt động giáo dục và thay đổi hành vi nói trên là con số rất lớn, cho thấy Việt Nam là một “không gian hành động” đầy tiềm năng trong thúc đẩy giáo dục bảo vệ môi trường.

Nền tảng cho phát triển bền vững, lâu dài

Về lý do chọn chủ đề "Trường học không rác thải nhựa", đại diện Ban tổ chức cho biết, nhựa là một trong những nguồn gây ô nhiễm môi trường nghiêm trọng, đặc biệt là rác thải nhựa đại dương và vi nhựa ảnh hưởng đến hệ sinh thái và sức khỏe con người. Số liệu của LHQ cho biết, mỗi năm có khoảng

Lễ trao giải dự kiến diễn ra vào sáng 31/1 tại Cung Thiếu nhi Hà Nội (cơ sở 2), với khoảng 800-1.000 đại biểu tham dự, trong đó có khoảng 600 thầy, cô giáo và học sinh, cùng đại diện các tổ chức quốc tế, đại sứ quán các nước ASEAN.

300 triệu tấn nhựa được sản xuất, trong đó một phần lớn không được xử lý đúng cách, gây ra tác động tiêu cực đến môi trường và sức khỏe. Việt Nam là một trong những quốc gia có lượng rác thải nhựa lớn nhất khu vực. Các thách thức môi trường hiện nay, đặc biệt là vấn đề rác thải nhựa, không chỉ đòi hỏi giải pháp công nghệ hay chính sách, mà cần bắt đầu từ thay đổi nhận thức và hành vi, trong đó trường học chính là nền tảng quan trọng nhất. Đặc biệt, năm 2025, Ngày Môi trường thế giới (5/6) do Chương trình Môi trường LHQ (UNEP) phát động có chủ đề "Chống ô nhiễm nhựa" càng nhấn mạnh tính thời sự, tính cam kết và sự hưởng ứng kịp thời của Việt Nam thông qua việc tổ chức giải thưởng năm nay.

Thống kê của Ban tổ chức cho biết, giải thưởng năm 2025 đã thu hút sự tham gia tích cực, nghiêm túc của các cơ sở giáo dục trên phạm vi cả nước với 294 hồ sơ tham dự giải thưởng, tăng gấp 3,5 lần so với mùa giải trước. Chất lượng hồ sơ tham gia được nâng cao. Các trường đạt giải thưởng được phân bổ tại 20 tỉnh, thành phố, đầy đủ các vùng miền của đất nước. Kết quả này cho thấy mô hình “Trường học sinh thái” - “Trường học không rác thải nhựa” có khả năng thích ứng cao, có thể triển khai hiệu quả trong nhiều điều kiện kinh tế - xã hội và sinh thái khác nhau.

Theo đại diện Quỹ Vì tương lai xanh (Tập đoàn Vingroup), việc lựa chọn chủ đề “Trường học không rác thải nhựa” thể hiện cách tiếp cận đúng đắn, lâu dài và có khả năng tạo tác động sâu rộng tới cộng đồng. Thời gian tới, Quỹ dự kiến sẽ cùng các bên xây dựng và dẫn dắt “Mạng lưới Trường học sinh thái toàn quốc”, một bước đi nhằm nuôi dưỡng các giá trị xanh một cách lâu dài và có hệ thống, góp phần hình thành một thế hệ công dân trẻ sống xanh, tiêu dùng có trách nhiệm, để các giá trị phát triển bền vững được lan tỏa mạnh mẽ trong xã hội mai sau.

Sự xuất hiện của Michael Carrick mang lại niềm tin cho người hâm mộ Man United.

Phép màu Michael Carrick

■ NGỌC LINH

Sự xuất hiện của Michael Carrick mang lại diện mạo mới cho Man United. “Quý đồ” thể hiện kỹ thuật chiến thuật, trật tự và hiệu quả để giành những chiến thắng quan trọng.

Có những giai đoạn trong bóng đá, chỉ một vài ngày cũng đủ làm thay đổi tâm trạng của cả một câu lạc bộ. Man United đang sống trong khoảnh khắc như thế. Michael Carrick đến với tư cách tạm quyền, không kèn không trống, không triết lý ồn ào, không “cuộc cách mạng” nào được công bố. Nhưng chỉ sau hai trận, ông đã tạo ra niềm tin - điều mà đội thiếu suốt nhiều tháng.

Hai chiến thắng liên tiếp trước Man City (2-0) và Arsenal (3-2), những đội chiếm hai vị trí đầu bảng Premier League, không chỉ là điểm số. Nó giống như một phép màu nhỏ. Khoảnh khắc Matheus Cunha ghi bàn quyết định ở phút 87 tại Emirates bùng nổ như một lời tuyên bố. United thắng đội đầu bảng ngay trên sân khách, trong một trận đấu mà họ không cần thống trị bóng, không cần làm chủ sân khấu.

Tiếng hát dành cho Carrick vang lên như một phản xạ tự nhiên của người hâm mộ. Cuối cùng, đội

bóng này lại có thể khiến họ cảm thấy nhẹ nhõm. Sự khác biệt lớn nhất Carrick mang lại nằm ở cách ông nhìn bóng đá. Trong thời đại mà HLV thường bị đánh giá qua “hệ tư tưởng”, sơ đồ và khoa học, Carrick chọn cách gần như trái ngược. Ông không cố nhồi United vào một khuôn, mà đặt câu hỏi đơn giản hơn, đội hình nào giúp các cầu thủ ít mắc sai lầm nhất? Cách chơi nào giúp họ tự tin nhất?

Câu trả lời nằm ở trung tuyến. Dưới Carrick, United không còn lạc nhịp như thời Ruben Amorim, mà mọi mắt xích đều đồng bộ. Ông đưa Kobbie Mainoo trở lại để tăng tính linh hoạt và khả năng kết nối. Anh cùng Bruno Fernandes và Casemiro phối hợp rất nhịp nhàng.

Arsenal của Mikel Arteta vẫn kiểm soát bóng. Nhưng United kiểm soát điều quan trọng hơn: Không gian và khoảnh khắc. Những pha phối hợp trực diện, ngắn và sắc xuất hiện đúng lúc. Nếu có thay đổi mang tính bước ngoặt, thì đó là vai trò Patrick

Dorgu. Carrick kéo anh từ hậu vệ lên đá tiền đạo trái, cho phép di chuyển vào trung lộ như một mũi khoan. Dorgu đá rất hay trước Man City rồi ghi siêu phẩm vào lưới Arsenal.

Có một chi tiết đáng nhớ: Arsenal của Arteta rất hiếm khi thua nếu đã ghi hai bàn. Chỉ có hai lần điều này diễn ra, đều trước Man United của Carrick. Lần đầu tiên là năm 2021, khi Carrick thay Ole Gunnar Solskjaer. Một nghịch lý nhỏ nhưng giàu ý nghĩa. Kiểm soát không phải lúc nào cũng là chiếc khóa vạn năng, nhất là khi đối thủ biến trận đấu thành cuộc chiến của kỷ luật. Trật tự, an toàn, hiệu quả, Carrick đang gọi nhớ về thời Sir Alex Ferguson.

Nhưng phần khó nhất còn ở phía trước. Thắng Man City và Arsenal là những đêm mà United được phép chơi với tâm thế cửa dưới. Giờ đây, sau khi hạ liên tiếp hai đội đầu bảng, Carrick bước vào vùng đất khác, với áp lực và kỳ vọng. Khi “Quý đồ” được xem là đội “phải thắng”, cách nhập cuộc sẽ khác. Carrick phải chứng minh phép màu mà ông mang lại có thể kéo dài, chứ không chỉ lóe sáng trong khoảnh khắc.

Swiatek gục ngã

Giấc mơ Australian Open của Iga Swiatek tan vỡ ở vòng tứ kết, nơi tay vợt số 2 thế giới để thua toàn diện trước Elena Rybakina. Melbourne một lần nữa là giới hạn mà cô chưa thể vượt qua.

Swiatek sẽ phải chờ ít nhất thêm một năm nữa mới có thể thử chinh phục Grand Slam duy nhất mà cô vẫn chưa giành được. Đã vô địch Roland Garros (4 lần), Wimbledon và US Open, tay vợt người Ba Lan vẫn chưa thể giải được “lời nguyền” Australian Open. Cô vừa bị Elena Rybakina chặn đứng, khi thua 5-7 và 1-6 sau 95 phút.

Mặc dù sớm bẻ game đầu tiên, nhưng Swiatek sau đó không còn là chính mình và liên tục mắc lỗi. Nhà vô địch của 6 Grand Slam hoàn toàn thất thế trước Rybakina, tay vợt đang thể hiện phong độ tốt nhất trên tour trong những tháng gần đây. Kể từ tháng 7, không ai có nhiều chiến thắng hơn cô (36 trận). Rybakina đã thắng 18 trong 19 trận gần nhất, chỉ thua đúng một lần trước ở tứ kết Brisbane trước Karolina Muchova.

“Chúng tôi hiểu nhau rất rõ và khi gặp Iga bạn phải chơi tấn công. Ở set 1 tôi cảm nhận được áp lực, nhưng sang set 2 tôi giao bóng tốt hơn và chơi thoải mái. Tôi rất hạnh phúc với chiến thắng này”, Rybakina, số 5 thế giới, chia sẻ.

Bằng những pha tấn công, tay vợt Kazakhstan khiến Swiatek không tìm được cách phản ứng. Kết quả, Rybakina có 26 điểm winners so với chỉ 10 lần của Swiatek. Cô cũng vượt trội về giao bóng ăn điểm trực tiếp và ít mắc lỗi.

Rybakina vào bán kết tại Melbourne lần thứ hai, sau lần đầu năm 2023. Đây cũng là lần thứ 4 Rybakina góp mặt ở bán kết một giải Grand Slam. Tay vợt 26 tuổi từng vào bán kết Wimbledon 2022 (cũng là nơi cô vô địch Grand Slam duy nhất cho đến nay) và 2024.

GÓC KHÁN ĐÀI

Phần “khuyến mãi” của chiến thắng

■ THIÊN THƯ

Pha bóng trong trận tuyển futsal Việt Nam gặp Kuwait.

3 điểm chưa phải là tất cả. Cuộc rượt đuổi gay cấn, với tỷ số chung cuộc 5-4 mà đội tuyển futsal Việt Nam giành được trước đối thủ Kuwait tại trận ra quân Vòng chung kết Giải vô địch futsal châu Á, còn đem lại những bài học kinh nghiệm đắt giá không dễ gì có được, để trở thành hành trang quan trọng ở cả những cuộc chinh phục sau này.

Tinh thần chiến đấu quả cảm của các cầu thủ futsal Việt Nam, cũng như chất lượng kỹ chiến thuật đã được thể hiện là những điểm vô cùng đáng tự hào. Tuy nhiên, cũng không thể phủ nhận, từ một khía cạnh nào đó, chúng ta đã tự đẩy mình vào thế khó ở đầu trận, khi phạm một số sai lầm trước sức pressing mạnh mẽ của đội bóng Tây Á.

Không chỉ vậy, sau khi đã dẫn 5-3, lật ngược thế cờ, số lỗi tổng hợp mà đội tuyển futsal Việt Nam phải nhận cũng khiến cục diện trận đấu trở nên khá chệnh vênh. Điều này mở ra cho đối phương cơ hội công kích toàn lực ở cuối trận, rút ngắn khoảng cách xuống còn 4-5, bất kể đội tuyển Việt Nam đã chơi cực kỳ thận trọng.

Nói một cách ngắn gọn, cách tiếp cận trận đấu và màn nhập cuộc của các học trò HLV Diego Giustozzi là không mấy suôn sẻ, xuất phát từ nhiều lý do, nhưng có phần không nhỏ đến từ vấn đề tâm lý. Rất may mắn, bản lĩnh và sự kiên cường cuối cùng đã giúp chúng ta hoàn tất một màn “vượt ải” nghệt thờ. Nhà cầm quân người Argentina cũng bày tỏ sự hài lòng về tinh thần và nền tảng của các cầu thủ. Chắc chắn, sau khi đã được trui rèn trong nghịch cảnh, “sĩ khí” của đội tuyển Việt Nam sẽ không chỉ được củng cố mà còn tăng vọt, trước những thách thức còn lại.

Mặc dù đánh bại tuyển futsal Kuwait nhưng đội tuyển futsal Việt Nam chỉ có được vị trí thứ nhì bảng B bởi tuyển futsal Thái Lan giành chiến thắng 2-0 trước futsal Lebanon. Ở trận đấu tiếp theo, tuyển futsal Việt Nam sẽ gặp futsal Lebanon vào lúc 13 giờ ngày 29/1 (giờ Việt Nam). Cả đội tuyển futsal Thái Lan lẫn Lebanon, những đối thủ còn lại ở bảng B đều được giới chuyên môn đánh giá cao. Bởi vậy, xét cho cùng, một chiến thắng mang tính gọi mò, với các cơ hội soi xét lại chính mình, là món quà đáng giá hơn so với một trận thắng dễ dàng.

Bức ảnh chụp nhiều người hiến thận nhất

Tổ chức phi lợi nhuận Matnat Chaim của Israel vừa được công nhận kỷ lục thế giới khi quy tụ hơn 1.000 người hiến thận chụp ảnh chung (trong ảnh) tại Jerusalem. Sự kiện đánh dấu mốc 2.000 ca hiến thận từ người sống ở Israel. Theo AP, Israel hiện dẫn đầu thế giới về số ca hiến thận từ người sống tính theo đầu người, với hơn 2.030 ca được hỗ trợ thực hiện.

Hàng tỷ người sẽ đối mặt nắng nóng cực đoan

Nghiên cứu của Trường đại học Oxford (Anh) cảnh báo, đến năm 2050, khoảng 3,79 tỷ người sẽ đối mặt nắng nóng cực đoan do biến đổi khí hậu. Nhu cầu làm mát dự kiến tăng mạnh, kể cả tại các nước khí hậu lạnh như Canada hay Phần Lan. Các chuyên gia nhấn mạnh nguy cơ lớn với nhóm dễ tổn thương và kêu gọi sớm triển khai giải pháp làm mát bền vững.

Vinh danh các nhà khoa học nữ tại tháp Eiffel

Thành phố Paris (Pháp) vừa công bố sáng kiến lịch sử nhằm tôn vinh 72 nhà khoa học nữ bằng cách bổ sung tên họ vào dải phù điêu vinh danh tại tháp Eiffel. *Le Point* cho hay, các tên tuổi từ thế kỷ 18 đến nay được chò phê duyệt trước khi khắc chữ vàng. Sáng kiến nhằm tôn vinh đóng góp của phụ nữ và thúc đẩy bình đẳng giới trong khoa học.

Phát hiện bất ngờ về dải hải lưu

Nghiên cứu công bố mới đây trên tạp chí *Nature Climate Change* cho thấy, các dải hải lưu (ocean fronts) chỉ chiếm 36% diện tích đại dương nhưng hấp thụ tới 72% lượng CO₂ đại dương, tương đương 1,8 tỷ tấn carbon mỗi năm. Phát hiện này làm nổi bật vai trò then chốt của các dải hải lưu trong điều hòa chu trình carbon và mô hình hóa khí hậu toàn cầu.

Người dân Nhật Bản xếp hàng tạm biệt gấu trúc

Hàng nghìn người dân Nhật Bản (trong ảnh) đã tụ tập bên ngoài Sở thú Ueno ở Thủ đô Tokyo để chia tay hai chú gấu trúc được yêu thích là Lei Lei và Xiao Xiao, trước khi chúng trở về Trung Quốc sau thời hạn cho mượn. Theo *Japan Times*, việc Sở thú Ueno không còn gấu trúc có thể gây thiệt hại kinh tế lớn do giảm người đến tham quan.

Cảnh sát kiểm tra một container nghi chứa ma túy tại cảng Antwerp.

Ảnh: GETTYIMAGES

TIÊU ĐIỂM DƯ LUẬN

Thách thức xuyên biên giới của EU

■ AN LINH

Bất chấp thành công của nhiều chiến dịch chống buôn bán ma túy, Cảnh sát châu Âu (Europol) cảnh báo loại hình tội phạm này vẫn đang có những diễn biến phức tạp, tìm mọi thủ đoạn tinh vi nhằm đưa “cái chết trắng” vào “lục địa già”.

Tuần trước, theo *AFP*, Europol thông báo đã triệt phá một đường dây ma túy tổng hợp lớn hoạt động tại nhiều quốc gia trong chiến dịch quy mô chưa từng có, gây choáng váng cho tội phạm có tổ chức. Theo Trung tâm Tội phạm có tổ chức nghiêm trọng của Europol, lực lượng an ninh đã phá hủy 24 phòng thí nghiệm quy mô công nghiệp, thu giữ khoảng 1.000 tấn hóa chất được sử dụng để sản xuất các loại ma túy đường phố như MDMA, amphetamine và meth. Hơn 85 đối tượng đã bị bắt giữ, trong đó có hai nghi phạm cầm đầu, mang quốc tịch Ba Lan, Bỉ và Hà Lan.

Chiến dịch kéo dài một năm với sự tham gia của cảnh sát Bỉ, CH Czech, Đức, Hà Lan, Ba Lan và Tây Ban Nha. Chiến dịch được tiến hành sau khi cảnh sát Ba Lan phát hiện một mạng lưới nhập khẩu lượng lớn hóa chất từ Trung Quốc và Ấn Độ hồi năm 2024. Các cuộc điều tra sau đó cho thấy những hóa chất này được đóng gói, dán nhãn giả và phân phối đến các phòng thí nghiệm sản xuất ma túy tổng hợp trên khắp Liên minh châu Âu (EU). Cảnh sát cho hay, ngoài những vấn đề về sức khỏe của người sử dụng, nạn bạo lực, rửa tiền và ô nhiễm môi trường liên quan mạng lưới tội phạm ma túy cũng gây nhiều nhức nhối. Các nhà chức trách đã thu giữ hơn 120.000 lít chất thải hóa học độc hại mà nhóm tội phạm thường đổ ra đất hoặc xuống suối.

Nhằm đẩy mạnh nhiệm vụ chống ma túy, từ cuối năm 2025, Cảnh sát Liên bang Bỉ đã phối hợp cơ quan chức năng của Pháp, Hà Lan và Luxembourg thu giữ tổng cộng gần 1,2 tấn ma túy các loại thông qua các chiến dịch truy quét xuyên biên giới mang tên “Étoiles” (Cái vì sao). Theo đó, các chiến dịch này nhằm triệt phá các mạng lưới tội phạm có tổ chức, ngăn chặn các tuyến vận chuyển ma túy và tiền mặt xuyên quốc gia,

đồng thời bảo đảm an ninh, an toàn trên các trục giao thông quốc tế trọng điểm trong khu vực.

Theo thông tin từ Cảnh sát Liên bang Bỉ, trong năm qua, chiến dịch “Étoiles” đã được triển khai liên tục trong năm tuần, tập trung vào các tuyến vận tải huyết mạch kết nối giữa bốn quốc gia. Tổng cộng khoảng 8.400 nhân viên an ninh thuộc Bỉ, Pháp, Hà Lan và Luxembourg, là các thành viên của Cơ chế hợp tác quốc tế Hazeldonk trong đấu tranh chống tội phạm xuyên biên giới, đã được huy động tham gia.

Tuy nhiên, bất chấp thành công của nhiều chiến dịch triệt phá, Europol mới đây cảnh báo về sự “biến tấu” đáng ngại của các mạng lưới buôn lậu ma túy. *Reuters* dẫn báo cáo mới nhất do Europol công bố ngày 27/1 cho hay, các tổ chức tội phạm xuyên quốc gia đang liên tục thay đổi phương thức hoạt động, sử dụng những thủ đoạn ngày càng tinh vi và công nghệ hiện đại nhằm vô hiệu hóa hệ thống kiểm soát của lực lượng chức năng, đưa ma túy thâm nhập sâu vào thị trường lục địa già.

Sự thay đổi chiến thuật này được thể hiện rõ nhất tại cảng Antwerp (Bỉ) - cửa ngõ đường biển quan trọng nhất tuần lậu cocaine vào châu Âu. Sau một thập kỷ tăng trưởng liên tục và đạt đỉnh 121 tấn vào năm 2023, lượng ma túy bị thu giữ tại đây đã giảm mạnh xuống còn 44 tấn vào năm 2024, trước khi có dấu hiệu tăng nhẹ lên 55 tấn vào năm 2025. Theo Europol, sự biến động trời sụt này không phải là tín hiệu của sự thuyên giảm tội phạm, mà thực chất phản ánh khả năng thích ứng nhanh chóng của các mạng lưới buôn lậu khi chúng chủ động xé lẻ nguồn hàng và tìm kiếm những kẽ hở mới.

Một trong những thủ đoạn nổi bật nhất hiện nay là chiến thuật “thả hàng trên biển”. Thay vì cập bến trực

tiếp tại các cảng lớn đang bị kiểm soát gắt gao như Antwerp hay Rotterdam (Hà Lan) và dễ bị máy soi chiếu phát hiện, các tàu từ Mỹ latin sẽ dừng lại ở một số điểm nhất định trên đại dương. Tại đây, cocaine được chia nhỏ sang các tàu nhỏ như tàu cá, tàu kéo hoặc xuống cao tốc thân cứng (RHIB) có khả năng hoạt động xa bờ hàng trăm hải lý để đưa vào đất liền qua các cảng nhỏ hoặc tuyến đường thủy nội địa. Điển hình là việc tội phạm lợi dụng sông Guadalquivir để vận chuyển hàng sâu vào nội địa Tây Ban Nha sau khi trung chuyển qua Tây Phi hoặc quần đảo Canary.

Không chỉ thay đổi lộ trình xuống khu vực phía nam, hoạt động buôn lậu còn lan rộng sang các vùng biển phía bắc như eo biển Manche hay eo biển Kattegat giữa Đan Mạch và Thụy Điển. Đáng chú ý, các phương tiện vận chuyển đã được nâng cấp. Những tàu bán ngầm (narco-sub) vốn trước đây chỉ dùng cho các tuyến ngắn tại Mỹ latin, nay đã được cải tiến đủ khả năng thực hiện các chuyến hải trình xuyên Đại Tây Dương dài ngày.

Bên cạnh đó, tội phạm cũng tìm cách nguy trang ma túy. Cocaine hiện nay có thể được đông lạnh, hóa lỏng hoặc trộn lẫn hóa chất vào các vật liệu khác để vượt qua sự kiểm tra của chó nghiệp vụ và các xét nghiệm thông thường. Thậm chí, cảnh sát đã từng triệt phá mạng lưới đúc trực tiếp cocaine vào các tấm da bò hoặc giấu trong các thiết bị công nghiệp nặng. Một thủ đoạn tinh vi khác là gắn các hộp chứa ma túy vào thân tàu bên dưới mặt nước bằng nam châm cực mạnh, khiến việc phát hiện bằng mắt thường là không thể.

Trước thực trạng các mạng lưới tội phạm diễn biến phức tạp xuyên biên giới, Europol nhấn mạnh rằng các biện pháp an ninh truyền thống không còn đủ sức răn đe, đồng thời kêu gọi một sự thay đổi mang tính hệ thống trong cuộc chiến chống ma túy, tăng cường hợp tác tình báo quốc tế và đầu tư mạnh mẽ vào công nghệ giám sát hiện đại để ngăn chặn dòng chảy cocaine đang đổ vào châu Âu.

NHÂN VẬT & SỰ KIỆN

Siết kiểm soát y tế phòng ngừa virus Nipah

VĂN SƠN

Thái Lan và Nepal đã triển khai các biện pháp giám sát y tế đối với hành khách đến từ Ấn Độ, sau khi các ca nhiễm virus Nipah ở bang Tây Bengal khiến hơn 100 người bị cách ly. Nhiều quốc gia trong khu vực cũng cảnh báo cộng đồng để cao phòng ngừa virus Nipah.

Thái Lan kiểm tra y tế đối với hành khách tại ba sân bay quốc tế.

Ảnh: CNN

Đầu tháng này, Ấn Độ phát hiện năm nhân viên y tế ở bang Tây Bengal nhiễm virus Nipah, trong đó một người đang trong tình trạng nguy kịch. Chính quyền tổ chức cách ly khoảng 110 người từng tiếp xúc với các ca bệnh này. Do có các chuyến bay thẳng từ Tây Bengal đến các sân bay Suvarnabhumi, Don Mueang và Phuket, ngày 25/1, Thái Lan đã bắt đầu triển khai kiểm tra y tế đối với hành khách tại ba sân bay quốc tế kể trên.

Cơ quan quản lý yêu cầu hành khách trên các chuyến bay từ khu vực này cần khai báo tình trạng sức khỏe khi nhập cảnh thông qua “Thẻ cảnh báo sức khỏe”. Thẻ khuyến cáo những ai xuất hiện triệu chứng như sốt, đau đầu, đau cơ, viêm họng, ho, khó thở, buồn ngủ, lú lẫn hoặc co giật - đặc biệt nếu từng tiếp xúc với dơi, động vật bệnh hoặc người nhiễm trong vòng

21 ngày trước khi đến Thái Lan - cần nhanh chóng tìm đến cơ sở y tế. Theo người phát ngôn Cục Kiểm soát và Phòng ngừa dịch bệnh Thái Lan Jurai Wongswasdi, những biện pháp này nhằm bảo đảm ngăn ngừa sự bùng phát dịch bệnh từ sớm.

Nepal cũng đã nâng mức cảnh giác toàn quốc để ngăn chặn nguy cơ virus Nipah xâm nhập. Bộ Y tế và Dân số Nepal cho biết, đã triển khai kiểm tra y tế tại sân bay quốc tế Tribhuvan và các cửa khẩu giáp Ấn Độ, đặc biệt tại tỉnh Koshi. Nepal cũng đã bắt đầu kiểm tra những người đến qua sân bay ở Kathmandu và các điểm biên giới đường bộ khác với Ấn Độ.

Trong khi đó, cơ quan y tế tại Đài Loan (Trung Quốc) đã đề xuất xếp virus Nipah vào danh mục “bệnh loại 5”. Theo hệ thống y tế Đài Loan, các bệnh được phân loại 5 là những bệnh

truyền nhiễm mới nổi hoặc hiếm gặp, tiềm ẩn rủi ro lớn đối với sức khỏe cộng đồng, đòi hỏi phải báo cáo ngay lập tức và áp dụng các biện pháp kiểm soát đặc biệt.

Theo Tổ chức Y tế Thế giới (WHO), Nipah là một trong những mầm bệnh ưu tiên do khả năng gây dịch lớn. Hiện chưa có vaccine hay thuốc điều trị đặc hiệu. Virus này có thể lây truyền từ động vật sang người và cũng có thể lây truyền qua thực phẩm bị nhiễm hoặc trực tiếp giữa người với người; gây nhiều biểu hiện lâm sàng, từ nhiễm không triệu chứng đến viêm đường hô hấp cấp và viêm não, tử vong. Nipah thuộc họ Henipavirus, chủ yếu tồn tại ở loài dơi ăn quả Pteropus.

Virus này cũng có thể gây bệnh nặng ở động vật như lợn, dẫn đến thiệt hại kinh tế đáng kể cho người chăn nuôi. Mặc dù virus Nipah chỉ

gây ra một vài đợt bùng phát được ghi nhận ở châu Á, nhưng nguy cơ lây nhiễm cho nhiều loại động vật và gây ra bệnh nặng cũng như tử vong ở người. Với tỷ lệ tử vong trong các đợt bùng phát trước đây dao động từ 40% đến 75%, Nipah vẫn là mối quan ngại về sức khỏe cộng đồng.

Dịch Nipah đầu tiên được ghi nhận xảy ra vào năm 1998 trong số những người chăn nuôi lợn ở Malaysia và sau đó lan sang nước láng giềng Singapore. Virus này được đặt tên theo ngôi làng nơi nó được phát hiện lần đầu tiên. Khoảng 100 người đã thiệt mạng và chính quyền tiêu hủy 1 triệu con lợn trong nỗ lực ngăn chặn virus giai đoạn này. Điều này cũng gây ra thiệt hại kinh tế đáng kể cho nông dân và những người kinh doanh chăn nuôi. Trong những năm gần đây, Bangladesh là quốc gia chịu ảnh hưởng nặng nề nhất với hơn 100 người thiệt mạng vì virus Nipah kể từ năm 2001.

Virus này cũng đã được phát hiện ở Ấn Độ. Chính quyền địa phương báo cáo các đợt bùng phát dịch ở Tây Bengal vào năm 2001 và 2007. Gần đây, bang Kerala ở miền nam Ấn Độ đã trở thành điểm nóng của dịch Nipah. Năm 2018, có 19 trường hợp được báo cáo, trong đó 17 trường hợp tử vong. Năm 2023, hai trong số sáu trường hợp tại Kerala mắc bệnh sau đó được xác nhận đã tử vong.

Theo Tiến sĩ Jurai Wongswat, có hai chủng virus Nipah là chủng Bangladesh và chủng Malaysia. Chủng Bangladesh nguy hiểm hơn, tỷ lệ tử vong khá cao và gây ra các triệu chứng liên quan đường hô hấp. Bà Jurai khuyến cáo cần xem xét nghiêm túc bệnh do virus Nipah gây ra do gây viêm phổi nặng và hiện chưa có vaccine hay thuốc chữa trị. Sự bùng phát của virus Nipah ở bang Tây Bengal của Ấn Độ đã làm dấy lên lo ngại ở một số khu vực châu Á, bên cạnh yêu cầu thắt chặt biện pháp kiểm tra y tế tại sân bay, giới chức đã nhấn mạnh nâng cao nhận thức và sự chú ý của cộng đồng.

GÓC QUAN SÁT

Bảo vệ nền tảng hòa bình

NINH SƠN

Biếm họa: MILKO DALLA BATTISTA

Cảnh báo rằng, luật pháp quốc tế đang bị thay thế bởi “luật rừng”, Tổng Thư ký LHQ Antonio Guterres nhắc lại lời kêu gọi các quốc gia, nhất là các nước lớn, tái cam kết tôn trọng đầy đủ luật pháp quốc tế, vốn là nền tảng của hòa bình, công lý và hợp tác đa phương.

Phát biểu ý kiến tại cuộc tranh luận mở của Hội đồng Bảo an hôm đầu tuần, Tổng Thư ký LHQ chỉ rõ thực tế xung đột gia tăng, căng thẳng toàn cầu leo thang và niềm tin vào các thể chế, quy tắc quốc tế suy yếu. Ông nhấn mạnh, thế giới đang tràn ngập xung đột, bất công và khó lường, trong khi hợp tác quốc tế suy yếu đúng thời điểm cần thiết nhất. Thực tế đó lại vào đúng thời điểm kỷ niệm 80 năm ra đời Hiến chương LHQ, văn kiện nêu ra các nguyên tắc nhằm ngăn ngừa chiến tranh và giảm bớt đau khổ.

Là “trái tim” của Hiến chương LHQ, nguyên tắc pháp quyền được xác định là nền tảng của hòa bình, an ninh toàn cầu, là chìa khóa mở cánh cửa cho các mối quan hệ hữu nghị giữa các quốc gia. Với các nước nhỏ, nhất là những quốc gia từng chịu bất công của chủ nghĩa thực dân, luật pháp quốc tế còn là “phao cứu sinh” bảo đảm bình đẳng, chủ quyền, phẩm giá và công lý. Trong 8 thập kỷ qua, Hiến chương LHQ cùng các văn kiện cốt lõi, như Tuyên ngôn Nhân quyền quốc tế, Công ước Geneva..., đã giúp nhân loại tránh được một cuộc chiến tranh thế giới và hạn chế thương vong, thiệt

hại trong vô số các cuộc xung đột, đồng thời thúc đẩy ngoại giao và đối thoại.

Tuy nhiên, theo ông Guterres, luật pháp quốc tế ngày càng bị phớt lờ, thậm chí bị thay thế bởi “luật rừng”, với những vi phạm trắng trợn, như sử dụng vũ lực bất hợp pháp, tấn công cơ sở hạ tầng dân sự, phát triển vũ khí hạt nhân, thay đổi chính phủ trái hiến pháp, chà đạp nhân quyền, cướp bóc tài nguyên, hay tị chối cứu trợ nhân đạo... Ông chỉ rõ: “Sự xói mòn của luật pháp quốc tế không diễn ra trong bóng tối, mà ngay trước mắt cả thế giới”.

Trước thực tế đáng lo ngại, người đứng đầu LHQ kêu gọi các quốc gia thành viên nỗ lực duy trì mục đích và nguyên tắc, cũng như thực hiện đầy đủ các cam kết theo Hiến chương LHQ, bao gồm giải quyết tranh chấp một cách hòa bình, thông qua luật pháp quốc tế, bảo vệ nhân quyền, tôn trọng chủ quyền bình đẳng của các quốc gia, tăng cường hợp tác, đầu tư nhiều hơn cho phát triển và giải quyết tận gốc nguyên nhân của bất bình đẳng, cũng như thúc đẩy sử dụng các thủ tục tố tụng tư pháp công bằng, độc lập...

Hiến chương LHQ và các văn kiện cốt lõi đã tạo nên một hệ thống an ninh tập thể mạnh mẽ, cấm đe dọa hoặc sử dụng vũ lực. Tổng Thư ký LHQ nhắc lại, dù lớn hay nhỏ, tất cả các quốc gia đều bình đẳng, tuân thủ cùng một quy tắc, để cao luật pháp quốc tế và bảo vệ nền tảng hòa bình.

Việt Nam - Nhật Bản thúc đẩy dự án ODA cấp cơ sở

■ Bài và ảnh: VŨ ANH

Từ năm 1992 đến nay, chương trình hợp tác tài chính giữa Việt Nam và Nhật Bản đã có tổng cộng 759 dự án được triển khai, tương đương tổng giá trị khoảng 70 triệu USD. Ngày 26/1 vừa qua, Chính phủ Nhật Bản chính thức hỗ trợ thêm sáu dự án Viện trợ không hoàn lại (ODA) cấp cơ sở cho Việt Nam thông qua lễ ký kết tại Đại sứ quán Việt Nam tại Hà Nội.

Các dự án lần này chủ yếu tập trung hỗ trợ các khu vực bị thiệt hại nặng do lũ lụt, xây dựng nhà cộng đồng so tán khi thiên tai, xây dựng kênh mương vừa phục vụ tưới tiêu nông nghiệp và góp phần cải thiện môi trường giáo dục. Trong nhiều năm qua, việc thúc đẩy hơn nữa quan hệ hợp tác song phương là một trong những nhiệm vụ quan trọng của hai nước Việt Nam - Nhật Bản. Nằm trong mục tiêu chung này, chương trình hợp tác tài chính không hoàn lại cấp cơ sở của Nhật Bản cũng góp phần hỗ trợ Việt Nam giải quyết những vấn đề cấp bách trong quá trình phát triển ở cấp cộng đồng.

Các dự án được thúc đẩy bao gồm: Dự án cung cấp trang thiết bị đào tạo nghề chăn nuôi cho Trường cao đẳng Công nghệ và Nông lâm Đông Bắc; dự án xây dựng nhà văn hóa đa năng dành cho cộng đồng tại huyện Mường Chà cũ (Điện Biên); dự án xây dựng nhà bán trú trường Phổ thông dân tộc bán trú tiểu học và THCS Kim Bon (Sơn La); dự án xây dựng cơ sở đào tạo nghề cho người khuyết tật tại khu vực Vĩnh Linh (Quảng Trị); dự án xây dựng các nhà cộng đồng phòng chống thiên tai đa chức năng tại xã Si Ma Cai (Lào Cai) và dự án công trình thủy lợi Khe Quý, xã Xuân Ái (Lào Cai).

Thông qua việc hợp tác với chính quyền địa phương, các tổ chức phi chính phủ (NGO) và cơ sở giáo dục, Chính phủ Nhật Bản muốn xây dựng cơ sở hạ tầng quy mô lớn và môi trường sống an toàn để bảo đảm an

Đại diện Sở Giáo dục và Đào tạo Quảng Trị trao tặng quà lưu niệm tới Đại sứ Ito Naoki.

ninh con người. Có thể lấy thí dụ như dự án xây dựng nhà cộng đồng chống thiên tai đa chức năng tại xã Si Ma Cai (Lào Cai). Theo đó, hai nhà cộng đồng đa chức năng sẽ được xây dựng tại hai thôn là Lù Dì Sán 1 và Lao Chải với diện tích 161,4 m² bằng bê-tông cốt thép, vừa trở thành nơi trú ẩn khi xảy ra thiên tai vừa là nơi sinh hoạt cộng đồng.

Phát biểu ý kiến tại lễ ký kết, ông Lưu Đình Hạnh, Chủ tịch UBND xã Si Ma Cai đánh giá: “Xã Si Ma Cai có 94% là người đồng bào dân tộc thiểu số và là một trong 47 xã đặc biệt khó khăn của tỉnh. Năm 2024, do ảnh hưởng hoàn lưu cơn bão Yagi nên hai xã kể trên bị thiệt hại nặng nề, nhiều công trình hư hỏng, một số điểm dân cư có nguy cơ sạt lở... Bởi vậy, dự án với tổng kinh phí hơn 3,3 tỷ đồng là một nguồn lực quan trọng, đáp ứng nhu cầu tránh trú an toàn cho nhân dân, đem lại giá trị to lớn cho một xã vùng cao biên giới”.

Ngoài các dự án bảo đảm an toàn cho con người trước thiên tai, ông Ito Naoki, Đại sứ đặc mệnh toàn quyền Nhật Bản tại Việt Nam còn chia sẻ thêm: “Còn có các hoạt động cải thiện môi trường học tập sau đại

dịch Covid-19, cũng như đào tạo nghề nhằm phát triển nguồn nhân lực trẻ cho ngành chăn nuôi - một ngành công nghiệp quan trọng của Việt Nam, bao gồm việc cung cấp thiết bị đào tạo cho các trường cao đẳng”. Cụ thể, Chính phủ Nhật Bản lựa chọn Trường cao đẳng Công nghệ và Nông lâm Đông Bắc, trực thuộc Bộ Nông nghiệp và Môi trường, là đơn vị trong lĩnh vực nông nghiệp được hỗ trợ lần này. Trường chuyên đào tạo nghề cho sinh viên thuộc hộ thu nhập thấp ở vùng nông thôn khu vực Đông Bắc, đặc biệt là học sinh dân tộc thiểu số (chiếm 70% tổng số sinh viên). Thực hiện chính sách chuyển đổi từ lâm nghiệp sang nông nghiệp, đặc biệt là chăn nuôi của Chính phủ Việt Nam tại khu vực Đông Bắc, nhà trường đóng vai trò quan trọng trong việc đào tạo nhân lực ngành chăn nuôi.

Hiện nay, nhà trường đang thiếu các thiết bị chuyên môn cần thiết để thực hiện đào tạo nghề theo quy định. Cụ thể, trường phải phối hợp với các tổ chức, doanh nghiệp bên ngoài để thực tập ngoại khóa, nhưng do hạn chế về thời gian sử dụng, chủng loại thiết bị và số lượng người, việc điều phối rất khó khăn và không thể thực hiện đầy đủ các bài thực hành cần

thiết. Thời gian di chuyển đến cơ sở thực tập ngoài trường cũng là một trở ngại, gây ảnh hưởng đến hiệu quả tiếp thu kỹ thuật của sinh viên.

Do đó, trường đã lập kế hoạch trang bị bộ thiết bị thực hành như máy phân tích chất béo, máy ly tâm... nhưng ngoài các chi phí thông thường như nhân công và vận hành, trường không có ngân sách bổ sung để mua sắm thiết bị. Các khoản dư kinh phí cũng bị hạn chế mục đích sử dụng theo quy định pháp luật, dẫn đến việc tự huy động vốn không khả thi. Bởi vậy, với nguồn kinh phí hơn ba tỷ đồng, sự hỗ trợ của dự án sẽ góp phần không nhỏ giúp nhà trường nâng cao năng lực đào tạo nghề và chất lượng môi trường giáo dục.

Đánh giá về vai trò hợp tác giữa Chính phủ Nhật Bản, chính quyền cơ sở và người dân, ông Nguyễn Thế Cường, Chủ tịch UBND xã Xuân Ái (Lào Cai), địa phương nhận dự án công trình thủy lợi Khe Quý, cho biết: “Trong thời gian tới, sau khi đã được UBND tỉnh chấp thuận, chính quyền xã có trách nhiệm thực hiện đồng bộ, có hiệu quả để công trình sớm được hoàn thành, bảo đảm tiến độ và chất lượng như cam kết hai bên”.

Ireland thí điểm sàng lọc sớm ung thư phổi

■ KHÁNH AN

Chương trình kiểm tra sức khỏe phổi thí điểm tại Ireland giúp phát hiện sớm ung thư phổi ở nhóm nguy cơ cao, mở ra hướng tiếp cận hiệu quả trong phòng ngừa và điều trị bệnh ngay từ giai đoạn đầu.

Theo *Irish Times*, ung thư phổi hiện là nguyên nhân gây tử vong hàng đầu do ung thư tại Ireland. Đáng lo ngại hơn khi có tới 6/10 trường hợp chỉ được phát hiện bệnh khi đã ở giai đoạn muộn, khiến khả năng điều trị triệt để bị hạn chế và chi phí y tế gia tăng đáng kể. Thực trạng này đặt ra yêu cầu cấp thiết về những giải pháp can thiệp sớm, đặc biệt đối với nhóm dân cư có nguy cơ mắc ung thư cao.

Trong bối cảnh đó, một chương trình thí điểm kiểm tra sức khỏe phổi trị giá 4,9 triệu euro do Hiệp hội Ung thư Ireland tài trợ, đã được triển khai nhằm phát hiện ung thư phổi và các bệnh lý hô hấp trước khi xuất hiện triệu chứng. Chương trình tập trung vào nhóm người có nguy cơ cao, chủ yếu là những người có tiền sử hút thuốc, thông qua các đơn vị

Sàng lọc phát hiện ung thư phổi sớm có thể cải thiện tỷ lệ được chữa khỏi bệnh. Ảnh: PA

chụp CT lưu động đặt tại cộng đồng ở khu vực bắc Dublin và vùng đông bắc Ireland.

Kết quả ban đầu cho thấy hiệu quả rõ rệt. Ông Paul Guinee (63 tuổi, Dublin) dù không có biểu hiện bất thường, vẫn được mời tham gia chụp CT theo chương trình thí điểm. Kết quả cho thấy ông mắc ung thư phổi giai đoạn 1, giai đoạn còn khả năng

điều trị khỏi hoàn toàn. Sau ca phẫu thuật bằng robot tại Bệnh viện St.James, bệnh của ông không bị lan rộng và không cần điều trị bổ sung. “Ung thư đã được phát hiện ở thời điểm có thể chữa khỏi. Tôi cảm thấy may mắn khi được thực hiện kiểm tra sớm”, ông Guinee chia sẻ.

Bác sĩ Gary Fitzmaurice, bác sĩ phẫu thuật lồng ngực tại Bệnh viện St.James cho biết: “Những ca ung thư thường chỉ được phát hiện khi đã chuyển biến nặng thì nay đã được chẩn đoán sớm hơn rất nhiều, điều đó cho phép các bác sĩ can thiệp kịp thời và mang lại cơ hội chữa khỏi cho bệnh nhân”. Tính đến thời điểm hiện tại, đã có ít nhất năm bệnh nhân được phẫu thuật thành công nhờ phát hiện sớm thông qua chương trình, cùng một số trường hợp khác cũng đang tiếp tục được theo dõi và điều trị.

Ở góc độ chuyên môn, Giáo sư Daniel Ryan, bác sĩ chuyên khoa hô hấp tại Trung tâm Ung thư Beaumont RCSI và trưởng nhóm lâm sàng của chương trình thí điểm kiểm tra sức khỏe phổi, đánh giá đây là bước tiến quan trọng trong việc điều trị ung thư phổi. Ông nhấn mạnh, việc đưa dịch vụ kiểm tra sức khỏe phổi lưu động đến cộng đồng không chỉ giúp tăng khả năng tiếp cận y tế, mà còn giảm rào cản tâm lý khiến nhiều người ngại đi khám khi chưa có triệu chứng.

Sẵn sàng cho chuyển đổi sang xăng E10

(Tiếp theo trang 1)

Bộ Công thương duy trì song song xăng E5 cùng xăng E10.

Ảnh: ANH QUÂN

Một trong những vấn đề được dư luận đặc biệt quan tâm là khả năng bảo đảm nguồn cung ethanol - yếu tố then chốt quyết định sự thành công của lộ trình chuyển đổi nhiên liệu sinh học tại Việt Nam.

Không quá áp lực về nguồn cung ethanol

Từ góc độ quản lý nhà nước, TS Đặng Tất Thành, Cục Đổi mới sáng tạo, Chuyển đổi xanh và Khuyến công (Bộ Công thương) cho rằng, những lo ngại về thiếu hụt ethanol là không lớn, thậm chí khó xảy ra trong thực tế.

Theo ông Thành, hiện nguồn cung ethanol trong nước tương đối dồi dào, trong khi các thị trường lớn như Mỹ và Brazil (hai quốc gia chiếm hơn 80% sản lượng ethanol toàn cầu) cũng sẵn sàng hợp tác, xúc tiến thương mại để bổ sung nguồn cung với mức giá phù hợp. “Khả năng thiếu hụt ethanol trong thời gian tới là rất thấp”, ông nhấn mạnh.

Cụ thể, Việt Nam hiện có 6 nhà máy ethanol có thể vận hành, gồm 2 nhà máy tại Quảng Ngãi, 2 nhà máy tại Lâm Đồng, 1 nhà máy tại Đà Nẵng và 1 nhà máy tại Đồng Nai. Tổng công suất thiết kế đạt khoảng 500.000 m³/năm, tương đương 40-50% nhu cầu E100 (ethanol gần như nguyên chất) phục vụ pha chế xăng sinh học E5 và E10.

Trong trường hợp cần thiết, Việt Nam hoàn toàn có thể nhập khẩu bổ sung E100 từ Mỹ, Brazil hoặc từ các trung tâm phân phối trong khu vực như Singapore, Hàn Quốc - những thị trường có nguồn cung dồi dào và hệ thống logistics ổn định.

Không chỉ ethanol, nguồn cung xăng khoáng (thành phần nền cho quá trình phối trộn) cũng là yếu tố được thị trường quan tâm. Theo TS Đặng Tất Thành, năng lực sản xuất và cung ứng xăng, dầu hiện nay hoàn toàn đáp ứng nhu cầu tiêu thụ trong nước. Bảo đảm an ninh năng lượng là chỉ đạo xuyên suốt của Chính phủ và thực tế nhiều năm qua cho thấy nguồn cung xăng, dầu trong nước luôn được duy trì ổn định, không để xảy ra đứt gãy.

“Khi nguồn xăng khoáng được bảo đảm, kết hợp với nguồn ethanol sẵn có, việc cung ứng đủ xăng E10 là hoàn toàn khả thi”, ông Thành khẳng định.

Đáng chú ý, theo lộ trình tại Thông tư 50, Bộ Công thương không chỉ triển khai xăng E10 mà còn duy trì song song xăng E5. Cách tiếp cận này giúp nhu cầu ethanol được phân bổ hợp lý hơn, tránh tạo áp lực đột biến lên thị trường.

“Theo tính toán, nếu triển khai đồng thời E5 và E10, nguồn ethanol

trong nước có thể đáp ứng khoảng 40-45% nhu cầu. Với phương án này, kịch bản thiếu hụt ethanol là rất khó xảy ra”, TS Đặng Tất Thành cho biết.

Giá trị mang lại về kinh tế - xã hội

Khi bài toán nguồn cung dần được làm rõ, vấn đề tiếp theo được đặt ra là những giá trị mà việc chuyển đổi sang xăng sinh học mang lại cho nền kinh tế-xã hội.

Theo TS Đặng Tất Thành, trước hết, xăng sinh học góp phần bảo đảm an ninh năng lượng quốc gia. Ethanol được sản xuất từ các nguyên liệu tái tạo như sắn, ngô, mía, giúp Việt Nam chủ động hơn về nhiên liệu, giảm dần sự phụ thuộc vào nguồn năng lượng hóa thạch nhập khẩu.

Về mặt kinh tế, xăng dầu hiện vẫn đóng góp lớn cho ngân sách nhà nước thông qua các loại thuế dầu khí, xăng dầu, với mức thu trung bình khoảng 250.000-300.000 tỷ đồng mỗi năm. Song song đó, việc phát triển sản xuất ethanol trong nước cũng tạo thêm nguồn thu ngân sách, mở rộng chuỗi giá trị nội địa.

Tuy nhiên, lợi ích nổi bật nhất của xăng sinh học nằm ở khía cạnh môi trường. Việc sử dụng xăng sinh học giúp giảm phát thải CO₂, qua đó giảm phát thải khí nhà kính. Các phân tích

vòng đời tại nhiều quốc gia nhiệt đới cho thấy, thay thế xăng khoáng bằng bioethanol có thể giúp giảm phát thải khí nhà kính trong giao thông từ 37% đến 84% - một con số có ý nghĩa lớn trong bối cảnh Việt Nam cam kết đạt phát thải ròng bằng “0”.

Từ góc nhìn rộng hơn, ông Đỗ Văn Tuấn, Chủ tịch Hiệp hội Nhiên liệu sinh học Việt Nam cho rằng, chương trình xăng sinh học, đặc biệt là xăng E10, còn mang ý nghĩa lớn đối với nông nghiệp và thương mại quốc tế.

Hiện nay, ethanol của Việt Nam chủ yếu được sản xuất từ sắn, trong khi đầu ra của mặt hàng này phụ thuộc lớn vào thị trường Trung Quốc. Khi thị trường biến động, giá sắn dễ rơi vào tình trạng “được mùa, rớt giá”, gây khó khăn cho nông dân.

“Nếu triển khai hiệu quả chương trình xăng sinh học, ít nhất chúng ta sẽ giải quyết được đầu ra ổn định cho cây sắn - đây là ý nghĩa rất lớn”, ông Tuấn nhận định.

Không chỉ vậy, xăng E10 còn gắn với các vòng đàm phán thương mại Việt Nam - Mỹ, trong đó ethanol luôn nằm trong gói hợp tác tổng thể. Việc mở rộng nhập khẩu ethanol và ngô từ Mỹ không chỉ phục vụ sản xuất nhiên liệu sinh học, mà còn góp phần cân bằng cán cân thương mại, tạo điều kiện thuận lợi hơn cho các mặt hàng

Theo Thông tư 50/2025 (có hiệu lực từ ngày 1/1/2026), từ ngày 1/6/2026, xăng không chì trên toàn quốc phải được phối trộn thành xăng E10; xăng E5 RON92 tiếp tục được sử dụng đến hết năm 2030. Lộ trình được thiết kế linh hoạt, có thể điều chỉnh theo điều kiện kinh tế - kỹ thuật, đồng thời khuyến khích phát triển diesel sinh học B5, B10 nhằm bảo đảm an ninh năng lượng, bảo vệ môi trường và quyền lợi người tiêu dùng.

Giải pháp tình thế

(Tiếp theo trang 1)

Mặt trái của phát triển “nóng”: Hà Nội hiện có hơn 8 triệu phương tiện (gồm hơn 1 triệu ô-tô và hơn 7 triệu xe máy), nhưng tỷ lệ đất dành cho giao thông chỉ đạt 9,18% (thấp hơn nhiều so mức 20-26% của các đô thị hiện đại). Trong khi lượng ô-tô cá nhân tăng trung bình 11,5% mỗi năm, diện tích đất dành cho giao thông chỉ tăng khoảng 0,03%/năm.

Bởi vậy, một động thái quyết liệt, được cụ thể bằng lệnh cấm từ chính quyền Hà Nội nhằm giảm xung đột giao thông trong nội đô là cần thiết. Đối tượng hướng tới là xe tải, phương tiện có kích thước lớn, khả năng tăng tốc chậm, khi lưu thông cùng xe máy và ô-tô con dễ gây ùn tắc và tiềm ẩn nguy cơ tai nạn.

Giải pháp đưa lại hiệu quả tức thì, khi đường phố thông thoáng hơn, giờ cao điểm đỡ ùn tắc. Tuy nhiên, ngay phía sau niềm vui của nhiều người dân là nỗi lo của tiểu thương và doanh nghiệp vận tải. Việc chỉ có thể hoạt

động ban đêm làm đảo lộn quy trình xuất-nhập hàng, làm “đội giá” dịch vụ kho bãi, logistics và khiến cánh lái xe mệt mỏi vì “tăng ca”, thiếu ngủ.

Một số chuyên gia cho rằng, cấm xe có tổng mức trọng tải (xe và hàng hóa) từ 2 tấn là quá thấp, tạo áp lực lớn cho doanh nghiệp, thậm chí có thể làm đứt gãy chuỗi cung ứng nếu không có cơ chế linh hoạt cho hàng thiết yếu. Khi chi phí vận chuyển tăng, giá hàng hóa cũng tăng và đối tượng gánh chịu áp lực tiêu dùng chính là những người đang vui mừng vì cấm xe tải hôm nay.

Bên cạnh đó, hệ lụy nhanh chóng phát sinh ngay sau khi quy định có hiệu lực: Đường vành đai 3 trên cao, đoạn từ Pháp Vân đến cầu Thăng Long ùn tắc từ sáng đến tối do xe tải chạy lên để “né” các tuyến đường cấm. Ngoài ra, đường vành đai 3 trên cao còn tắc thêm vì được nhiều xe khách các tỉnh phía bắc chọn “quá cảnh” trên hành trình về phía nam và ngược lại.

Vành đai 3 trên cao đúng là “con đường đau khổ” khi vừa thông thoáng đôi chút sau thời gian dài sửa chữa, nay lại tắc, thậm chí tắc hơn trước. Nhưng sẽ thật “oan” cho xe tải, xe khách nếu bị quy trách nhiệm. Đường vành

đai 3 ra đời với mục đích phục vụ vận tải liên vùng, cho xe khổ lớn lưu thông để không phải đi xuyên tâm thành phố. Nhưng thực tế, “ma trận” cao ốc, khu dân cư mọc lên chung quanh biến tuyến vành đai thành đường nội đô. Vì vậy, xe tải, xe khách - vốn là đối tượng lưu thông chính - đột nhiên thành “tội đồ”.

Từ hiện trạng ùn tắc trên đường vành đai 3, mở rộng câu chuyện sẽ thấy toàn cảnh bức tranh về ùn tắc ở Hà Nội. Quy hoạch bị phá vỡ, thiếu đồng bộ; hạ tầng không theo kịp, thậm chí bị bỏ lại rất xa so mức độ phát triển của đô thị là gốc rễ vấn đề. Quy định cấm xe tải, vì vậy, chỉ là giải pháp tình thế mang tính “đánh đổi” để tạm thời giảm lưu lượng phương tiện, tái phân bố mật độ giao thông.

Về lâu dài, để chính sách phát huy hiệu quả cao nhất, cần một hệ thống giải pháp đồng bộ để từng bước giảm dân khỏi khu vực nội đô; xây dựng, hoàn thiện chuỗi giao thông công cộng và nâng cấp hạ tầng để đáp ứng đủ nhu cầu đi lại, vận chuyển hàng hóa. Chỉ như vậy, Thủ đô - trung tâm chính trị, kinh tế của cả nước - mới có thể dần xóa bỏ “đặc sản tắc đường” khỏi danh mục nhận diện về mình.

xuất khẩu chủ lực của Việt Nam như gỗ, dệt may.

Với sản lượng xăng tiêu thụ khoảng 12-14 triệu m³/năm, nhu cầu ethanol cho pha trộn E10 vào khoảng 1,2-1,4 triệu m³. Hiện nay 6 nhà máy ethanol trong nước có thể đáp ứng khoảng 35-40% nhu cầu, một tỷ lệ được đánh giá là khá tích cực trong giai đoạn đầu triển khai.

Tương thích về kỹ thuật

Để chính sách đi vào thực tế, mức độ sẵn sàng của phương tiện và nhận thức của người tiêu dùng là yếu tố không thể bỏ qua. Theo ông Nguyễn Hữu Tiến, Phó Vụ trưởng Khoa học công nghệ, Môi trường và Vật liệu xây dựng (Bộ Xây dựng), hầu hết các động cơ xăng đang sử dụng hiện nay đều có thể dùng xăng E10 ngay mà không cần cải tạo hay thay đổi kỹ thuật.

Cùng quan điểm, ông Lỗ Hải Nam, Trưởng ban Kỹ thuật Hiệp hội Các nhà sản xuất xe máy Việt Nam (VAMM), khẳng định, các dòng xe máy của các hãng thuộc VAMM, kể cả xe sản xuất cách đây 20 - 25 năm, đều có thể chuyển sang sử dụng xăng E10. Tuy nhiên, do đặc tính hút nước và tẩy rửa của nhiên liệu sinh học, người sử dụng cần lưu ý không để xe lâu ngày không vận hành và thực hiện bảo dưỡng hệ thống nhiên liệu định kỳ, nhất là với các xe đời cũ.

Phân tích sâu hơn, PGS, TS Đàm Hoàng Phúc (Đại học Bách khoa Hà Nội) cho rằng, các nhà sản xuất đã nghiên cứu và thiết kế động cơ tương thích với xăng sinh học từ nhiều năm nay. Thậm chí, nhiều dòng xe hiện nay được nhà sản xuất cho phép sử dụng xăng E20.

Theo ông Phúc, rủi ro lớn nhất không nằm ở xăng E10, mà ở việc người tiêu dùng sử dụng sai tiêu chuẩn nhiên liệu (Euro 3, 4 hay 5) so với yêu cầu của động cơ. Ethanol không ảnh hưởng đến các chi tiết cơ khí, mà chủ yếu tác động đến vật liệu phi kim - những bộ phận vốn cần được kiểm tra, thay thế định kỳ.

“Việc đổ xăng E10 chỉ khiến cạn bồn tan ra nhanh hơn, chứ không phải xăng E10 sinh ra cặn. Người tiêu dùng cần hiểu đúng bản chất này để sử dụng nhiên liệu an toàn và hiệu quả”, PGS, TS Đàm Hoàng Phúc nhấn mạnh.

EU và Ấn Độ hoàn tất đàm phán FTA

MINH KHÁNH

Các nhà lãnh đạo châu Âu gặp gỡ Tổng thống Ấn Độ Narendra Modi (giữa).

Ảnh: INDIA TIMES

Hội nghị thượng đỉnh Liên minh châu Âu (EU) - Ấn Độ lần thứ 16 vừa được tổ chức thành công ở Thủ đô New Delhi. Tại hội nghị, EU và Ấn Độ đã chính thức hoàn tất tiến trình đàm phán Hiệp định Thương mại tự do (FTA) song phương kéo dài gần 20 năm.

Chuyến công du quan trọng

Những ngày gần đây, Ấn Độ trở thành tâm điểm của ngoại giao kinh tế toàn cầu khi lãnh đạo EU có chuyến thăm cấp cao tới nước này nhằm thúc đẩy ký kết FTA, một thỏa thuận được kỳ vọng sẽ mang tính lịch sử sau gần hai thập kỷ đàm phán. Chủ tịch Hội đồng châu Âu (EUC) Antonio Costa và Chủ tịch Ủy ban châu Âu (EC) Ursula von der Leyen tới Thủ đô

New Delhi tham dự Hội nghị thượng đỉnh EU - Ấn Độ lần thứ 16. EUC cho hay, hội nghị thượng đỉnh lần này là dịp để tăng cường quan hệ đối tác chiến lược EU - Ấn Độ, thúc đẩy hợp tác song phương trong các lĩnh vực then chốt.

Trọng tâm của chuyến công du là nỗ lực hoàn tất đàm phán FTA giữa hai bên - văn kiện mà các quan chức châu Âu gọi là “mẹ của mọi thỏa thuận”. Hai bên khởi động đàm phán từ gần 20 năm trước nhưng nhiều lần đình trệ vì bất đồng về thuế quan, tiêu chuẩn kỹ thuật cũng như việc tiếp cận thị trường. FTA EU - Ấn Độ không chỉ mang ý nghĩa kinh tế, trong bối cảnh căng thẳng thương mại toàn cầu gia tăng, hai bên đều muốn đa dạng hóa đối tác và giảm phụ thuộc vào các thị trường truyền thống. Đại diện cấp cao EU về an ninh và đối ngoại Kaja Kallas nhận định, EU và Ấn Độ đang xích lại gần nhau vào thời điểm trật

tự quốc tế dựa trên luật lệ chịu áp lực chưa từng có, do chiến tranh, cường ép và sự phân mảnh kinh tế.

Theo số liệu của EU, năm 2024, kim ngạch thương mại hàng hóa EU - Ấn Độ đạt khoảng 120 tỷ euro (hơn 140 tỷ USD), tăng gần 90% trong vòng một thập kỷ. Trao đổi dịch vụ cũng đạt xấp xỉ 60 tỷ euro, phản ánh đà phát triển mạnh mẽ của quan hệ kinh tế giữa hai bên. Ấn Độ, quốc gia đông dân nhất thế giới, được Quỹ Tiền tệ quốc tế (IMF) dự báo sẽ trở thành nền kinh tế lớn thứ tư toàn cầu trong năm nay. EU coi đây là thị trường tương lai then chốt, trong khi New Delhi xem châu Âu là nguồn công nghệ, vốn đầu tư và tri thức quan trọng để hiện đại hóa cơ sở hạ tầng, tạo thêm việc làm. FTA EU - Ấn Độ không chỉ mở ra chương mới cho quan hệ song phương, mà còn có thể trở thành một trong những trụ cột kinh tế quan trọng của trật tự thương mại toàn cầu trong thập kỷ tới.

Hoàn tất đàm phán FTA

Thủ tướng Thương mại Ấn Độ Rajesh Agrawal thông báo, quốc gia Nam Á và EU đã chính thức hoàn tất đàm phán FTA, đánh dấu bước tiến quan trọng trong quan hệ kinh tế song phương và được đánh giá là một trong những thỏa thuận thương mại lớn nhất thế giới hiện nay. FTA mang tính cân bằng, hướng tới tương lai và sẽ giúp tăng cường hội nhập kinh tế của Ấn Độ với EU, dự kiến có hiệu lực trong năm tới, sau khi hoàn tất quá trình rà soát pháp lý và ký kết.

Đàm phán FTA đạt được trong bối cảnh Chủ tịch EUC Antonio Costa và Chủ tịch EC Ursula von der Leyen trân trọng được mời làm khách chính trong lễ diễu hành kỷ niệm 76 năm Ngày Cộng hòa Ấn Độ (26/1/1950 - 26/1/2026). Thủ tướng nước chủ nhà Narendra Modi nhấn mạnh, sự hiện diện của các nhà lãnh đạo châu Âu cho thấy mối quan hệ đối tác chiến lược giữa hai bên ngày càng được củng cố.

Tiến trình đàm phán FTA EU - Ấn Độ được thúc đẩy mạnh mẽ sau khi hai bên nhất trí đẩy nhanh tiến trình từ năm ngoái. Các cuộc đàm phán song phương, được nối lại vào năm 2022 sau chín năm gián đoạn, đã tăng tốc sau khi Tổng thống Mỹ Donald Trump áp đặt thuế nhập khẩu đối với một số đối tác thương mại. Các cuộc thương lượng tập trung vào những lĩnh vực then chốt như ô-tô, thép và tiếp cận thị trường, trong đó Ấn Độ cắt giảm đáng kể thuế nhập khẩu đối với ô-tô từ EU, trong khi EU nói lòng các rào cản thương mại đối với thép Ấn Độ.

Cao ủy Thương mại và An ninh kinh tế EU Marcos Sefcovic cho rằng, hiệp định sẽ tạo ra khu vực thương mại tự do bao phủ gần hai tỷ người tiêu dùng, mở ra cơ hội lớn cho khoảng 6.000 doanh nghiệp châu Âu đang hoạt động tại Ấn Độ. Đại diện cấp cao EU về an ninh và đối ngoại Kaja Kallas cũng khẳng định động lực mạnh mẽ trong quan hệ EU - Ấn Độ trên các lĩnh vực thương mại, an ninh và hợp tác quốc phòng.

Giới phân tích nhận định việc hoàn tất FTA không chỉ thúc đẩy thương mại và đầu tư song phương mà còn nâng tầm quan hệ đối tác chiến lược EU - Ấn Độ, góp phần định hình lại cấu trúc kinh tế và chuỗi cung ứng toàn cầu trong giai đoạn nhiều biến động hiện nay.

Đối tác chiến lược trong các vấn đề toàn cầu

THANH LINH

Theo CNN, giá trị cốt lõi của hội nghị thượng đỉnh EU - Ấn Độ lần này không chỉ là FTA, mà còn ở nỗ lực mở rộng hợp tác sang các lĩnh vực mang tính cấu trúc và dài hạn hơn. Trong thông điệp trước thềm hội nghị, Chủ tịch EC Ursula von der Leyen nhấn mạnh quan hệ hai bên được xây dựng trên mục tiêu chung là cùng giải quyết những thách thức lớn của thế giới, cho thấy Brussels đang nhìn nhận New Delhi không chỉ như một

Binh sĩ tham gia lễ diễu hành Ngày Cộng hòa Ấn Độ. Ảnh: REUTERS

đối tác thương mại, mà là một đối tác chiến lược trong các vấn đề toàn cầu.

Lập trường trên được củng cố khi Đại diện cấp cao EU về an ninh và đối ngoại Kaja Kallas cho rằng EU đang nắm bắt cơ hội để làm sâu sắc hơn quan hệ với Ấn Độ, đặc biệt trong lĩnh vực an ninh và quốc phòng. Việc lực lượng hải quân EU lần đầu tham gia lễ diễu hành Ngày Cộng hòa Ấn Độ được xem là biểu tượng cho mức độ tin cậy chiến lược đang gia tăng giữa hai bên. Thúc đẩy thể chế hóa hợp tác trong các lĩnh vực an ninh - quốc phòng, an ninh hàng hải, chống khủng bố và gìn giữ hòa bình là những nội dung chính được hai bên thảo luận chi tiết. Giáo sư François Godement, Viện Nghiên cứu Chính trị Paris (Pháp) nhận định, EU ngày càng coi Ấn Độ là một đối tác an ninh có trách nhiệm và năng lực, chứ không chỉ là một thị trường lớn.

Bên cạnh an ninh, công nghệ và phát triển bền vững nổi lên như những trụ cột hợp tác dài hạn. EU đang thúc đẩy mạnh mẽ các chiến lược về chuyển đổi số, trí tuệ nhân tạo và năng lượng sạch, trong khi Ấn Độ đặt mục tiêu trở thành trung tâm sản xuất và đổi mới công nghệ toàn cầu.

Tổng Biên tập:

LÊ QUỐC MINH

Tổ chức thực hiện: Nguyễn Thu Hà, Phan Thanh Phong, Bùi Trung Chính, Vinh Anh, Quang Hưng

Mỹ thuật, trình bày: Khiếu Minh, Nguyễn Minh, Tuấn Hùng, Thạc Hà
TRỤ SỞ: 71 HÀNG TRỐNG, HÀ NỘI
ĐT: 024 3938 1384, 024 3938 1091

Email: thoinay@nhandan.vn
thoinay.nhandan@gmail.com

ĐẠI DIỆN TẠI TP HỒ CHÍ MINH:
40 Phạm Ngọc Thạch
ĐT: 028 3829 6876 - Fax : 028 38296877

ĐẠI DIỆN TẠI TP ĐÀ NẴNG:
2 Trần Quý Cáp - ĐT: 0236 3822535

In tại Công ty in báo Nhân Dân
Hà Nội, Công ty in báo Nhân Dân
TP Hồ Chí Minh, Công ty in báo
Nhân Dân Đà Nẵng, Công ty in
Nhân Dân Bình Định.

Giá: 6.800 đồng